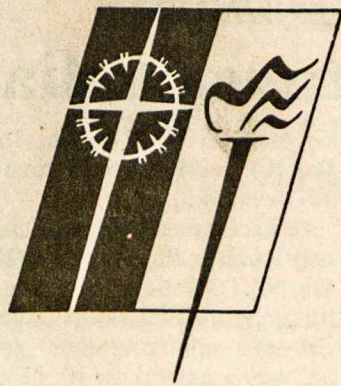

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 23 (2570) 1999 BIRŽELIS-JUNE 8

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA - \$1

Minėjimai ir viltys

Jau nuo 1941-mųjų kasmet vienaip ar kitaip mini-me sibirinius trėmimus, o birželio 14-toji ilgainiui tapo tarsi kokios antros Vėlinės, kai prisimenami tremtiniai, kankiniai, kai už juos meldžiamasi.

DIDESNIUOSE išeivijos telkiniuose tuos minėjimus įprasta rengti drauge su latviais ir estais. Tai labai prasminga, nes visos trys kaimyninės Baltijos tautos visokeriopai nukentėjo maždaug vienodai. Tiems birželinį trėmimų minėjimams lietuviai, latviai ir estai visada buvo ir liko labai jautrūs – dalyvauja su vėlavomis, choralais, solistais, organizuotai pasirodo šauliai, karo veteranai, skautai bei kitos organizacijos. Kai kuriose vietovėse, pvz. Toronte, daugelį metų tie minėjimai vyksta ekumeninių pamaldų būdu, kuris jau yra įsitvirtinęs ir, atrodo, labiausiai atitinka šitokio minėjimo prasmę. Ir viskas būtų gerai, jei ne tas vyresniųjų gretų retėjimas. Tie minėjimai, tarsi kokia akivaizdi statistika, rodo vis didėjantį senųjų išeivių išnykimą. Jau ir mažesnių patalpų užtenka, jau ir neseniai matytų veidų kaskart pasigenda. Čia ta slinktis žymyn tokia ryški kaip niekur kitur. Mat tų minėjimų dalyviai nuo pat pradžių buvo vyresnio amžiaus žmonės, vienaip ar kitaip paliešti sibirinių trėmimų tragedijos – buvo išvežtas brolis, sūnus, tėvas, nukankintas ar sušaudytas laisvės kovotojas, trėmimų viesulose perskirtos šeimos. Tai skaudžios ir negyjančios vyresniųjų baltiečių žaizdos, kurios nyksta tik su jų pačių išnykimu. Jaunesnioji karta, paprastai matoma kitokio pobūdžio suėjimuose, ščia kaip ir dingusi. Dar keli skautai prie vėliavų, kelios mergaitės, tautiniais drabužiais pasipuošusios, ateina žvakelių uždegti ar atlikti kokį kitą nurodytą darbą. Minioje jų – vos vienas kitas.

IŠNYKSTANT vyresniajai karta, greičiausiai, išnyks ir šie minėjimai. Tačiau, kas istorijon įrašyta, išnykti nebegali. Trėmimų dienos ir naktys, sistemingas nužmoginimo procesas, tautų naikimo mašinacija, palietusi ne vien tik baltiečius, pavirto didžiausia šio besibaigiančio šimtmečio gėda, kuriai prisiminti ir išryškinti nebūtinai reikės atskirų susirinkimų ar gedulinių apeigų. Pats istorinis faktas jau yra tapęs visą žmoniją įspėjančiu ženklu, kad žmogaus pavidalo žvėris dar gyvas. Tai suprasti ir kasdien prisiminti iš tikrųjų reiškia daugiau, negu formalūs minėjimai, atliekami vieną kartą per metus po vieną valandą. Kad trėmimai ir tautų žudystės ateityje nepasikartotų, reikia ne tik nuolat budėti, bet ir ruošti naujus valstybių bei tautų vadus, kurie jėgos ir neapykantos filosofiją sugebėtų keisti į kilnumą ir artimo meilę, nesididžiuotų savo turto ar teritorijų galybe, bet daugiau vertintų kitas galias, kurios glūdi žmonėse, nepaisant iš kokių teritorijų ar kontinentų jie yra kilę. Žodžiu, valstybė žmogui – ne žmogus valstybei. Tokių pažiūrų įgyvendinimas pirmiausia būtų ir tikrasis saugumo užtikrinimas mažesniems tautoms, gyvenantiems tarp didžiųjų, ir realus posūkis į pasaulio taiką, apie kurią svajojama, bet jos siekiama dar vis klaidingais būdais. Geresnio pasaulio viziją turėtų stiprinti ir ryškinti netolimos praeities neapykantos, smurto, keršto, įsisiūbavusių beprotybių, gaisrų ir baisių sprogmėnų nebeišnykstančios pasąvaisės. Kartu tegu liepsnoja širdžių ir minčių minėjimai – aiškūs pasiryžimai, kad rytoj būtume geresni, negu šiandien esame. Tai ir visa programa – tokia eiliniams, tokia pati ir vadams. Besidairant ir besvarstant, kas turėtų daryti, šiuo atveju gaisinamas brangus laikas. Geriausi rezultatai – pradėti nuo savęs. Č.S.

KANADOS ĮVYKIAI

Ministerio pirmininko galia

Kanados ministerio pirmininko politinė galia, kaip išdėstė savo straipsnyje "Time" žurnalui (1999.V.3) Moncton universiteto profesorius D.J. Savoie, yra mažiau apribota už JAV prezidento ir kitų anglosaksų kraštų min. pirmininkų. JAV prezidentas yra galingiausias pasaulio žmogus kaip vyriausias didžiausias ir stipriausias "superpower" kariuomenės vadas, bet jo politinė įtaka yra konstitucijos gana smarkiai apribota. D. Britanijos politinės partijos laikosi nubrėžtą ideologinių gairių, nuo kurių ir min. pirmininkas, kaip dominuojančios partijos vadovas, negali nuklysti. Australijos min. pirmininkas saugosi nesupykinti išrinkto ir nepriklausomo senato. Tiems principams nusižengė D. Britanijos M. Thatcher ir Australijos B. Hawke buvo atleisti iš savo pareigų. Bet Kanados min. pirmininkas turi labai mažai konstitucinių ar ideologinių suvaržymų. Jis skiria ir keičia savo ministerių kabinetą narius, federacinės valdžios departamentų vadovus; gali be jokių šaltinių suvaržymų skirti savo žmones į svarbius postus ("patronage appointments"); skiria Vyriausiojo tribunolo teisėjus bei se-

natorius; turi paskutinį žodį metinio federacinio biudžeto sudaryme; tvarko santykius su provincijų premjeriais; nustato federacinės valdžios strateginį planą – jo paruoštą kalbą kasmet perduoda generaliniam gubernatoriui. Ir tai dar ne viskas: kadangi Kanados politinės partijos neturi tvirtų ideologinių skirtumų, paprastai rinkimuose daugiausia dėmesio kreipiama į partijų vadovus. Jie yra "rinkimų žvaigždės". Laimėjusios parlamento rinkimus partijos nariai jaučia už tai dėkingumą savo vadovui ir tai atsispindi daugelio min. pirmininkų elgesy, kai jie tampriai laiko vadeles savo partijos parlamentarų taryboje ("caucus"). "Mes tiek daug dėmesio kreipėm į konstituciją," sako prof. D. J. Savoie, "kad net užmiršome apie politinės institucijas. O pats laikas pažūrėti ir į jas."

Garbės doktoratus, kaip ir kasmet, universitetai dalina geružės/birželio mėnesiais mokslo metų baigimo iškilnių metu. Vienas iš naujųjų "daktarų" būna paprašomas ta proga pasakyti pagrindinę kalbą. Šiais metais, "Victoria University" (Britų Kolumbijoj) pasigavo galbūt (Nukelta į 8-tą psl.)

Toronto Maironio mokyklos ir Aukšesniųjų lituanistinių kursų abiturientų išleistuvės baigus 1998-1999 mokslo metus. Viršuje – baigusieji VIII skyrių, žemiau – lituanistinius kursus

Nuotr. R. Jonaitienės

PRANEŠIMAS IŠ VOKIETIJOS

Prezidento viešnagė Lietuvoje

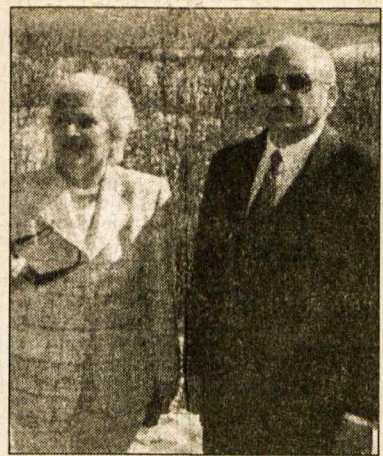
KAZYS BARONAS

Prieš baigdamas savo tarnybą, Vokietijos prez. R. Herzog (naujo prezidento rinkimai įvyko gegužės 23 d., išrinko J. Rau) paskutinę, oficialią kelionę atliko Baltijos valstybėse – aplankė Lietuvą ir Latviją. Estiją R. Herzog yra anksčiau lankęs.

Vokietijos žiniasklaida atkreipė gan didelį dėmesį į prezidento viešnagę gintarų krašte, pranešdama ne tik radijo žiniuose ar nufilmuodama jį televizijai, kartu su prez. V. Adamkum žengiant prieš išrikiuotą garbės kuopą, jam uždedant vainiką Antakalnio kapinėse, plačiai komentavo jo išvyką.

Provinciniai dienraščiai po pirmos apsilankymo dienos viešnagę pranešė tik keliom eilutėm, pasitenkindami vokiečių spaudos agentūros žinute. Po dviejų dienų net ir mažų miestelių dienraščiai pirmuose psl. išspausdino R. Herzog'o ir žmonos Kristinos nuotrauką Kuršių nerijoje. Rašoma, kad abu aplankė Lietuvos pajūrį, rašytojo Tomo Mann'o muziejų Nidoje bei mūsų uostamiestį. Tad ir vokiečių spaudos agentūros (dpa) pranešimas buvo išsiųstas iš Klaipėdos, skliausteliuose įrašius "Memel". Prezidentas atkreipė dėmesį į pramonę, langkydamas žmones, kadangi "Siemens" b-vė numato į Lietuvos pramonę investuoti milijonines sumas, gamindama Klaipėdoje kabelius automobiliams.

Įtakinga Vokietijos spauda R. Herzog'o kelionę pavadino Vokietijos parama Lietuvos įjungimui į Europos sąjungą. Miuncheno "Sueddeutsche Zeitung" Varšuvos korespondentas Tomas Urban buvo nuvykęs į Vilnių. Platų viešnagės pranešimą jis siuntė "aus Wilna". Laikraščio bendradarbis taip pat paminėjo ankstyvesnius Vokietijos pažadus Lietuvai įjungti į Europos sąjungą ir ŠAS (NATO). Kalbėdamas su prez. V. Adamkum ir laikinai min. pirm. pareigas einančia Irena Degutiene, Vokietijos prez. palietė taip pat Ignalinos jėgainės klausimą, kadangi atominė jėgainė yra Černobylio modelio. Užsienio reikalų vicemin. L. Volmer (žaliųjų grupuotės atstovas) pareiškė: Ignalinos atominė jė-

Vokietijos prezidentas ROMAN HERZOG su žmona Kristiane lankėsis Lietuvoje. Nuotrauka iš vokiečių spaudos

gainė nebūtinai turi būti priežastis Lietuvos išjungimui iš ES pasitarimų.

R. Herzog priminė Stalino-Hitlerio sutartį, kuria Baltijos valstybės tapo ciliinėm Sov. Sąjungos respublikom. Prez. V. Adamkus spaudai pasakęs, kad Vokietija bus pagrindinė jėga padedanti įstoti į europines ir transatlantines struktūras. Vokiečių spauda taip pat trumpai priminė, kad prez. V. Adamkus antrą kartą okupuojant Lietuvą pasitraukęs į Vokietiją, po dviejų metų išvykęs į JAV, ejęs aukštas pareigas Čikagos gamtos apsaugos įstaigoje.

Didelis knygų ir meno kūrinių mėgėjas R. Herzog, visą laiką dėjo pastangas užmegzti stiprius kultūrinius ryšius su Baltijos valstybėmis. Aplankęs laikinąją sostinę, jis susipažino su vokiečių įvykdytu teroru Kaune prieš žydų bendruomenę.

Įtakingas pramonės ir prekybos laikraštis "Handelsblatt" gegužės 17 d. rašė, kad savo viešnagėje Lietuvoje R. Herzog pažinęs taip pat naują Lietuvos min. pirmininką, 42 m. inžinierių R. Pakšą, kuris nuo 1997 m. balandžio eina Vilniaus miesto mero pareigas. Jis priklauso prie populiariausių Lietuvos politikų, tad nėra ko stebėtis, kad prez. V. Adamkus jį pakvietęs užimti pasitraukusio Gedimino Vagnoriaus kėdę.

Įtampa tarp dviejų politikų
"Handelsblatt" rašė, kad G. Vagnorius nebuvęs populiarius

gyventojų tarpe, tad prezidento spaudimu turėjęs atsistatydinti. Prez. V. Adamkus savo televiziniame kalboje stipriai puolė Vagnorių, primindamas jam nemokėjimą sumoderninti valstybės valdymo struktūros, matant aiškia korupciją, nusikaltimus.

G. Vagnorius beveik dvejus metus vadovavęs vyriausybei, sudaryti iš Tėvynės sąjungos (konservatorių) ir krikščionių demokratų. Be jokių abejonių R. Pakšas turėsias seimo pirm. V. Landsbergio paramą, tačiau kova tarp G. Vagnoriaus ir V. Landsbergio vyksianti toliau. Laikraštis primena šešių ministrų atsistatydinimus, nes opozicija stipriai puolė finansų min. Šemetą ir pramonės – Babilijų, prikišdami jiems net kyšininkavimo šešėlį.

Laikraštis klausia: "Vyriausybė be Babiliaus?" Pateikia ir atsakymą: Lietuvos prekybos ir pramonės sąjunga sutinkanti, kad Babilius nebūtų kviečiamas į vyriausybės sudėtį. Stiprios kritikos jis susilaukė iš privatizacijos pirm. Edv. Vilko. Lietuvos prez. V. Adamkus spaudai pareiškęs: po savaitės Lietuva turėsianti stiprią vyriausybę, įnešus R. Pakšiui gaivos elementą.

Naftos reikalai

Praeitų metų rudenį vyriausybė naftos eksploatacijai atidavė JAV koncernui. Jam priklausio Mažeikių rafinerija, Naftotiekis ir Būtingės terminalas. Nepatiko tas Rusijos "Lukoil", kadangi ir jis norėjęs investuoti dalį kapitalo į Lietuvos svarbią pramonės šaką.

Manding, stiprioje amerikietiškoje investicijoje Lietuva mato tam tikrą saugos laidą, kadangi dar negreitai numatomas Lietuvos įjungimas į ŠAS (NATO). Negalima užmiršti ir Ignalinos jėgainės, kurioje dar neįvykdyti tarptautinės atominės saugos reikalavimai. Ignalina Lietuvai teikia 80% elektros srovės – baigia savo straipsnį "Handelsblatt".

"Mannheimer Morgen" dienraščio Jeruzalės korespondentas rašė, kad naujo Izraelio min. pirm. Ehud Barak tėvai atvykę iš Lietuvos į Palestiną 1930 m. Jo tikroji pavardė esanti Brug.

Savaitė Lietuvoje

Nauja vyriausybė

Lietuvos ministeris pirmininkas Rolandas Paksas birželio 2 d. neeiliniame seimo posėdyje pristatė seimui savo sudarytą ir prezidento Valdo Adamkaus patvirtintą vyriausybę bei pateikė svarstyti jos programą, praneša ELTA. Balsavimas dėl pritarimo vyriausybės programai seimo posėdyje numatytas birželio 10 d., o naujoji vyriausybė gausna įgaliojimus veikti, kai seimas posėdyje balsų dauguma pritaris jos programai.

Prezidentas patvirtino ministerio pirmininko siūlytus ministrus (pažymėti "TS" yra Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) nariai, "KD" – Krikščionių demokratų, "C" – Centro sąjungos, "N" – nepartiniai ministrai): aplinkos – Dainių Lygį (TS), finansų – Joną Lionginą (N), krašto apsaugos – Česlovą Stankevičių (KD), kultūros – Arūną Bėkštą (N), socialinės apsaugos ir darbo – Ireną Degutienę (TS), susisiekimo – Rimantą Didžioką (TS), sveikatos apsaugos – Raimundą Alekną (TS), švietimo ir mokslo – Kornelijų Platelį (TS), teisingumo – Gintarą Balčiūną (C), užsienio reikalų – Algirdą Saudargą (KD), ūkio – Eugenijų Maldeikį (N), valdymo reformų ir savivaldybių reikalų – Sigitą Kaktį (TS), vidaus reikalų – Česlovą Blažį (N), žemės ūkio – Edvardą Makelį (N).

Naujoji vyriausybė savo programoje žada baigti liberalizuoti verslo sąlygas, skatinti eksportą bei investicijas, stengiantis kurti daugiau darbo vietų. Numatoma naikinti išlikusių leidimų bei kvotas, nepagrįstas mokesčių lengvatas, lyginti visų ūkio dalyvių bei prekių apmokestinimo sąlygas. Taip pat ketinama sumažinti mokesčių našumą, skatinti didelių patikimų užsienio bankų steigimąsi Lietuvoje, norint sumažinti palūkanų normas ir plėtoti verslą.

Posėdžiavo Baltijos parlamentariai

Vilniuje gegužės 29-31 d.d. vyko Baltijos parlamentarų 14-oji sesija, skirta aptarti Baltijos valstybių karinių pajėgų pasirėmimą narystei ŠAS (NATO), kovą su organizuotu nusikalstamumu ir nelegalia migracija bei sienų saugumo klausimus. Šia sesija penktoji Baltijos taryba baigė savo darbą ir baigėsi Lietuvos pirmininkavimas susirinkimams, kuris perduotas Latvijai. Jos prezidentui vadovaus Latvijos delegacijos vadovas Romualdas Razukas. Sekanti sesija vyks Rygoje š.m. gruodžio 2-4 d.d. Sesijoje buvo priimtos keturios rezoliucijos – dėl Baltijos valstybių buvusių ambasadų pastatų Paryžiuje ir Romoje grąžinimo, dėl kultūros paveldo išsaugojimo Lietuvoje, Estijoje ir Latvijoje, taip pat dėl Baltijos

valstybių strategijos energetikos srityje, dėl Via Baltica projekto įgyvendinimo.

Atsisakė koalicijos

Lietuvos krikščionių demokratų partija (LKDP) valdybos posėdyje birželio 1 d. atsisakė koalicijos sutarties su Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai), tačiau pareiškė, kad jos nariai, dalyvaujantys naujai sudarytoje vyriausybėje, yra įgaliojami atstovauti. Kaip praneša ELTA, LKDP nuomone, sutarties nesilaikymo atsakomybė tenka Tėvynės sąjungai, kuri "ne kartą ignoravo ar tiesiog laužė koalicijos sutartį". Taip pat krikščionių demokratų teigimu, TS (LK) pristigo politinės valios prisiimti visą politinę atsakomybę dėl naujo ministerio pirmininko skyrimo ir vyriausybės sudarymo. Konservatoriai dar nėra oficialiai nutarę, kad paskirtasis ministeris pirmininkas Rolandas Paksas yra partijos deleguotas. Koalicijos sutartis buvo sudaryta po 1996 m. seimo rinkimų ir atnaujinta šių metų pradžioje. Jos nutraukimas neturėtų išlikti veiksmingu, nes konservatoriai išlaiko daugumą, kartu su seimo pirmininku turėdami 66 balsus iš 138.

Užbaigtos derybos su Latvija

Gegužės 27 d. derybininkų vadovai – Lietuvos ambasadorius Rimantas Šidlauskas ir Latvijos Užsienio reikalų ministerijos valstybės sekretorius Maris Riekstīnis – pasirašė dvišalę sutartį dėl teritorinės jūros, išskirtinės ekonominės zonos ir kontinentinės skėlmos atribojimo Baltijos jūroje, praneša ELTA. Po penkeris metus (su pertraukomis) trukusių derybų, galutinai suderinta linija, skirianti Lietuvos ir Latvijos teritorinius vandenis nuo kranto iki pat Švedijos žvejybinės zonos. Derybininkų vadovai tvirtino, kad jūros sienos sutarties pasirašymas priklauso nuo politikų sprendimo, tačiau gali būti, kad tai įvyks prieš birželio pabaigą.

Partizanų diena

Kaip skelbia ELTA, gegužės 22 d. Vilniuje buvo paminėta Partizanų diena. Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus pasakė kalbą prie Lietuvos Laisvės kovos sąjūdžio tarybos prezidento min. pirmininko generolo Jono Žemaičio paminklo. Buvo atliktos Mišios Vilniaus arkikatedroje ir įvyko karių partizanų bei kitų minėjimo dalyvių eitynės iki Lukiškių aikštės. Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis savo kalboje prie tremtinių, politinių kalinių aukuro ir paminklinio akmens partizanams pabrėžė būtinybę skelbti pasauliui tiesą apie valstybės vardu partizanų karių vykdytą pasipriešinimą sovietiniams okupantams. (Nukelta į 2-rą psl.)

Šiame numeryje

Minėjimai ir viltys

Istorinis faktas įspėja – žmogaus pavidalo žvėris dar gyvas

Prezidento viešnagė Lietuvoje

Vokietijos spauda R. Herzog'o kelionę pavadino paramą Lietuvai

Partiniai ir valstybiniai rūpesčiai

Išauklėti komunistine dvasia daug kas tapo garbės vergai

Sukaupta praėjus dabartyje

Prie įeinamųjų durų – trijų ginkluotų partizanų figūros

Lietuviai ir lenkai vienoje mokykloje

Slapta įrašinėjo jos kalbą, paslėpęs mairielyje magnetofoną

Partizanų vadas "generolas Vėtra"

Vietovėje, kur gimė senelis, mokykla pavadinta jo vardu

Nepalūžio ir audroms siaučiant

Dvejus metus pavyko pergudrauti komunistų šnipelių pastangas

Vėtyta ir mėtyta lietuvių Australijoje

Pati stebiuosi, iš kur sėmiausi tos energijos ir laiko

Autoportretas prozoje: Marija Aukštaitė

Prikuriama tai, kas autorės gyvenime neišsipildė

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905 275-4672. FAX 905 275-6755. E-mail: tevzib@pathcom.com

Canada Post Registration nr. 509 Sales Product Agreement nr. 1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, R. Sakalaitė-Jonaitienė, C. Senkevicius,
G. Gaiztutienė. Metinė prenumerata – \$42, pusmetinė – \$21, mėnė – \$52,
garbės – \$62. Oro paštu į užjūrius – \$135. Amerikoje – JAV dol. Pavieniai nr. –
1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TZ" administraciją. Skelbimai
ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija
neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti
straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550)
is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in
December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.,
2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672. U.S.
office of publication, Lewiston, NY 14092. Subscriptions: regular \$42.00,
supporter \$52.00, honorary \$62.00 per year. PERIODICALS Postage paid at
Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės
žiburiai", P.O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address
changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in
Canada. ISSN 0040-4063.

Veidu į jūrą!

B. STUNDŽIA, Torontas

1921 m. pasibaigus Lietuvos
laisvės kovoms, pradėtas atsta-
tymo ir kūrybos darbas. Viską
reikėjo pradėti iš nieko, nes vos
saujelė asmenų buvo baigusi
aukštąjį mokslą. O reikėjo žmo-
nių administracijai, švietimui,
sveikatos apsaugai ir ekonomi-
kos tvarkymui. Greitai atsirado
savas pinigais litas ir vyriausia
švietimo mokykla – universite-
tas Kaune, nes senąjį Vilniaus
universitetą su miestu valdė
lenkai. Studentai būrėsi į įvai-
rias korporacijas. Viena jų puo-
selėjo jūrinės idėjas.

1923 m. buvo atitaisyta sena
istorinė klaida – atgauta Klaipė-
da su uostu ir Nemuno žiotys.
Ekonominė Vokietijos blokada
paskatino steigti prekybos laivy-
ną. Pastarojo atsiradimas Jūros
dienos, jūros skautų veiklos
stiprėjimas turėjo įtakos stu-
dentijai, deja, vėlokai, nes kor-
poracija "Jūra" atsirado tik
1938 m.

Jos ištakos buvo studentai
jūros skautai, kurie priklausė
Mindaugo laivui. Gal leniamas
postūmis buvo to laivo skauto
Jurgio Noreikos atsitiktinė pa-
žintis su generolu (jūrų kapito-
nu) Teodoru Daukantu. Pradi-
ninkai nutarė sudaryti korporaci-
ją, kurios pagrindinis uždavi-
nys būtų Lietuvos įsistiprinimas
jūroje. Tam reikėjo plačiau
skleisti jūrinės idėjas ir patiems
susipažinti su vandens sportu,
ypač buriavimu bei irklavimu.
Per trumpą laiką susibūrė per
30 studentų ir studenčių. Pir-
muoju vadovu ir buvo išrinktas
Jurgis Noreika.

Pradėta dirbti su jaunuoliš-
ku ryžtu: mokyti irkluoti, bu-
riuoti, baidarėmis daryti ilges-
nes keliones. Buvo surengti stu-
dentams dveji buriavimo kursai,
pradėta jūrinį idėjų sklaida.

1939 m. atgavus pietryčių
Lietuvos sritį, "Jūros" korpora-
cijos veikla išsiplėtė – atsirado
skyrus Vilniaus universitete,
kuriam vadovavo ir dabar jūri-
nės propagandos darbuotojas,
rašytojas, keliauninkas Algirdas
Gustaitis. Per trumpą laiką kor-
poracijai pavyko pasižymėti
veiklumu ir kaip labai savita or-
ganizacija tapo žinoma ne tik
tarp jūrinį darbuotojų, bet ir
platesnei visuomenei.

Ir dabar A. Gustaitis dažnai

vyksta į Lietuvą, bando pasukti
nors dalį akademinio jaunimo
veidu į jūrą. Bando atkurti "Jū-
ros" korporacijos skyrus aukš-
tosiose Lietuvos mokyklose.

Po 50 metų lietuviui buvo
atsumti nuo jūros. Dabar nėra
tokių jūrinį autoritetų, kaip
generolas (jūrų kapitonas) T.
Daukantas, generolas V. Na-
gys, prof. J. Šimoliūnas, prof.
K. Pakštas, dr. J. Šliūpas, ir kiti,
kurie šauktų lietuvius vienus
prie jūros, o kitus į jūrą. Nebėra
ir tų moterų, kurios susibūru-
sios į Tautiniam laivynui remti
draugiją rėmė jūrinės mokyk-
lose besimokančių jaunimą, jūros
skautus, žurnalus – "Inkarą",
"Jūrą", "Mūsų jūrą" ir "Jūros"
korporaciją. Vilniaus, Kauno ir
kitų miestų spaudoje beveik ne-
rasi jūros ir laivyno reikalais ra-
šinių. Atrodo, kad šioje srityje
netalkina nei radijas, nei televi-
zija.

Klaipėdoje eina savaitinis
dienraščio "Klaipėda" leidžia-
mas jūros verslo ir jūrinį proble-
mų savitrašis "Jūra" lietuvių
ir rusų kalbomis. Balandžio 30
d. laidoje randame A. Žikuvie-
nės rašinį apie būsimus jūrinin-
kus, kurie Moksleivių kūrybos
centrė laikė jūrevystės pagrind-
dį egzaminus. Yra tų jaunuolių
kelios nuotraukos su pavardė-
mis. Ir ką gi – nė vienos lietuviš-
kos. Tai va, kas vadovaus būsi-
mam Lietuvos laivynui!

Šiemet Klaipėdos universi-
tetas išleido Algirdo Gustaičio
560 psl. knygą "Lietuvių stu-
dentų korporacija 'Jūra' Lietu-
vos universitetuose". Autorius
per daugelį metų surinko duo-
menis apie bendrą korporacijos
ir korporantų veiklą. Knygoje
yra 320 nuotraukų ir 112 at-
spaudų. Reikia pasidžiaugti,
kad Klaipėdos universitetas ry-
žosi išleisti šią knygą, kurią kai
kurie studentai pavertę gali ryž-
tis toliau tęsti "Jūros" korpora-
cijos veiklą.

Klaipėdoje rengiamos Jūros
dienos, bet apie tai nesigirdi už-
nugario Lietuvoje. Jūrininkų są-
junga daugiau rūpinasi profesii-
niais reikalais, bet mažai te-
sistengia pasukti Lietuvą veidu
į jūrą, kad Klaipėdos švyturio
spinduliai pasiektų ir Vilnių.

(Knygą platina V. Zelenis,
19419 Lanark Str., Reseda, CA
91335, USA. Kaina su persiun-
timu – \$31.50).

MŪSŲ MIELAI NAREI

a.a. STASEI RADZEVIČIENEI

mirus, pusseserę REGINĄ TAUTKEVIČIENĘ Lietuvoje,
gimines, draugus bei artimuosius Kanadoje nuoširdžiai
užjaučiame ir kartu liūdime –

KLK moterų draugijos
Lietuvos kankinių parapijos skyrus

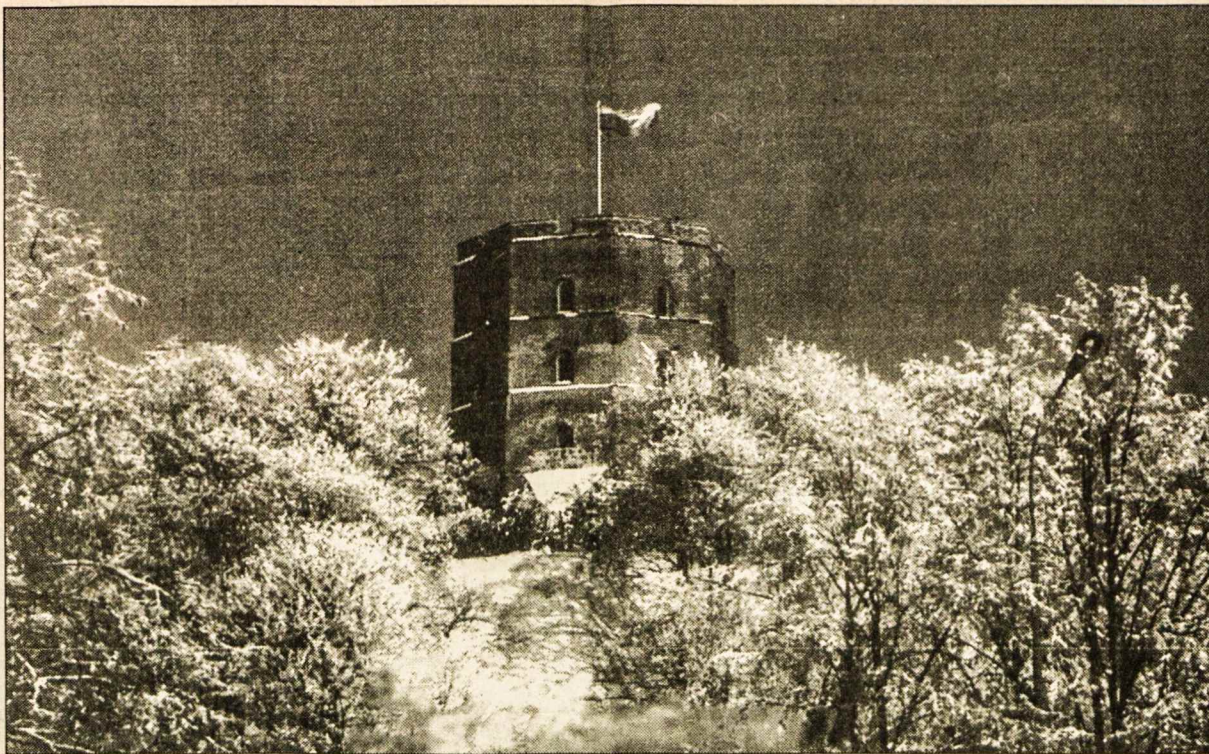
ATA

BRONIUI PAKŠTUI

mirus,

nuoširdžiai užjaučiame jo žmoną CECILIJĄ ir jo
sūnus su šeimomis –

V. P. Gulbinai M. Janeliūnienė ir vaikai
I. Punkrienė J. A. Stukai
A. Bražys I. A. Žemaičiai

Gedimino pils Vilniuje tarp pavasario žiedų

Partiniai ir valstybiniai rūpesčiai

Mintys žvelgiant į dabartinę Lietuvos būklę, kurioje ryškėja partinės ambicijos, užgožiančios valstybinius reikalus

JONAS DAILIDĖ

Lietuvos laisvės kovų dalyvis

Lietuva – maža šalis, priglu-
dusi prie gintarinio Baltijos pa-
jūrio. Stovėdama kryžkelėje
tarp grobuoniškų kaimynų, nu-
ėjo ilgą tragišką, skaudų ir erš-
kėjuotą istorijos kelią.

Lietuvai patenkant iš vieno
svetimauciu rėmų į kitas, nuo-
lat grumiantis su užgrobiais
dėl savo teisių ir laisvės, neiš-
vengiamai viduje atsiranda įvai-
rūs nesutarimai. Tačiau visais
atvejais, kai buvo sprendžiamas
tautos laisvės ir išlikimo klausimas,
visada lietuviai buvo vie-
ningi ir solidarūs.

Lietuva, po 50 metų atgavu-
si nepriklausomybę, dar nėra
atsikračiusi priešininkų, norin-
čių ją sunaikinti.

Kai kurios Rusijos politinės
jėgos nesivaržo tai viešai pa-
reikšti. Negalėdamos tai pada-
ryti atviru keliu, jos puola iš pa-
saly, naudojasi nepadoriomis
priemonėmis. Priešininkai grie-
biai šmeižto, paskalų ir melo.
Visų pirma jie stengiasi paže-
minti Lietuvos nepriklausomy-
bės gynėjus, stovinčius mūsų
šalies priešakyje, supriešinti vi-
suomenę, paskleisti nepasitikė-
jimą vyriausybe, seimu, presi-
dentu, žlugdyti Lietuvą ekono-
miškai. Todėl visi, kuriems rūpi
Lietuvos laisvė ir ateitis, turi
jausti didelę atsakomybę tautai.
Lietuvos likimas ir ateitis pri-
klauso nuo mūsų susiklausymo
ir mokiėjimo naudotis laisve.

Virš penkiasdešimt metų
neturėję politinės laisvės, daugelis
jos taip pasilgo, kad savo
postringavimais prieina net prie
anarchijos. Svarbiausiose valsty-
biniuose reikaluose eina vieni
prieš kitus.

Kiekviena partija ir partijė-
lė nori kalbėti ir visa daryti vi-
suomenės vardu, pripažįsta tik
sau teisę viską spręsti, viską da-
ryti. Kiekviena skelbia savo ne-
klaidingumą ir, vietoj bendra-
darbiavimo, ieško kitų nusidėji-
mų, nori turėti savo minties
monopolį. Norėdami mūsų ša-
lies vienybės, visi kurie dirba
prie valstybės vairo, privalo eiti
išvien. Sutarintis darbas yra bū-
tinas, nes sustiprina tautos pajė-
gas bendram tikslui. Tai ypač
svarbu dabartinėje sudėtingoje
situacijoje, kai aplink siaučia
politinė ir ekonominė krizė.

Jeigu visi, kurių rankose
valstybės valdymo vairas, rimtai
svarstytų Lietuvai aktualius
klausimus, atmetus asmenines
ir partines ambicijas, galų gale
išvystų savo klaidas ir jas ištai-
syttų. Jei tai pavyktų, būtų pa-
siektas pirmas bendro darbo
žingsnis. Reikia išmokyti atskirti
pagrindines valstybines proble-
mas nuo nesmeninių dalykų, ge-
rai apgalvoti ir dėl bendro tikslo
priimti reikiamus sprendimus.

Lietuvoje reikalų ir proble-
mų daugėja. Sunku vienai parti-

jai viską aprepti, kad ir kiek ji
besistengtų. Tik sujungtomis
pajėgomis galima laimėti ir sėk-
mingai išspesti esamas proble-
mas. Laikas negailestingai bėga,
žmonės laukia, todėl tūpčioti
vietoje negalima.

Lietuvių tautos ateitis pri-
klauso nuo pasiaukojimo ir kan-
trybės. Abejingais nariais besi-
remiantis tauta negalės pasiekti
didelių gyvenimo atmainų. Apie
tai turi pagalvoti visi: seimas,
vyriausybė, prezidentas. Jei nėra
susiklausymo aukščiausiose
valstybės valdymo organuose,
ko galima norėti iš žemesnių
valstybinių institucijų, privačių
savininkų darbdavių ir visos
Lietuvos visuomenės tarpusavyje
santykiuose?

Išauklėti komunistine dva-
sia, daug kas tapo garbės vergai.
Norint jos pasiekti, dažnai iš-
kraipomi faktai, puldinėjami ta-
riami "priešai". Taip buvo el-
giamasi su seimo pirmininku V.
Landsbergiu, pastaruoju metu
su ministru pirm. G. Vagnoriu
ir kt. atsakingais darbuo-
tojais. Vieši kalbėjimai vien žo-
džiais, neturint teisinio įrody-
mo, turėtų būti laikomi nusikal-
timais. Visi nusikaltimai ir pikt-
naudžiavimai darbe privalo būti
sprendžiami tik teisine tvarka, o
ne švaistantis neatsakingai žo-
džiais ir žeminant vadovaujan-
čius asmenis prieš tautą.

Mūsų gyvenime yra keista
tai, kad demokratams pas mus
paprastai vadinami tie, kurie
viešai skelbia laisvę visur ir vi-
siems. Tačiau visuomenės ir
valstybės pamatai laikosi tam
tikromis normomis, kurios savy-
je turi ne vien teisių ir laisvių,
bet ir pareigų bei atsakomybės.
Demokratinės laisvės be parei-
gų ir atsakomybės nėra ir negali
būti. Lietuvoje dažnai pamiršta-
mas šis dėsnis. Norėdamos iš-
kilti ir pagarsėti, mūsų įvairios
srovės ir partijos, žada žmo-
nėms visokių laisvės gėrybių,
bet niekuomet neprimena jų
pareigų ir atsakomybės. Nema-
ža žmonių dalis, pamaloninti
tokiais neribotais laisvės paža-
dais, patiki jais ir akiai eina pas-
kui tokius pažadus. Jie laikinai
tampa populiarūs. Tačiau ar tai
naudinga valstybei? Vykdamas
griežtesnę politiką, be kurios
neįmanoma pasiekti reikiamos
tvarkos valstybėje, vadovai vie-

šai menkinami, primetant jiems
nebūtus nusikaltimus, piktnau-
džiavimą, neskaidrumą ir t.t.

Min. pirmininkas G. Vag-
norių kaltinamas nematęs Lie-
tuvos žmonių sunkumų, vykdęs
nesąžiningą privatizaciją, vedęs
"žiaurios akcijos" politiką ir t.t.
Tokie laikraščiniai kai kurių po-
litikų pareikšti kaltinimai atsi-
spindėjo ir Prezidento praneši-
me. Kaltinti, kad G. Vagnorius
nematęs žmonių sunkumų, ne-
teisinga. Min. pirmininkas, gy-
vena tarp Lietuvos žmonių, žino
jų problemas ir ne kartą viešai
pareiškė, kad dar daug proble-
mų ekonominiame gyvenime. Jis
dirbo, bet neverkšlino nuolat
kartodamas esamas, visiems ži-
nomas problemas, kuriomis siek-
dami populiarumo, labai mė-
gaujasi opozicininkai. Apmau-
du, kad daugelis sėkmę mato
tik keltiant visuomenėje paniką,
o ne ieškant bendro sutarimo
tautos labui, esamų problemų
sprendimui.

Tenka apgailestauti, kad
prezidentas V. Adamkus, daug
metų gyvenęs JAV, demokratiš-
iausioje valstybėje, nesugebėjo
dialogu su mažesne demokrati-
ne patirtimi min. pirmininku,
nurodyti jo darbe pasitaikančias
klaidas ir pasiūlyti konkrečias
priemones jas ištaisyti, kad kiek
galint greičiau Lietuvoje būtų
išspręstos visos problemos. Argi
neišvengiamas buvo toks viešas
konfliktas, kuris dar labiau glu-
mina žmones ir iššaukia dar di-
desnį žmonių nepasitikėjimą vi-
sa valdžija?

Kyla klausimas, ar negeriau
būtų turėti nepartinį min. pir-
mininką patikimą prezidentui.
Gal jį turint užsibaigtų ta nuola-
tinė partinė tarpusavio kova,
pasiektų visiems susėsti prie
bendro stalo ir iš esmės spręsti
visas valstybines reikšmes pro-
blemas? Pribrendo laikas parti-
nių interesus griežtai skirti nuo
valstybinių ir ieškoti santarvės
dėl tolimesnės Lietuvos ateities.
Nuolatinis pesimistinių
nuotaikų kėlėjams, kuriems
Lietuvoje visa tik juoda, tiems,
kurie savo asmenines ir partines
ambicijas kelia aukščiau valsty-
binių reikalų, tinka Maironio
žodžiai:

*Ne jums jaunos tėvynės saulė teka!
Pro akinius joį viskas jums juodai!
Ne meilė jums į rasių širdį šneka,
Tikrai garbės užgautos apmaudai...*

Savaitė Lietuvoje

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Pažengę ginkluotosios pajėgos

ELTA skelbia, kad gegužės
21 d. įvyko Lietuvoje paskirtų
užsienio kraštų gynybos atstovų
susitikimas su seimo Valstybi-
nio saugumo ir gynybos komite-
tu. Atstovai teigė pastebėję di-
delę Lietuvos ginkluotųjų pajė-
gų pažangą per pastaruosius
metus, gerą politinę paramą ir
valią. Karinių atstovų, paskirtų

Lietuvai, yra iš 27 valstybių; da-
lis jų gyvena Lietuvoje. Jų kor-
pusui vadovauja Čekijos gyny-
bos atstovas Oldrich Axman.

Gavo JAV prezidento laišką

Kaip rašo ELTA, Valdas
Adamkus gegužės 20 d. gavo
JAV prezidento Bill Clinton
laišką, kuriame padėkota Lietu-
vos vadovui už dalyvavimą Va-
šingtono surengtame ŠAS viršū-
nių susitikime ir Euroatlantinės
partnerystės tarybos posėdyje.
Išreikštos viltys dėl ryšių gilini-
mo, tolimesnio teigiamo bend-
radarbiavimo ir dialogo.

Viršūnių susitikime balan-
džio 23-25 d.d. buvo priimtas
"Narystės veiksmų planas", kur-
is padės kandidatėms ir ŠAS
pasiekti narystės kriterijus ati-
tinkančius standartus. Lietuva,
Latvija ir Estija buvo "oficialiai
įvardytos potencialiomis NATO
narymis".

RSJ

PASTABOS BEI NUOMONĖS

Politinis Lietuvos kelias

HENRIKAS KUDREIKIS

Jei kas yra bandęs plaukti
kalnų upėje JAV Utah valstijoje
prieš srovę, pasakys, kad tai tuš-
čios pastangos. Rašyti prieš
daugumą, kurios nuomonės
plaukia sraunimis upėmis, net
su slenkščiais, tikrai nepopulia-
rusėjimas.

Iki šios dienos perskaičiau
mažiausiai penkis šimtus straips-
nių, kuriuose mūsų rašto žmo-
nės pila apie Lietuvos įstojimą į
ŠAS (NATO) eiles. Kokį laik-
raštį nepaimu, mažų mažiausiai
du-trys rašiniai apie tai. Net gal-
va pradeda svaigti. Štai tik pra-
eitą savaitę skaičiau žymių žur-
nalistų: Igno, Juozo, Antano il-
gus išvedžiojimus. Beskaitant
juos, jau atrodo, kad ŠAS durs
mums beveik atdaros. Lietuva
jau prieangyje ir t.t. Gaila, bet
man atrodo, kad tai vandens
pilstymas su sietu. ŠAS Lietuvai
ne arčiau kaip į Marsą.

Nesu ŠAS priešas, nesijun-
giu į kairiųjų eiles. Deja, po Ju-
goslavijos bombardavimų tenka
gerai pagalvoti, ar ŠAS nepasu-
ko į kreivą kelią. Neutrality val-
stybių spauda (matyt, ir rusai su
kiniečiais rašo tą patį) rašo, kad
tai naujas tarptautinės tvarkos
įstatymų pažeidimas, kad da-
bartiniai amerikiečių ir europie-
čių karo veiksmai yra įvadas į
naują pasaulio tvarką.

Kaip JAV Aviacijos draugi-
jos (Air Force Assn.) narys da-
lyvauo svarbesniuose susirinki-
muose, kur kalbėtojai buvo žy-
mūs Pentagono bei aviacijos ka-
rininkai. Pasikalbėjimų metu
keletą jų paklausiau apie galu-
mų ekonominiam gyvenime. Jis
ŠAS. Karininkai – ne politikai,
tad jie davė atvirus atsakymus:
ko rusai priešinsis, įstojimui jo-
kių galimybių, nes reikia padėti
išlaikyti Jėlcina. Toliau: ko ru-
sų stiprios karinės jėgos Ryt-
prūsijoje, bet koks karinis gal-
vojimas yra betikslis. Apie ato-
minį karą nėra nė kalbos. Pagal
juos: iš Baltijos kraštų liktų pe-
lenų krūva.

Šiandien, pagal ŠAS gene-
rolą Clark, sudaryti stipresnės
ŠAS pajėgos, kurios galėtų
priešintis Jugoslavijos kariuo-
menei, reikėtų 3-4 mėnesių. Ko-
kios jėgos sustabdytų rusų tan-

kų divizijas iš Ryprūsio. Joms
reikėtų pervaziuoti Lietuvą tik
12-14 valandų.

"Lietuvos aide" (1999 m. 82
nr.) Rimutis Pleikys rašo: "Kar-
tais NATO šalių biurokratų-po-
litikų pasakymai (kaip, beje, ir
Europos sąjungos) mus glumi-
na, verčia galvoti, ar tik jie mū-
sų nekvašina?" Čia autorius pa-
reiškia, kad mūsų ŠAS skepti-
kai, pagal Lenino žodžius, yra
"naudingi kvailiai". Tegu jis už-
deda tą kvailio kepurę ir man.
Tai skepticizmas, bet gyvenimo
tikrovė.

Kartu tenka nusivilti, kad
Europos sąjunga įsakė tuojau
uždaryti Ignalinos atominę elek-
trinę jėgainę. Tai kainuotų Lietu-
vai trijų metų biudžetų pajamas.
Yra ir kitų reikalavimų, kurie
pastatys Lietuvą prie sienos. Be
to, Europos vadovais gali tapti
raudonieji, užsilvėję žaliųjų ap-
siaustus.

Dabartinė Lietuvos vyriaui-
sybė jau nori panaikinti litus,
įvesti Euro valiutą. Pataikavi-
mas Europos sąjungai? Taigi
vietoje Dariaus-Girėno ar Basa-
navičiaus, matysime Rotšildą ar
kokį kitą Europos piniguočių.

Anglijos "Financial Times"
ir kiti ekonominiai laikraščiai ir
žurnalai rašo, kad Europos są-
jungos politika ir Euro valiuta
gali atsidurti ant lūžtančio ledo.
Bedarbiškes didėjimas ir politi-
niai neramumai bei ŠAS karas
gali atvesti Europą į krizę.

Prieš porą savaičių Lietuvos
kariuomenės puskarininkis, sau-
gojęs per Lietuvą traukiniu ve-
žamą rusų priešlėktuvinę pa-
tranką, užmigo ir atsidūrė Ryt-
prūsijoje rusų pusėje. Tai rodo,
kad rusų kariškiai ir jų ginkluo-
tė keliauja dažnai per Lietuvos
žemę.

Šiame straipsnyje noriu pa-
teikti klausimą ŠAS ir Europos
sąjungos šalininkams: juk pri-
imant Lietuvą į ŠAS (kadangi
rusai bus numatomi priešai),
kelias per Lietuvą turės būti už-
darytas. Tad kokia bus Rusijos
reakcija?

Rytprūsiai yra didžiulė duo-
bė, kurią Lietuva, prieš studama
į ŠAS, turi peršokti. Man kyla
mintis: ar ŠAS šalininkai nema-
to grėsmės Lietuvos nepriklau-
somybei?

Lietuvos jūrų muziejus

Kuršių Nerijos gale, prie iš-
ėjimo į Baltijos jūrą, Korpalyje,
buvo vokiečių pastatyta tvirtovė,
kuriai rusai, užėmę Klaipėdą,
susprogdino.

Apie 1967 m. pradėta gal-
voti apie akvariumo statybą.
Buvo užsiminta apie vietą Pa-
langoje, bet nulemė pasiūlymas
atstatyti dalį Korpalyo tvirtovės
ir pritaikyti akvariumui bei
įrengti patalpas jūrų muziejui.

Statyba truko kelerius me-
tus. 1979 m. Jūrų muziejus atve-
rė duris. Taigi šiemet suėjo 20
metų. Dabar Jūrų muziejus ir
akvariumas gausiai lankomas
daugelio Lietuvos žmonių ir net
turistų iš įvairių pasaulio kraštų.

Sukakties proga šiais metais
planuojama įrengti lietuviškos
jūrininkystės ir laivininkystės
paminklinę parodą, kuri bus iš-
dėstyta dviejose patalpose. Kie-
melyje turėtų stovėti granitinis
paminklas. Projekto kaina – 15-
16,000 dolerių. Muziejus tam
projektui pinigų neturi, todėl
kreipiamasi paramos į jūrinės
organizacijos, bendroves ir at-
skirus asmenis Lietuvoje ir išei-
vijoje. Reikia tikėtis, kad toks
vienintelis Baltijos kraštuose
Jūrų muziejus ir akvariumas su-
lauks paramos.

Aukas siųsti: Citibank, New
York, Swift: Citi US 33. Acc.
No. 36089473, Beneficiary Lie-
tuvos jūrų muziejus. Siunčiant į
Lietuvą: Lietuvos taupomasis
bankas, Klaipėdos filialas. Są-
skaitos nr. 205-42-408, Lietuvos
jūrininkams, kodas 60106.

Dėl informacijos rašyti:
P.M. Mažeika, P. O. Box 374,
Pass Christian, MS 39571. Tel.
228-452-2222. B. St.

Turner & Porter

LAI DOTUVIŲ NAMAI

TORONTE
ETOBICOKE
ir
MISSISSAUGOJE

Kanados Lietuvių Lithuanian Canadian Foundation

1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KLF kapitalas daugiau kaip 2.3 milijonai – tai Kanados lietu-
vių įnašas! Kasmet gaunamas pelnas (daugiau kaip \$100,000)
skirstomas lietuvių išlaikymui Kanadoje (KLK, kultūrinėms bei
jaunimo organizacijoms, studentams) ir paramai Lietuvai (vaikų
prieglaudoms, tremtinių reikalams, jaunimui).

Atsiminkime ir remkime Kanados lietuvių fondą
per savo aukas bei testamentus.
Išduodami pakvitavimai dėl valstybinių pajamų mokesčių.

Remkime lietuvių veiklą Kanadoje! Remkime Lietuvą!
REMKIME PER KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

Marijampolės "Tauro" apygardos partizanų muziejaus atidarymas 1999 m. balandžio 10 d. Juostelę perkerpa seimo pirmininkas prof. VYTAUTAS LANDSBERGIS ir muziejaus vedėja ALDONA VILUTIENĖ

Sukaupta praeitis dabartyje

Marijampolės "Tauro" apygardos partizanų ir tremties muziejus – naujas etapas įamžinant tautos pokario išsivadavimo kovų ir kančios istoriją

ALGIMANTAS LELEŠIUS

Lietuvoje yra ne viena mėgėjiška paroda, skirta tautos pokario pasipriešinimui. Dažniausiai jos glaudžiasi prie Kraštotyros muziejų arba įrengtos atskirai nepritaikytuose pastatuose (pvz. kareivinėse, klebonijose ir pan.).

Marijampolės "Tauro" apygardos partizanų ir tremties muziejus, nors ir yra taip pat Kraštotyros muziejaus filialas, yra įrengtas atskirose patalpose (plotas 276 kv m) ir iš esmės yra atskiras šiuolaikiškai sutvarkytas (jaunojo dailininko Artūro Kaminsko dėka). Šis muziejus kol kas, deja, vienintelis tokio lygio Lietuvoje (turėtų būti bent po vieną tokių muziejų kiekviename iš 9-nių apygardų).

Pradininkai

Šis muziejus rado vietos politinių kalinių ir tremtinių entuziazmo dėka. Jiems reikalaudėjant, Marijampolės m. taryba priėmė 1992 m. kovo 18 d. sprendimą įsteigti prie Marijampolės Kraštotyros muziejaus "Tauro" apygardos rezistencinės kovos muziejų ir paskyrė jam vieną etatą. Dėl įvairių kliūčių muziejus buvo atidarytas tik 1993 m. lapkričio 21 d. Jo vedėja tapo politinė kalinė Aldona Vilutienė.

Pradžią buvo sunki. Vedėjai teko milžiniškas krūvis, net ir valytojos pareigos. Pačiai teko rinkti rodimus, prašyti kovotojų ir tremtinių nuotraukų, kalbėtis su nesibaigiančiu srautu lankytojų (kuris, beje, ir dabar nemažėja), užrašinėti jų atsiminimus, rinkti medžiagą knygai "Trečioji vėliava spalva", kurios gale surašyta pustrėčio tūkstančio žuvusių kovotojų pavardžių.

Po metų buvo duotas salės prižiūrėtojos etatas, o 1996 m. liepos 1 d. dar dviejų muziejinių etatų. Kadangi muziejaus patalpos buvo apgruovusios, prasidėjo remontas, kuris truko net 4 metus (laikini paroda glaudėsi dviejuose Etnografijos muziejaus kambariuose).

Kauno senamiestis su miesto rotuše, kuri sovietmečiu buvo vadinama Santuokų rūmai

Nuotr. A. Sutkus

Lietuviai ir lenkai vienoje mokykloje

Širvintų rajono Jauniūnų mokykla, kuri numatoma pertvarkyti, praplėsti ir padaryti dešimtmete lietuviška. Ja domisi aukščiausi lietuvių ir lenkų pareigūnai, vyksta ginčai

Gegužės 13 d. 9 val. Širvintų rajono Jauniūnų pagrindinėje mokykloje po seimo nario Jano Mincevičiaus lankosi Lenkijos konsulas Lietuvoje Mečislovas Jackevičius ir "Macierz szkolna" pirmininkas Juzefas Kvietkovskis. Juos kviečia mokytoja Veslava.

1999 m. balandžio 15 d. laikraščiuose "Kurier Wilenski" ir "Draugystė" išspausdinti straipsniai apie Širvintų rajono Jauniūnų pagrindinę mokyklą. Perskaitę dirbantys šioje mokykloje mokytojai buvo nustebinti ir pasipiktinę kai kurių faktų iškraipymu. Jų nuomone, straipsniai labai tendencingi, atspindintys tik mažos mokyklos dalies bendruomenės interesus. Labiausiai kaltinama mokyklos direktorė Nijolė Rimkuvienė, kurios, anot seimo nario Jano Mincevičiaus, "gyvenimo

tikslas yra panaikinti šioje mokykloje lenkiškas klases".

Vykdamas švietimo reformą ir mokyklų tinklo tobulinimą vienoje šalyje švietimo skyriai yra numatę dalį mokyklų pertvarkyti. Tai daroma atsižvelgiant į daugelį kriterijų. Vienas jų – mokinių skaičius, mokyklos perspektyva. Ne išimtis ir Širvintų rajono Jauniūnų mokykla, kurioje dabar yra lietuviškos ir lenkiškos klasės. Pagal pateiktą švietimo skyriaus projektą, nuo kitų mokslo metų Jauniūnų mokykla turėtų būti lietuviška, atnuometė.

Realų būklę tokia. Šiomet joje mokosi 56 mokiniai. Trečdalis, 19 mokinių, yra lenkiškos klasės. Iš pačių Jauniūnų lenkiškose klasėse mokosi tik du mokiniai. Visi kiti atvyksta iš įvairių kaimų, esančių už 4-9 kilometrų.

Jauniūnų mokyklos vieno mokinio išlaikymas yra brangiausias rajone – valstybei kainuoja apie 6000 litų metams, kai kitose rajono mokyklose 3000 litų, vidurinėse – dar mažiau. Jei klasės susijungtų, t.y. lenkiškų klasių vaikai pereitų į lietuviškas, sumažėtų klasių komplektų skaičius, mokytojų skaičius, tada mokymų kainuotų žymiai mažiau.

Trūkstant mokytojų specialistų, kurie galėtų lenkiškai dėstyti įvairius dalykus, taupant lėšas, šiemet penktos ir septintos klasės yra jungiamos, dėstant daile, fiziką, buitines, techninius darbus, kūno kultūrą, biologiją, gamtą valstybine kalba.

Straipsniuose "Mokinio dalijimas per pus" ("Kurier Wilenski") ir "Kol dar nevelu" ("Draugystė") parašyta, kad mokykloje dirba 25 mokytojai. Iš tiesų tai yra 25 darbuotojai (į šį skaičių įeina aptarnaujantis personalas – valytojos, kūrikai, ūkvedys, darbininkas, kiemsargis).

Kovo pradžioje buvo surengtas visuotinis tėvų susirinkimas. Pasikalbėti su tėvais apie mokyklos pertvarkymą atvyko švietimo skyriaus vedėja, specialistas. Straipsniuose melagingai parašyta, kad lenkai mokykloje nebuvo pakviesti į šį susirinkimą. Iš tikrųjų susirinkimas vyko pamokų metu, todėl nedalyvavo nė vienas mokytojas, išskyrus direktorę ir pavaduotoją. Seimo narys J. Mincevičius, atvykęs į susirinkimą, nepasistatė, o kukliai sėdėjo tarp tėvų. Neatsilausęs vedėjos, slapta įrašinėjo jos kalbą, paslėpęs maišelyje magnetofoną.

Iš pokalbio su tėvais paaiškėjo, kad labiausiai jie norėtų dešimtmetės mokyklos čia, Jauniūnuose. Keletas tėvų pageidavo, kad vaikai baigtų jį ne 10, tai nors 9 klases lenkų kalba. Šiems tėvams buvo pasiūlytas ir kitas variantas: tikybą ir lenkų kalbą – lenkiškai, o visus kitus dalykus – lietuviškai. Tačiau tėvai atsisakė šio varianto.

Straipsniuose korespondentės painioja dvi sąvokas: "pedagogų tarybą" ir "mokyklos tarybą". Jos rašė, kad į pedagogų tarybos posėdį nebuvo pakviesti mokytojai lenkai. Tai netiesa. Iš penkiolikos pedagogų – dalyvavo 12 (ne tik lietuvių). Tiesa, dvi lenkės nedalyvavo dėl pateisinamų priežasčių: viena sirgo, kita – laidojo motiną. Pagal pedagogų tarybos nuostatus, posėdis laikomas teisėtu, jei jame dalyvauja 2/3 narių. Posėdžio metu, svarstant mokyklos pertvarkymą, nuspręsta surengti slaptą balsavimą. Jo rezultatai: iš 12 mokytojų devyni balsavo už tai, kad mokykla būtų pertvarkyta į lietuvišką.

Po kelių dienų įvyko mokyklos tarybos posėdis. Iš 9 tarybos narių dalyvavo 8. Taip pat, svarstant šį klausimą, buvo slaptai balsuojama. Penki balsavo "už", vienas – "prieš", du susilaikė. Taigi ir mokyklos taryba pritarė šiam projektui.

Atvykusios korespondentės labai norėjo išgirsti pavardes tų Jauniūnų mokyklos mokinių, kurie baigė šią mokyklą išvyko mokyti į Lenkiją. Deja, per trisdešimt dvejus mokyklos gyvenimo metus nė vienas nesiėmė Lenkijoje.

Direktorė Nijolė Rimkuvienė smerkiama už tai, kad yra įsitikinusi, jog mokiniai baigę mokyklą valstybine kalba turės geresnę perspektyvą įgyti profesiją ar darbą. Juolab, kad dauguma tėvų yra labai neturtingi.

Seimo pirm. prof. VYTAUTAS LANDSBERGIS ir garsaus partizanų vado ADOLFO RAMANAUSKO-VANAGO dukra AUKŠTĖ SKOKAUSKIENĖ apžiūri "Tauro" apygardos muziejaus parodą

Partizanų vadas "generolas Vėtra"

Pasakoja jo vaikaitė Silvija Kučėnaitė-Foti, žurnalistė, Northwestern universiteto magistrė JAV-se. Tikroji velionies pavardė – Jonas Kazimieras Noreika

Jonas Kazimieras Noreika, jauniausias iš penkių vaikų, gimė 1910 m. spalio 8 d., netoli Šukionių, Lietuvoje. 21 metų amžiaus pašaukiamas į karo mokyklą Klaipėdoje. Studijuodamas mokykloje, jis vedė mano senelę Antaniną Krapavičiūtę. Baigęs mokyklą, jis gavo Lietuvos kariuomenės kapitono laipsnį ir pradėjo dirbti Lietuvos kariuomenės karo tribunolo teisme advokatu. 1939 m. gimė jo duklė Dalia Marija.

Kai SSSR okupavo Lietuvą, jos kariuomenė buvo išblaškyta ir nuėjo į pogrindį. Nuo 1941 m. jis su dvylika vyrų, kaip ir kiti tūkstančiai lietuvių, sukilo prieš okupantus. Tomis dienomis šalį okupavo vokiškieji naciai.

Mano senelis Lietuvoje dirbo kaip nacių pasipriešinimo vadas, ir prisimenamas kaip politinis lyderis, Šiaulių, t.y. ketvirtą pagal dydį Lietuvos miesto apskrities viršininkas. 1943 m. kovo 17 d. buvo nacių areštuotas kartu su 46 iškilniais Lietuvos politikais įkaitais ir išsiųstas į Štuthofio koncentracijos lagerį netoli Lenkijos Gdanskio.

Tai buvo paskutinė diena, kai ji matė jo žmoną ir ketverių metų dukrą, mano mama. Jis praleido daugiau kaip dvejus metus nacių kėleime, ir tada mano mama bei senelė paliko Lietuvą, kad išgelbėtų savo gyvybes. Vyko per Vokietiją, Šveicariją ir Argentiną, kol pasiekė Jungtines Valstijas.

Mano senelis palaikė ryšį su žmona laiškais, kuriuos siuntė iš Štuthofio lagerio. Laiškuose jis rašė ir jaunajai dukrai (visi laišukai parašyti vokiščių kalba – vertėjo pastaba).

1945 m. pavasarį sovietiniai komunistai užgrobė Lietuvą, "išvaduodami" šalį nuo nacių. Mano senelis buvo išlaisvintas iš koncentracijos stovyklos, bet buvo sumistas sovietinių komunistų ir pripažintas tinkamu karo tarnybai.

Pasibaigus II Pasauliniam karui, 1945 m. jis grįžta į Lietuvą. Tuo metu su kitais dalyviais slapta suorganizavo Lietuvos tautinę tarybą, kurios tikslas – išvaduoti Lietuvą iš Sovietų Sąjungos prispaudo. Mano senelis slapta vadovavo Lietuvos išlaisvinimui. Jo slaptyvardis buvo "Generolas Vėtra".

Didžioji dalis tėvų yra bedarbiai, neišsilavinę kaimo žmonės. Todėl nuosirdžiai tiki tuo, ką dėsto atvykęs seimo narys, korespondentės, mokytojos, lenkų sąjungos narės. Atseit, baigę lenkiškas klases, galės jų vaikai tęsti mokslus Lenkijoje. Beje, tik vienos mokytojos vaikai mokėsi lenkiškose klasėse. Kitos mokytojos, agitatorės, pačios leido savo sūnus ir dukras į lietuviškas klases.

Kadangi apylinkėje buvę Kultūros namai privatizuoti, mokykla yra kultūros centras. Čia repetuoja ir lenkų ansamblis "Červone maki", vyksta įvairios šventės, koncertai. Gražiai buvo paminėta ir Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena. Koncertavo kaimo kapela "Pievų muzikantai", vyko vakaronė. Susirinkę žmonės linksmai praleido laiką. Tačiau, šaukštas deguto... Valstybinės šventės minėjime nedalyvavo nė vienas lenkiškos klasės mokinių.

Tai tokios problemos, dirbtinai išpūstos mažoje Pietryčių mokyklėlėje, kurios likimą dabar nuspręš rajono valdyba.

"Vilnijos" draugijos Širvintų rajono skyrius

vo "Generolas Vėtra", kad būtų suklaidinta komunistų valdžia. Tuo metu buvo 4,000 aktyvių partizanų, tačiau vėliau prieš komunistus sukilo daugiau kaip 40,000 partizanų, kovojusių dėl šalies laisvės. Apie 22,000 partizanų žuvo nuo 1944 iki 1953 m.

1946 m. kovo 16 d. senelis buvo išduotas bendradarbio, tariamam partizanui, kuris buvo komunistų agentas. Jis areštuojamas su kitais 10 laisvės kovotojų, uždaromas į kalėjimą, nuolat kvočiamas, brutaliai kankinamas ir laikomas apie metus laiko Vilniaus KGB rūmų rūsiuose.

Būdamas teisininkas, jis žinojo, kad negali prisipažinti, jog veikė kartu su 10-čia suimtuju. Teismo proceso metu mano senelis prisieմė visą atsakomybę, kad mažiau kitus kankintų, ir dėl to jis ir jo adjutantas Z. Šerkšnas-Laukaitis nuteisti mirties bausme. Kiti aštuoni individai buvo išsiųsti į Sibiro kalėjimus 5 - 10 metų.

"Trejukė" liepė atsisakyti savo šalies ir stoti į komunistų partiją. Sutinkamai su komunistų įstatais, jei esi komunistas, negali tvirtinti, kad Lietuva turi teisę į nepriklausomybę. Atsisakęs Lietuvos nepriklausomybės, dovanojama gyvybė, priešinga – atsisakai savo gyvybės. Todėl senelis 1947 m. vasario 16 (26) d. dvigubu šūviu į pakaušį baigė savo gyvenimą šiam pasauliui.

Įvykiai Lietuvoje buvo kruopščiai slepiami, todėl motina ir senelė nieko nežinojo apie jo žūtį iki pat 1951 metų, t.y. ketverius metus. Jos galų gale apsigyveno 1955 m. Čikagoje. Lietuvoje buvo pavojinga kalbėti apie senelį ir jo vaidmenį kovoje prieš komunistus, apie žudynes. Bet kas, primęs apie "Generolą Vėtrą", galėjo būti nubautas tremimu į Sibirą.

Kai Lietuva atgavo nepriklausomybę 1990 m., istorinė falsifikacija, kaip ir pridera, buvo atskleista.

Mano motina vėl reguliariai pradėjo lankyti šalį, kurioje gimė, kur tėvas nukentėjo, ir ėmė ieškoti būdų, kaip įamžinti jo atminimą.

1994 m. šalies vyriausybė išaiškino, kur vyko žudynės, t.y. KGB rūsiuose, kur nužudyta apie 900 ir Tuskulėnuose užkasta (3 mylios nuo KGB rūmų).

1994 m., norint nustatyti "Generolo Vėtros" palaikų tapatybę DNA būdu, buvo paimtas jo dukros ir žmonos kraujas. Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas 1997 m. apdovanojo Joną Kazimierą Noreiką aukščiausiu Lietuvos ordinu – I laipsnio Vyčio Kryžiumi, parinkta Antakalnio kapinėse jo perlaidojimo vieta, Lietuvos vyriausybė užsakė paminklą, iškilnėje dalyvavo daug Lietuvos karių.

Mano motina, jaunesnysis brolis Rimas ir aš nusprendėme 1997 m. kovo mėn. vykti į Lietuvą, į savo senelio laido tuves. Tik nedaugeliui Virginijos valstijoje buvo žinoma, kad Lietuva buvo

Sov. Sąjungos okupuota. Valandą prieš išskrendant į Vilnių, motinai telefonui buvo pranešta, kad tėvo palaikai nėra pilnai identifikuoti ir valstybinės laido tuvės kol kas neįvyks.

Nepaisydami tos nesėkmės, mes nusprendėme pradėti kelionę pagal tvarkaraštį ir paminėti "Generolo Vėtros" žūtis penkiadešimtmetį.

Kai mama atvyko į Lietuvą, visur vyko Prezidento sudarytos specialios komisijos organizuojami senelio minėjimai. Skeptikai bijojo, kad nebūtų senelio vietose palaidotas kitas. Kokia problema? Esmė, kol nėra priimto sprendimo, įrodančio tapatumą, kuris atsakytų į visus teorijos klausimus, negalima oficialiai prilaikyti. Gali būti padaryta klaida, kuri gali išaiškinti vėliau pagal šalies nustatytą tvarką.

Nepaisant kitų dienų skeptiškos nuotaikos, buvome šilčiau priimti prezidento Brazausko, įvyko kariuomenės paradas, pagerbiantis valstybinį herojų – mano senelį.

Buvo šaunus prezidento Algirdo Brazausko suoruotas priėmimas seimo rūmuose per specialią iškilnę. Gedulinės pamaldos vyko Vilniaus arkikatedroje. Simboliškai iš Tuskulėnų dvaro paėmėme saują žemės iš tos masinės kapavietės ir padėjom į tą vietą, kur bus perlaidotas mano senelis.

Tesdami kelionę per Lietuvą, mes pamatėme vietoves, kuriose lankėsi mano senelis. Kai aplankėme kaimą, kur jis gimė, buvome nustebinti paminklinio metalinio diskio akmenyje, toje vietoje, kur stovėjo senelio tėvų sodyba (po trijų mėnesių paminklinio akmens vietoje pastatytas Jono Noreikos garbei paminklas ir šventainėtas; paminklo autorius – Viktoras Kunickas – vertėjo pastaba). Vietovėje, kur gimė senelis, mokykla pavadinta jo vardu. Kiek vėliau mano motina dalyvavo iškilnėje, kuri įvyko Kauno karo akademijoje. Ten susirinko daug pareigūnų ir kadetų, buvo atidengta bronzinė plokštė prie įėjimo; Šiaulių, Vilniaus, Kauno gatvės buvo pavadintos senelio vardu.

Nors mes ir negalėjome dalyvauti visuose senelio atminimo renginiuose, matėme, kad jo dvasia Lietuvoje atgijo. Aš niekada netikėjau, kad senelis darys man tokį didelį įspūdį. "The Dove and the Webbed Witch of the Wind" yra ypatingas apsakymas, tai mūsų šeimos tragedijos atspindžiai, o taip pat ir kitų, kurie buvo karo ir melo aukos. Nustebau sužinojusi apie motinos veiklą: seniai apgintą Čikagoje daktarą iš lietuvių ir ispanų literatūros, Čikagos universitete 1995 m. skaitytas paskaitas apie savo tėvą. Ji panaudojo laiškus, kuriuos tėvas rašė iš Štuthofio koncentracijos stovyklos, skaitė jų ištraukas, kurios auditorijai buvo įdomiausios. Skaitytojų atsiliepimai apie jos klausytas paskaitas padarė mane, anūkė,

(Nukelta į 4-tą psl.)

Allstate® DRAUDIMAS You're in good hands. 4555 Hurontario St., Mississauga, Ont. L4Z 3M1	
RAMŪNAS (RON) VANAGAS	
"Take Two Advantage" planas sujungia namo ir automobilio draudimą, sumažina Jūsų įmokas	Darbo tel.: 905 502-6297 Namų tel.: 416 621-1264 "Cell": 416 825-4503
NAMO-AUTOMOBILIO GYVYBĖS-TURTO DRAUDIMAI BEI "RRSP" PLANAI	

LAISVOJE TĖVYNĖJE

DEPORTAVO LIETUVI

Kaip praneša "Valstiečių laikraštis", JAV deportavo į Lietuvą 81 m. amžiaus K. Čiurinską, kuris prisipažino tarnavęs naciams baudžiamajame batalione per Antrąjį pasaulinį karą. Prašydamas Amerikos vizos 1949 m. jis buvo nuslėpęs savo tarnybą per nacių okupaciją. Beveik dveju metus renkama medžiaga nedavė pagrindo iškelti jam baudžiamąją bylą.

MUITINĖS ĮSTEIGIMO SUKAKTIS

Gegužės 8 d. buvo paminėtas Lietuvos muitinės įsteigimo 80-metis. Tarpukario Lietuvoje buvo 22 muitinės, o šiuo metu veikia Muitinės departamentas, 10 teritorinių muitinių, 75 postai, Muitinės mokykla ir Muitinės laboratorija. Šiose įstaigose dirba daugiau kaip 3,000 tarnautojų.

LĖŠOS LAISVĖS KOVŲ MINĖJIMUI

BNS skelbia, kad Lietuvos vyriausybė iš atsargos fondo paskyrė 555,800 litų Laisvės kovų minėjimo metų renginių programų išlaidoms padengti. Suma paskirstyta įvairioms valstybės institucijoms, miestų ir rajonų savivaldybėms, kitoms įstaigoms. Šių metų sausio mėnesį buvo sudaryta valstybinė komisija Laisvės kovų minėjimo metų organizacijai darbu. Programa apima valstybės švenčių minėjimus, kovotojų už Lietuvos laisvę metinėms skirtus renginius, įvairius regioninius renginius bei muziejų parodų ir leidinių, skirtų Lietuvos laisvės kovoms, finansavimą, rašo "Lietuvos aidas".

PADIDĖJO NAFTOS EKSPORTAS

Per keturis šiuo metų mėnesius bendrovė "Klaipėdos nafta" perkrovė 1.145 mln. tonų naftos produktų, skelbia BNS. Tai buvo 2.4 kartus daugiau, negu tuo pačiu laikotarpiu 1998 m. Šiame eksporto apimtys balandžio mėnesį išaugo 8.6 karto daugiau negu pernai tuo pačiu laiku. Naftos produktų srautas per Klaipėdą padidėjo, pagėrėjus rinkai. Bendrovė praneša, kad padidėjo produktų kainos, sumažėjo Rusijos nustatomas eksporto mokestis, ir daugiau klientų sužinojo apie naujas remontuojamo terminalo galimybes.

VIŠTĖNOS KONTRABANDA

Gegužės pradžioje Klaipėdos teritorinėje muitinėje išaiškintas pareigūnų grupės dalyvavimas vištėnų ir alkoholio kontrabandoje, rašo "Valstiečių laikraštis". Už kyšių ėmimą buvo atleisti iš tarnybos kadrų skyriaus viršininkė L.U. Mikalauskienė ir vyriausioji inspektoriė A. Zakarienė, o namų areštas paskirtas muitinės viršininkui H. Rudzianskui.

ATLEIS DARBUOTOJŲ

Imonė "Alytaus tekstilė" iki rugsėjo 15 d. atleis 600 darbuotojų. Šiuo metu joje dirba 4,300 žmonių, rašo "Lietuvos aidas". Balandžio pabaigoje beveik 60% bendrovės akcijų valdanti Singapūro "Tolaram Group" pakeitė

"Alytaus tekstilės" valdybą ir generalinį direktorių. Darbuotojų skaičių mažinti verčia Valstybinė darbo inspekcija, įpareigojusi imonę dirbti trimis pamainomis, t.y. trumpinti darbo savaitę. Vadovybės teigimu, tuo bus trūkdomas pastovus įrenginių darbas, atsilieps gamybos apimtims ir kokybei.

DAR VIENAS "LAL" LĖKTUVAS

BNS žiniomis, oro skrydžių bendrovė "Lietuvos avialinijos" įsigijo ketvirtą "Boeing" lėktuvą, pasirašiusi 5 metų nuomos sutartį gegužės 12 d. su Airijos bendrove. Tai šeštas LAL nuomojamas lėktuvas. Iš viso, šalia "Boeing" lėktuvų, LAL dabar turi 4 "Saab", o iš devynių rusiškų "Jak", kai kurie parduoti, trys bus išnuomotai Pakistanui. Birželio pradžioje bus pradėtas skrydis iš Maskvos į Palangą, ir kitas iš Vilniaus į Minską.

NUSTATYTA PIENO KAINA

Lietuvos vyriausybė patvirtino 47 centų bazinę vieno litro pieno supirkimo kainą vasaros ir rudens laikotarpiui. Už litrą aukščiausios rūšies pieno (su 25 ct pama) bus mokama 72 ct, o už antros rūšies pieną nebus mokamos paramos – mokama 47 ct, arba 5 centais mažiau negu pernai. Per pirmąjį šių metų ketvirtį pieninės supirko didžiąją dalį tik paties pigiausio pieno, o dar 60 mln. litų yra skolingos ūkininkams už žiemą supirktą pieną. Pieninėms taip pat bus sunku išsilaikyti, nes Žemės ūkio ministerija nežada didinti paramos pieno produktų eksportui, rašo "Valstiečių laikraštis".

SULAIKYTI MIGRANTAI

Gegužės 14 d. Lietuvos ir Gudijos pasienyje buvo sulaikyti 11 nelegalių migrantų iš Pakistano bei Sri Lankos. Jie perkelti į Pabradės užsieniečių registravimo centrą. Šiame iš viso sulaikyti jau 139 nelegalūs migrantai, daugiausia Afganistano, Bangladešo ir Pakistano piliečiai.

BYLA ATIDUOTA TEISMUI

Kaip rašo ELTA, Generalinė prokuratūra Vilniaus apygardos teismui perdavė buvusio MGB agento Zigmą Kašėtos baudžiamąją bylą. Tai pirmoji byla, kurioje asmuo kaltinamas Lietuvos gyventojų genocidu sovietų okupacijos metais. Z. Kašėta 1950 m. buvo užverbuotas sovietų okupacinės valdžios LTSR saugumo ministerijos agentu-smogiku, ir dėl jo veiklos buvo išduoti ir nužudyti šeši Lietuvos partizanai bei jų rėmėjai, deportuoti iš Lietuvos. Dar du Lietuvos gyventojai dėl jo kaltės buvo įkalinti lageriuose.

PRĖMĖ AUTORIŲ TEISIŲ ĮSTATYMA

Gegužės 18 d. Lietuvos seimas priėmė Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymą, kuris apibrėžia autorių teises ir literatūros, mokslo ir meno kūrinius. Šis įstatymas taip pat numato atlikėjų, fonogramų gamintojų, filmo gamintojų teises ir duomenų bazių teisinės apsaugos nuostatas. Įstatyme nustatyta, kokios yra autorių turtinės teisės ir kad jos galioja visą autoriaus gyvenimą ir 70 metų po jo mirties. RSJ

Vaidai iš Čikagos. Lietuvos prezidentą VALDĄ ADAMKŲ išlydi po pamaldų evangelikų-liuteronų šventovėje vysk. H. DUMPYS; Prezidentas su pažįstamais veikėjais – I. KRIAUCIULIENE ir kitais; "Kanklių" sambūrio narės per susitikimą su Cicero lietuviais: A. JUŠKEVIČIENE, V. ALENSKIENE, vadovė L. NAIKELIENE; "Kanklių" sambūrio vadovė kalbasi su žurnalistu E. ŠULAIČIU

Knygos apie Lietuvos rytus

Išėjo dvi knygos apie Lietuvos rytus – "Armija krajoja Lietuvoje" ir "Etninių žemių lietuviai dabartinėje Baltarusijoje"

Leidinį "Armija krajoja Lietuvoje" sudaro moksliniai straipsniai bei istorijos šaltiniai, Armijos krajojos Vilniaus apygardos ir kiti dokumentai, lietuvių pogrindžio straipsniai. Greitinan skirtingus šaltinius galima susidaryti objektyviausią praeities vaizdą. Armijos krajojos (AK) archyvas apima svarbiausią AK veiklos laikotarpį – nuo intensyvaus kūrimosi 1943 m. iki likvidavimo 1944 m. liepos mėn. Dokumentai liudija, jog AK sekė gyventojus, plėšė civilius, žudė aktyvius samoninčius lietuvius, rengėsi okupuoti visą Lietuvą, tarp Vilniaus, Lydos, Naugarduko ir Ašmenos palaikė ryšius su naciiais.

Visame rytiniame Lietuvos pakraštyje lietuviškai kalbėjusieji gyventojai prievarta versti lenkais: dėl to AK veikė ne tik ten, kur sulenkėjusių gyventojų buvo dauguma, bet ir ten, kur jų buvo mažuma (apie Rodiūną, Eišiškes, Varėną, Dieveniškes, Kalesninkus, Apsą, Breslaują ir kitur) ar visai nebuvo (Marcinkonių, Dubingių, Joniškių, Inturkės, Gervėčių ir kitose apylinkėse).

Knyga "Armija krajoja Lietuvoje" (antroji dalis) bus svarbi visai AK istoriografijai, mokslininkams, politikams, diplomatams, plačiai visuomenei. Knygos išleidimas sutampa su daugelio AK aukų, policininkų, Vietinės rinktinės karių 55-ųjų metinių minėjimu.

Leidinyje "Etninių žemių lietuviai..." pateikiama įvairių duomenų apie etninių žemių lietuvių ir jų kalbą dabartinėje Baltarusijos respublikoje. Knyga yra parankinis veikalas politikams, diplomatams, valdininkams, mokytojams, mokslininkams, žurnalistams ir kitų specialybių, profesijų visuomenės atstovams, kurie domisi ar savo darbu yra susiję su Lietuvos rytais, jos paribiais ir užribiais.

Knyga bus naudinga dėstant rytinio Lietuvos paribio istoriją, kuri panaši į kitų lietuvių teritorijų likimą už Lietuvos valstybės sienų. Knygos tikslas – supažindinti su seniausiu vieti-

nių Gudijos (Baltarusijos) gyventojų istoriją, kalbą, kultūrą ir padėti ją išlaikyti.

Oficialiais duomenimis Baltarusijoje užrašyta apie 7000 lietuvių. Lenkijoje ir Karaliaučiaus srityje – maždaug po 7500, Latvijoje – 35000. Iš tikro tie skaičiai yra didesni, ypač Gudijoje. Paribiai beveik 300 metų nebuvo Lietuvos valstybėje, todėl lietuvių skaičius iki šiol labai mažėjo ir tebemažėja.

Visame Gudijos administruojamame seniausiu lietuvių etninių žemių pakraštyje lietuvių per paskutinįjį šimtmetį sumažėjo nuo 100,000 iki 2000 (50 kartų).

Palyginti su Lenkija, Rusija, Vokietija, Izraeliu, Lietuva savo tautiečiams padeda mažiau, nors jų padėtis blogesnė: dar nėra tradicijų, darbo perimamumo, pakankamos informacijos, organizuotos sistemos, valstybės politikos, koordinacijos, pilietiško suinteresuotumo.

Kazimieras Garšva, knygų sudarytojas

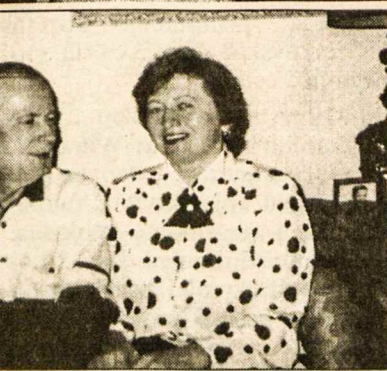
Partizanų vadas...

(Atkelta iš 3-čio psl.)

Įdėti vieno laiško ištraukos faktiškai, rašant apie jį.

Jis rašė tuos įduodančius laiškus šešerių metų princėsi (dukrai), mano mamai. Juose alegoriškai aiškino, kas nutiko Lietuvai per karą. Tačiau dukra tada to dar nesuprato. Laikui bėgant, rašytoje nuo 1944.X.29 iki 1945.I.14 iš Stutthof'o koncentracijos stovyklos, buvo užuominos apie jo gyvenimą. Jie buvo rašomi mano senelės vardu.

"Pasekiau pasaką apie mažą mergaitę. Ji buvo kaip rožytė, labai gražiai apdėta ir išpuoselėta. Ji gyveno rūmuose, nes jos tėvas buvo hercogas, o motina – hercogienė. Ji buvo visap lepinama, ir abu tėvai ją labai mylėjo... Abiejų tėvų ir žmonių mylima ji visą laiką augo ir augo. Būdamas šešerių metų, ji išgirdo, kad pasaulis grįva. Žaibas trenkė į rūmus, kurie virto gruvėmis, o mažąją užbūrė ir apipilė ragana. Ji šaukė: "Atėik pas mane, Elyte! Atėik! Tu būsi laiminga ir nežinosi, kas yra vargas ir nepriklausai. Atėik, Atėik! Cha, Cha", – ragana nusikvatojo ir nuskrido kartu su Elyte. Žaibiškai kaip greičiausias lėktuvas skrido jos vis tolyn ir tolyn. Ragana juokėsi ir nesiklausė Elytės verksmo. Staiga viskas nutilo, ir Elytė pajuto, kad nusileido ant žemės. Tačiau kas tai! Aplinkui siaubingas kvarkėjimas: "Kvar..., kvar... Mes žinome, kur tavo

Vaidai iš Čikagos. Lietuvos prezidentą VALDĄ ADAMKŲ išlydi po pamaldų evangelikų-liuteronų šventovėje vysk. H. DUMPYS; Prezidentas su pažįstamais veikėjais – I. KRIAUCIULIENE ir kitais; "Kanklių" sambūrio narės per susitikimą su Cicero lietuviais: A. JUŠKEVIČIENE, V. ALENSKIENE, vadovė L. NAIKELIENE; "Kanklių" sambūrio vadovė kalbasi su žurnalistu E. ŠULAIČIU

KAZIMIERAS ŽILVYTIS

(dešinėje), 17 m. amžiaus oro kadas, gavęs "Warrant Officer Second Class" titulą, š.m. gegužės mėn. buvo išrinktas "Goodwill" ambasadoriumi, atstovaujančiu Kanadai. Šią vasarą trim savaitėmis siunčiamas į Angliją, kur atliks įvairius pasirodymus, dalyvaus priemonėse. Nuo pat vaikystės buvo veiklus Hamiltono Aušros Vartų parapijoje, šiuo metu lanko Ancaster gimnaziją, dalyvauja lengvosios atletikos bei krepšinio komandose, priklauso H.L.S. klubui "Kovas". Nuotraukoje – su seneliu Kaziu Žilvyčiu

tėvas ir motina. Mes galime tau pasakyti, tačiau tu mūsų nesupranti. Ar nori mūsų kalbą išmokti?"

Elytė nieko nesuprato. Staiga ji pamatė raganą. Mergaitė atsislojo prieš jį ir siaubo apimta ėmė ją apžiūrėti... Tada ragana sušuko: "Liksi čia, kol neišmoksi šių varlių kalbos, niekada nepamatysi savo motinos ir tėvo – amžinai liksi su šiomis varlėmis."

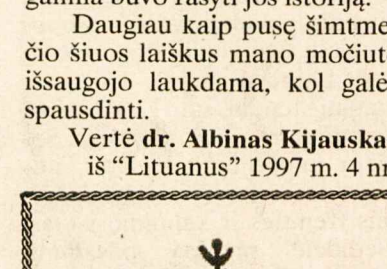
Elytė buvo šaunuolė, o kokį ji buvo šaunuolė! Ji susikaupe ir pradėjo mokyti. Kiekvieną dieną išmokdavo po dešimt žodžių...

Vėliau šis pasaką pratęsė... Būk šaunuolė, dukrele! Mieloji, aš suksiu tau naują apsakymą, nuosirdžiai sveikinu... Bučiuoju Tave, Dalyte!... Jonas N."

Taip pasakė apie Joną Kazimierą Noreiką meilę dukrai. Nelaimingas jo likimas buvo simpatiška alegorija, kokių būdu brutalūs rudmarškiniai su beprotišku veržlumu sugriovė realaus gyvenimo viltis. Mano senelių šalis buvo Hitlerio ir Stalino užgrobita, ir dar greitai galima buvo rašyti jos istoriją.

Daugiau kaip pusę šimtmečio šiuos laiškus mano močiutė išsaugojo laukdama, kol galės spausdinti.

Vertė dr. Albinas Kijauskas iš "Lituanus" 1997 m. 4 nr.

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

Lougheed Funeral

Home

Žmonės, kurie atjaučia kitus

Sudbury Ontario

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

A. a. kpt. J. Klivečka, sulaukęs 92-ųjų metų amžiaus, mirė š.m. vasario 26 d. ligoninėje Niujorke. Velionis gimė 1907 m. sausio 14 d. Vilkiškio kaime, Panevėžio apskr. Baigęs Panevėžio berniukų gimnaziją, 1927 m. įstojo į Kauno universitetą teisę studijuoti. Kitais metais įstojo į Karo mokyklą ir ją baigė 1930 Vytauto Didžiojo metais. Karinę tarnybą pradėjo 4-me pėstininkų pulke Panevėžyje ir 1933 m. pakeltas į kapitono laipsnį. Vokietijoje gyveno Oldenburgo stovykloje. 1949 m. pasiekė Amerikos krantus ir apsigyveno Niujorke. Čia jis įsijungė į lietuvių visuomeninę veiklą. Pradėjo organizuoti lietuvių jaunųjų futbolo komandą, kuri vėliau tapo jaunių ir vyrų komandomis, daug metų savo laimėjimais garsinusioms lietuvių vardą. Jis buvo veiklus karių veteranų organizacijose, lietuvių bendruomenėje, BAL-Fe, Apreiškimo parapijoje, Tautos fondo valdyboje. Atsisveikinimas su velioniu įvyko vasario 28 d. laidojimo koplyčioje. Maldas kalbėjo vysk. P. Baltakis, OFM, vysk. R. Norvila iš Lietuvos, Apreiškimo parapijos klebonas emeritas V. Palubinskas, pranciškonų vienuolyno viršininkas kun. F. Giedgaudas, OFM. Atsisveikinimo žodžius tarė Tautos fondo vardu A. Vedeckas, LB Niujorko apylinkės vardu K. Bileris, "Atletų" klubo – A. Jankauskas, Apreiškimo parapijos – V. Sidas. Visiems padėką pareiškė sūnus Rimantas. Gedulines Mišias atnašavo kunigai: V. Palubinskas, J. Pakalniškis, St. Raila. Palaidotas Cypress Hills kapinėse. Liko liūdinti žmona Malvina, sūnūs Rimantas ir Giedrius su šeimomis

Australija

A. a. Albinas Pocius staiga mirė š.m. balandžio 27 d. Velionis gimė 1918 m. gruodžio 13 d. netoli Sedos, Žemaitijoje. Atvykęs su žmona Rūta į Australiją, apsigyveno Melburne. Čia jis gyvai įsijungė į lietuvių bendruomenės veiklą. Priklaušė skautams, ramovėnams, vadovavo lietuvių bendruomenės apylinkės ir krašto valdyboms. Rūpinosi Mažosios Lietuvos reikalais, keldamas jos priklausomumą Lietuvai. Keletą metų vadovavo Melburno lietuvių radijo laidoms. Jo pastangoms Vasario 16-sios išvakarėse būdavo ruošiami priėmimai, kuriuose dalyvaudavo Australijos valdžios pareigūnai, politiniai partijų vadovai, kultūros darbuotojai. Jis buvo anuomet užmezgęs ryšius su Australijos liberalų partijos vadovu M. Fraser, kuris turėjo lemti Amerikos reikšmės atšaukti Australijos valdžios pareikštą pripažinimą dėl Baltijos kraštų priklausomumo Sov. Sąjungai. Velionis, persikėlęs vėliau į Adelaidę, neustojė dalyvauti lietuviškoje veikloje. Gedulines pamaldas atnašavo kun. J. Petraitis, MIC, Šv. Kazimiero šventovėje. Palaidotas Centenial kapinėse. ALB krašto valdybos vardu su velioniu atsisveikino J. Vaboliene, skautų ir Adelaidės lietuvių sąjungos vardu V. Neverauskas, Adelaidės pensininkas – E. Dukas, ramovėnų – J. Bačiulis ir Šv. Kazimiero parapijos bei lietuvių spaudos darbuotojų – V. Baltutis. Liūdesį paliko žmona Rūta ir gimines.

Britanija

Kanauninkas V. Kamaitis balandžio 17 d. atšventė savo amžiaus deimantinę sukaktį. Mančesterio lietuvių katalikų (MLK) bendrija lietuvių klube jo garbei surengė paminėjimą. Dalyvavo nemažai lie-

tuvių ir anglų. Moterys sunešė maistą, ir visi dalyviai pasivaishino bei pabendraavo. Kan. V. Kamaitis į Mančesterį atvyko 1953 m. ir nuo to laiko aptarnauja St. Chad parapiją ir rūpinasi Mančesterio bei plačių apylinkių lietuvių sielovada. Kaip rašoma "Europos lietuvių" 1999 m. 9 nr., kanauninkas yra visų mylimas ir gerbiamas. Dosnus šalpai, ypač remia Lietuvoje atstatomas šventoves. Jis parapijoje daugiau nebedirbs, tačiau ir toliau rūpinis lietuvių dvasiniais reikalais. Sveikinimo žodį tarė MLK bendrijos pirm. A. Podvoiskis, iškeldamas suaktuvininko reikšmę lietuvių visuomenei. DBLS Boltono skyriaus pirm. H. Vaineikis kanauninką apibūdino kaip dvasios vadovą. AL Podvoiskienė įteikė visų dalyvių pasirašytą sveikinimą ir piniginę dovaną. Sugiedota "Ilgiausių metų". Kan. V. Kamaitis nuosirdžiai visiems padėkojo už sveikinimus, linkėjimus bei dovanas.

Vėlykų rytą Šv. Kazimiero šventovė Londone nesutalpo maldininkų. Kokia šimtinė stovėjo prieš šventovę ant šaligatvio. Priskelimo apeigas atliko ir Mišias atnašavo arkiv. J. V. Bulaitis. Priskelimo procesijoje tarp religinių vėliau buvo ir Europos skautų rajono vėliava. 11 val. Mišiose dar daugiau dalyvavo žmonii. Arkiv. J. V. Bulaitis, augęs šioje parapijoje, kaip rašoma laikraštyje "Lynas" 1999 m. 38 nr., niekad nėra matęs šioje šventovėje tiek daug tautiečių, kurių daugumą sudarė jaunimas. Galėjo būti per 800 žmonių. Arkiv. J. V. Bulaitis gimė Londone. Darbuojasi Šv. Tėvo diplomatinėje tarnyboje. Šiuo metu jis yra nuncijus Albanijoje, Tiranos mieste.

Lenkija

Punkso lietuvių kultūros namų kaimo teatras praėjusių metų pabaigoje dalyvavo kaimo teatrų šventėse, vykusiose Biržuose, Varėnoje, Skuode bei Kalvarijoje. Vaidino 38 teatro, iš kurių atrinkta 13 vaidinimų ir baigiamąjį š.m. balandžio 10-12 d.d. vykusią kaimo teatrų šventę "Pastogė-99" Jurbarke. Į šią šventę pakliuvo ir Punkso kaimo teatras. Per dvi dienas Jurbarke dalyvavo pusantro šimto aktorių ir suvaidino 13 spektaklių. Punksciai vaidino A. Fromo – Gužučio pjesę "Gudri našlė". Po vaidinimo vyko vakaronė, kurios dalyviai šoko, dainavo ir vaishino alūciū. Per šią šventę išrinkti 5-ki teatrai dalyvauti kaimo teatrų festivalyje "Pieinių vynos", kuris įvyks birželio 18-20 d. Skapiškėje. Į šią šventę kaip rašoma "Aušros" 1999 m. 7 nr., pakviestas ir Punkso kaimo teatras.

Vokietija

Hamburge šių metų pradžioje buvo atidarytas Lietuvos konsulas. Garbės konsulas Hans-Friedrich Savre Vasario 16-sios ir konsulato atidarymo proga surengė diplomatinį priėmimą, kuriame dalyvavo per 70 asmenų, tarp jų nemažai ir kitų valstybių konsulų. Pasveikinęs priėmimo svečius ir padėkojęs Šiaurės Vokietijos bankui už vaitių finansavimą, garbės konsulas kalbėjo apie Lietuvos istoriją, jos sunkų kelią į nepriklausomybę, pažymėdamas, kad Lietuvos tikslas yra tapti Šiaurės Atlanto organizacijos (NATO), taipgi Europos sąjungos nare. Taip pat konsulas ragino aplankyti Lietuvą ir pasigėrėti jos grožiu. Lietuvos ambasados atstovas Berlyne dr. J. Galginitis džiaugėsi, kad H.F. Savre asmenyje surastas tinkamas konsulas atstovauti Lietuvai, nes jis gerai pažįsta jos istoriją bei siekius. J. Andr.

Pirmasis lietuvių bankelis Kanadoje, isikūres nuosavuose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos. Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 40 MILIJONŲ DOLERIU

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki2.25%	Asmeninis nuo.....7.15%
santaupos.....2.75%	nekiln. turto 1 m.....6.200%
kasd. pal. taupymo sąsk.....2.00%	
INDĖLIAI:	
90 dienų indėlius.....3.25%	• Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai.
180 dienų indėlius.....3.25%	• Narių santaupos
1 m. term. indėlius.....3.75%	apdraustos TALKOS
2 m. term. indėlius.....4.00%	atsargos kapitalu
3 m. term. indėlius.....4.15%	3 mil. dol. ir Kanados
4 m. term. indėlius.....4.45%	valdžios iki \$60,000
5 m. term. indėlius.....4.50%	sumos draudimu
RRSP ir RRIF	
(Variable).....2.50%	
1 m. ind.....3.75%	
2 m. ind.....4.00%	
3 m. ind.....4.15%	
4 m. ind.....4.45%	
5 m. ind.....4.50%	

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"
MASTER CARD KREDITO KORTELE
INTERAC KORTELE

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St., Collingwood, Ontario L9Y 2L6
Pardaviant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamus, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwood apylinkėse kreipkitės į **Angele Šalvaiytę, B.A.,** pirkimo ir pardavimo atstovę. Ji mielai jums patarnaus. Darbo tel. 705 429-2121 ar 705 445-5640 namų tel. 705 429-6428

FIRST PLACE PHARMACY
350 King St. E., Hamilton
540-8877
Viktoras Remesat, BSc.PhM
□ 10% nuolaidos pensininkams (15% trečiadieniais)
□ Nemokamas vaistų pristatymas
□ Sveikatos priežiūros įrankiai

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel 905 383-9026
154 Darlington Dr. Hamilton, Ontario L9C 2M3

KAIRYS BALTIC EXPEDITING
517 Fruitland Rd., Stony Creek, Ontario, Canada L8E 5A6
Tel: (905) 643-3334

◆ Siuntiniai į Baltijos valstybes ◆
• \$12 už vieną kubinę pėdą.
• Papildomai \$5 už 10 kg siunčiant tuo pačiu adresu kitam asmeniui.
• Prašom neruošti per sunkių dėžių.
• \$18 pristatymas iki 31 kg.
• Pagal Lietuvos muitinės įstatymus asmuo gali gauti tik 31 kg be maito.
• Prieš atvažiuodami ar norėdami daugiau informacijos prašom skambinti
Genai Kairienei (905) 643-3334
Priimu siuntinius antradieniais ir trečiadieniais
Petras Šturmąs (Toronto raj.) (905) 271-8781
Leonas Balaišis (Montrealio raj.) (514) 366-8259
Algis Trumpickas (Vasagos raj.) (705) 429-2156
Bernardas Mačys (905) 632-4558
Andrius Usvaltas (519) 773-8007

PĖDOS SPECIALISTAS
CHIROPDIST ROBERTAS NEKRAŠAS, M.D., D.CH.
► KULNO SKAUSMAI
► PĖDOS SKAUSMAI
► PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
► NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
► JAUGĖ NAGAI
► VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
► SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA
► VAIKU EISENOS NESKLANDUMAI
► PLOKŠČIAPĖDYSTĖ
► IR EISENOS SUTRIKIMAI
► PĖDOS DEFORMACIJŲ TAIŠYMAS ORTOPEDINIAIS INDEKLAIŠ
► PRIIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
► STERILŲ PRIEŽIŪRŲ
PRIMAME LIGONIUS TRIJOSE JUMS PATOGIOSE VIETOSE:
88 ANCASTER, 352 WILSON ST. E. TEL 648-9176
88 HAMILTON, 609 UPPER JAMES ST. TEL 388-3541
88 HAMILTON, 255 MAIN ST. W. TEL 523-7944

Nepalūžo ir audroms siaučiant

Iškili kanauninko a.a. ANTANO KIELOS asmenybė, sovietmečių žavėjusi aplinkos žmonės savo pasiaukojimu Dievui ir žmonėms Lietuvoje

Prof. habil. dr. VYTAUTAS PRANULIS, Vilnius

Buvau dar trumpikes dvinis šešiametis berniukštis, kai tuometinio gyvenimo tikrovė išpaudė pirmuosius išpūdžius, o dabar jau rašau atsiminimus apie kilnios dvasios, kuklaus ir sunkių išbandymų kupino gyvenimo asmenybę ir kunigą kanauninką Antaną Kiela. Šio kilnaus ir nuoširdaus žmogaus vieta ir reikšmė mano protė ir širdyje nedyla iki šių dienų.

Pirmieji atminimai kyla iš ten, kur pačiame Žuklių kaimo ir viso Šakių rajono pakraštyje ant aukšto Nemuno slauto, tarp dviejų alksniais ir eglėmis apaugusių raguvų stūkso Agotos ir Juozapo Račkaičių sodyba.

Didesnioji pusė šios sodybos gyventojų buvo ne Račkaičių šeimos nariai. Tiesiog bėgo ir čia slėpėsi nuo komunistinio teroro ir pražūtis. Ačiū tiems paprastiesiems sodybos šeimininkams, kad priglaudė, nors patys smarkiai dėl to rizikavo.

Vienam jau į molingą žemę pradėjusio smegti namo kambarėlyje čia slėpėsi enkavedistų paieškomas kanauninkas Antanas Kiela. Būdamas neeilinių gabumų, tikėjimui ir tėvynei atsidavęs ir didelę įtaką darančis žmonėms, jau spėjęs pastatyti Tirkšlių šventovę, turėjęs ryšių su Lietuvos partizanais ir teikęs jiems ne tik dvasinę, bet ir materialinę paramą bei įgijęs didelį autoritetą dvasiškųjų ir pasauliečių tarpe kan. A. Kiela kėlė pagiežą ir baimę komunistams. Tuos, kurių bijojo ir ne kentė, komunistai žudė, uždarydavo į kalėjimus, trėmė.

RUBY REAL ESTATE LTD.

27 John Street (2nd Floor), Toronto (Weston), Ont. M9N 1J4

• MLS skelbimas
• Komisas 3½%
• Toronto Real Estate Board narys

Victor Rudinskas, Broker
Tel.: 416 249-7829

Sodyboje buvo ir daugiau pusiau legaliai gyvenusių pabėgėlių. Marija Pranulienė su mumis ir savo pačios motina Uršule Skilandžiūniene 1944 metais čia prieglobstį surado po to, kai stribai mus tiesiog lauk išmetė į gatvę iš nuosavų namų Šakiuose Vasario 16 gatvėje, nes stribams, matyt, labai patiko ir prireikė mūsų ir toje vietoje esančios dar mūsų senelių suręstos medinės trobelės. Po keleto mėnesių per metus čia atvykdavo bei prisiglausdavo ir mūsų dėdienė Angelė Skilandžiūnienė su dukra Birute. Ir sodybos šeimininkams, ir įnamiams reikėjo būti labai budriems bei atsargiems.

Slėptuvėje

Kan. A. Kiela A. ir J. Račkaičių sodyboje pasislėpė 1948 metų vasarą. Suaugusiems labiausiai rūpėjo, kad mes, aš šešerių ir brolis aštuonerių metų vyrai, neišplepėtume to, ko ne-reikia. Kaip dabar pamenu, iš visų namuose esančių elgesio pajutau, kad kažkas pasikeitė, visi tapo atsargesni ir kad kažkas yra slepiama. Tačiau konkrečiai nežinojau kas vyksta ir dėl to kritiniu atveju būčiau galėjęs pasakyti tik tiek, kiek tilptų žodyje "nežinau".

Nedideliame kambarėlyje, kuriame slėpėsi kan. A. Kiela, tebuvo vienintelis langelis, pro kurį matėsi dalis sodo, o už jo, pro dar nedidelių eglačių ir alksnių viršūnes, šiaurės pusėje įdubęs Nemuno slėnis. Apie trečdalis kambarėlio užėmė duonkepę krosnis ir prie jos prilipdytas molio ir plytų suolas, vietinių zeliuku vadinamas. Elekros tada dar nebuvo, tik žibalinė spinksulė, o kai žibalo pritrūkdavo, tekdavo griebtis balanos.

Nors ir slapstydamasis, kan. A. Kiela stengėsi nenutolti nuo tikinčiųjų reikalų ir savo priedermių. Per tarpininkus palaikydavo ryšį su tuometiniu Kauno arkivyskupijos valdytoju kan. Stankevičiumi. Kiek pamenu iš mūsų Mamutės pasakojimų, tai

buvo pavojingi ir varginantys vizitai, nes prie arkivyskupijos kanceliarijos ir net jos viduje nuolat slankiodavo komunistų šnipeliai, kurių dėmesio reikėdavo labai saugotis. Nebuvo galima kalbėti su kiekvienu tarnautoju atvirai apie kan. A. Kielo reikalus ir pačioje kurijos kanceliarijoje. Baimės, atsargumo ir neuztikrintumo įtampa tvyrojo ir arkivyskupijos kanceliarijoje dirbusių dvasiškųjų kalboje ir bendravime.

Dvejus metus pavyko pergudrauti komunistų šnipelių pastangas. O tai reiškia, kad dvejais metais pavyko sutrumpinti kan. A. Kielo Sibiro tremties terminą, o galbūt ir apsaugoti jį nuo žūties.

Stribių antpuolis

Tačiau enkavedistams vis dėlto kilo įtarimas, kad A. ir J. Račkaičių sodyboje yra kažkas pasislėpęs. 1950 metų vasaros viduryje, kai apylinkes apgaubė nakties sutemos, įvyko stribių antpuolis, kurio metu smogikai viską versdami ir terorizuodami namo gyventojus kvotė, kur yra pasislėpęs didysis priešininkas ir nusikaltėlis. Kan. A. Kiela nebėgė kitos išeities kaip išeiti iš savo kuklios slėptuvės ir pasiduoti.

Tokia buvo nerami mano nebylios pažinties su kan. A. Kiela pradžia. Po arešto, kaip ir daugeliui panašaus likimo žmonių – 25 metai ir Karagandos lageris. Likusiems nusiaubtų namų gyventojams prasidėjo represijos ir ištremimo grėsmė, kuriam buvo ruošiamasi gaminant juodos duonos džiovėsius. Šeimininkų dukra Eugenija buvo pašalinta iš Kriūkų vidurinės mokyklos. Mūsų Mama bei A. Skilandžiūnienė, pasiėmusios tris vaikus, išvyko į Ežerėlio durpyną, kur mėgino išgyventi ir išmaitinti mus, dirbdamos durpių kasimo darbus. Už keleto savaitžių į tą patį Ežerėlį darbo ieškoti atvyko ir iš mokyklos pašalinta Račkaičių dukra Eugenija.

Savo namuose likusiems A. ir J. Račkaičiams prasidėjo neramios laukimo dienos ir nak-

Lietuvos benamių vaikų globos kaimas "Vaiko tėviškės namai", įsteigti prel. V. KAZLAUSKO rūpesčiu netoli Marijampolės Nuotr. R. Šaknio

tys: ištremti ar ne į Sibirą? Vos už puskiometrio gyvenusių Valaičių visa gausi šeima jau buvo ištremta. Tai buvo baimės, laukimo ir nežinios metas. Neištremė. Tiesiog stebuklas. Nuošaliame pakraštyje kukliai gyvenę, ramūs geri žmonės visą likusį savo gyvenimą nugyveno savo namuose pasakiško grožio vietoje. Juozas Račkaitis amžinybėn iškeliavo 1977, o Agota Račkaitienė – 1988 metais. Abu palaidoti Paežerėlių kapinaitėse.

Tremties į Karagandos lagerius laikotarpiu mūsų mama, pagal savo išgales, stengėsi nepalikti kan. A. Kielo likimo valiai. Nors pati labai sunkiai vertėsi, tačiau ieškodavo ir surasdavo galimybių pasiūsti maisto ir šiltesnio drabužio Karagandos lageriuose kalinčiam kanauninkui. Nežinau ar buvo ir kitų rėmėjų, tačiau iš lagerio sugrįžęs kanauninkas už šią paramą mamai buvo labai dėkingas, ją vertino ir gerbė visą likusį gyvenimą.

Grįžus iš Sibiro

Kan. A. Kiela kaip žmogų, kunigą ir asmenybę pažinau gerokai vėliau, jo kunigavimo mazoje Požerės parapijoje, Šilalės rajone, laikotarpiu. Iš Karagandos lagerių kanauninkas sugrįžo jau gerokai pašlijusios sveikatos. Be to, jautė, kad valdžios ir saugumiečių dėmesys jam yra

gana didelis ir vargu ar paliks jį ramybėje, leis sėkmingai dirbti reikšmingesnėse pareigose. Matyt dėl to nesiėmė darbo kokioje nors didelėje ir judrioje parapijoje. Pasirinko atokioje Žemaitijos vietoje, Laukuvos apylinkėje prie kelio į Varnius esančią mažą Požerės parapiją su gerokai apšviesta, tačiau stebuklinga ir vertinga architektūriniu požiūriu šventove ir be jokio kunigui gyventi tinkamo pastato. Jau kurį laiką prieš tai čia nebuvo nuolatinio kunigo, ir visas buvo gerokai apirę, nu-blukę. Tačiau vietovė labai graži su netoliese tyvuliuojančiu Požerės, kartais dar Lingių vardu vadinamu, ežeru, Medvėgalio kalnu ir už ketverto kilometrų per Laukuvos miestelį nusidriekusi automagistralė, Žemaičių plentu vadinama.

Kan. A. Kiela Požerėje apsigyveno 1955 metais. Mes tuomet gyvenome Zapyškyje ir kasmet leisdavomės į tolimą kelią jo aplankyti. Išliko atmintyje ir pirmieji jo kūrmosi Požerėje darbai ir įvykiai. Įsiminė, kaip nelengvai bet kartu ir sklandžiai jis organizavo ir palyginti sparčiai atliko šventovės atnaujinimo darbus. O juk reikia atminti, kad tai vyko socializmo įtvirtinimo ir komunizmo statybos bei šventovių griovimo ir tikėjimo naikavimo politikos metais.

(Nukelta į 6 psl.)

Vėtyta ir mėtyta lietuvė Australijoje

Pokalbis su veterane, sulaukusia 95-rių metų

Lankydamasis lietuvių kaimelyje, ant sienos pamačiau memorialinę lentą, kurioje įrašyta, kad čia įkurtos sodybos sumanytoja ir vykdytoja yra Ona Baužė (Baužienė), kurią netikėtai apsukęs ratą per lietuviškąsias Austrijos bendruomenes, Adelaidės lietuvių parapijos salėje pamačiau 95-ąsias Velykas švenčiančią gimtojo Sūduvos krašto vilkaviškietę, su kuria maloniai pasikalbėjome.

– Kur gimėte ir kur gyvenate Jūsų tėveliai?

– Gimiau 1904 m. sausio 26 Essen mieste, Vokietijoje. Abu tėvai lietuviai, kilę iš Suvalkijos ūkininkų. Tėvelis Juozas Vyšniauskas, gimęs Keturvalakių kaime, Vilkaviškio apskr. Mama Antanina Raviniūtė, kilusi nuo Vištyčio.

– Kaip atsidūrėte Skotijoje?

– Skotiją buvo artimiausia ir patraukliausia šalis. Taip dauguma Vokietijoje gyvenančių lietuvių ir mano tėveliai išvyko į Skotiją. Tada buvau tikrai pusantrų metų. Tėveliai, atvykę į Skotiją, apsigyveno Craigneuk miestelyje. Tai maža vietovė, apsupta juodosios anglies kasyklų. Čia ir gimė pirmosios lietuvių kolonijos Skotijoje. Butų miestelyje neturėjo. Jauni vyrai apsigyvendavo pas šeimas. Dauguma lietuvių ir mano tėvelis dirbo kasyklose. Tik nedaugeliui pasisekė gauti darbo plieno fabrikuose, kur darbas buvo švaresnis ir lengvesnis.

– Kada vėl grįžote Lietuvon?

– 1922 m. lapkritį palikom Skotiją, kuri mus buvo priglaudusi tiek metų. Pasiryzome keliauti į nepriklausomą Lietuvą. Dėl kažkokių politinių sumetimų mums buvo patarta aplenkti Dancigo koridorių ir keliauti per Rytprūsius. Pasiekę Vokietijos uostą, plaukėme iki Pilau (Piliavos). Traukiniu važiuojome iki Karaliaučiaus, tada į Kybartus iki Eitkūnų. Buvo labai įdomu. Atsivežėme tėvelio dviratį, siuvimo mašiną ir kitus namų rakandus. Didžiulės supakuotos dėžės. Kybartuose tarnautojai

viską gražiai išskrovė, o tėvelis jiems gerai atsilygino.

– Kuo Jums įsimintinas Vilkaviškis?

– Kartą pas mus užėjo 4-to pulko artilerijos viršila Antanas Baužė. Jis mane buvo pastebėjęs mieste ir dabar surado priežastį susipažinti. Rimtas, išmintingas ir be jokių ceremonijų mokėjo mane prisivilioti. Po šešių mėnesių pažinties, 1927 ište-kėjau būdama 22 metų amžiaus. Mus sutuokė Vilkaviškio šventovėje kanauninkas J. Laukaitis. Mano draugams buvo didelis netikėtumas, kad vestuvėse dalyvavo pulko viršininkai su poniomis ir vyro draugai kariškiai. Visi labai stebėjosi tokia didele jungtuvų puota.

– Kaip atsidūrėte Australijoje?

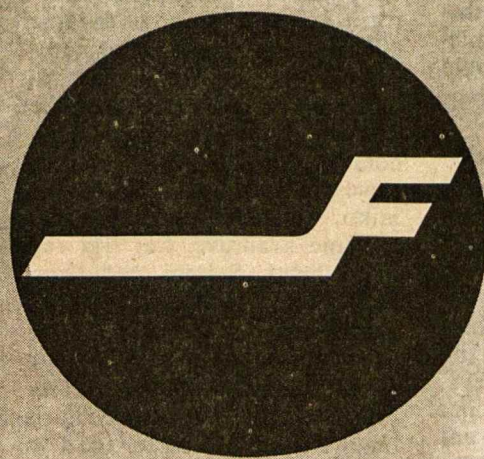
– Prasidėjus pasaulinei krie-zei 1927 m., daug lietuvių išvyko į Braziliją. Mano tėvai, gyvenimu Lietuvoje nusivylę, apgailestavo, kad paliko patogų gyvenimą Skotijoje. 1929 m. jie išplaukė į Braziliją. Aš vis svajoju, kaip nors tėvus pasiekti. Man nesiliaujant prašyti, vyras sutiko emigruoti, bet tik ten, kur bent vienas iš mūsų mokėtų vietinę kalbą. Pasirinkome Australiją, kurią per šešias savaites pasiekėme liuksusiniu "S.S. Oromonde" laivu. Sidnyje buvome 1930 m. rugpjūčio 30 d.

– Kaip Jūsų vyras pradėjo viliuomeninę veiklą?

– Vieną dieną mano vyras kažkur netikėtai sutiko asmenį, kuris jį užkalbino lietuviškai. Susijaudinęs pasisveikino ir paaiškėjo, kad tai Jonas Viedrinaitis, iš Lietuvos išvažiavęs į Australiją prieš dešimt metų. Jis pasakojo, kad Sidny mieste gyvena maža grupė lietuvių ir susiorganizavę į vadinamą Australijos lietuvių draugiją (ALD). Jis pasisakė esąs tos draugijos pirmininkas ir pakvietė dalyvauti kitame susirinkime. Vyras į tą susirinkimą nuėjo ir 1930 m. įstojo į ALD. Susirinkimai būdavo Jono Viedrinaičio siuvelyje pačiame miesto centre. Val-

(Nukelta į 6-tą psl.)

You have the
freedom to choose

FINNAIR

The name you
know and trust.

Canada's trusted
experts to Finland,
Scandinavia, Baltics
and Northern Europe
since 1968

Telephone: 416 222-0203 or 1 800 461-8651 Website: www.finnaircanada.com

Milijonai Amerikos lietuvių fonde

Lietuviškiems reikalams per 36 metus paskirstyta daugiau kaip penki milijonai.

Trisdešimt šeštasis suvažiavimas, kuriame netrūko ir karštų diskusijų

ALDONA ŠMULKŠTIENĖ, Čikaga

Š. m. balandžio 24, PLC Le-monte įvyko 36-tasis LF visuotinis narių suvažiavimas, kuriame dalyvavo 136 LF nariai su 10,895 balsų, iš viso šiame suvažiavime galimų 26,617 balsų.

Suvažiavimą pradėjo LF tarybos pirm. Algirdas Ostis, pasveikinęs visus, apibrėžęs LF tikslus ir suvažiavimo funkcijas bei paaiškinęs iš kur susidaro tie šio suvažiavimo galimi balsai. Invokaciją sukalbėjo prel. Ignas Urbonas. 1998 m. mirusių 85 LF narių pagerbimui vadovavo Ramona Steponavičiūtė. Prezidiumą sudarė suvažiavimo pirmininkai – dr. Kazys Ambrozaitis, Kęstutis Ječius ir Rūta Staniulienė, LF tarybos pirm. A. Ostis ir buv. LF v-bos pirm. Povilas Kilius. Sekretoriavo Aldona Šmulkštienė. Naujoji LF valdybos pirm. R. Staniulienė perdavė LR prez. Valdo Adamkaus sveikinimą. Kaip naujoji pirmininkė ji irgi tarė trumpą sveikinimo žodį. Gražius linkėjimus LF išreiškė sveikinusieji žodžiu: gen. Lietuvos kons. Giedrius Apuokas, garbės kons. Vaclovas Kleiza, PLB pirm. Vytautas Kamantas, JAV LB Kr. v-bos pirm. Regina Narušienė. Raštu sveikino: ALToS pirm. prof. dr. Jonas Račkauskas, TF tarybos pirm. Jonas Vilgalyš ir BALFo pirm. Marija Rudienė.

Pranešimai

LF tarybos pirm. A. Ostis nušvietė 1998 m. LF veiklą, pasidžiaugė, kad pagr. kapitalas jau yra perviršijęs 9 mln.; 1999 m. gauta 450,000 aukų ir 250,000 dol. vertės J. Dekerio palikimas. LF v-bos pirm. P. Kilius, baigiantis 3 metų kadencijai, apžvelgė ne tik 1998, bet ir paskutiniuosius 3 metus. 1998 m. į LF įstojo 41 naujas narys, o per paskutinius 3 m. – 142 (iš viso LF dabar yra 6,996 nariai). LF kapitalas per tuos 3 m. paau-go 929,328 dol., pasiekė 9,2 mln. suma. Per 3 m. iš viso paskirstyta 1,682,228 dol.

Finansų komisijos pirm. Saulius Čyvas pranešė apie LF finansus. 1998 m. LF pagr. kapitalas paau-go 308,753 dol. Metų gale LF narių įnašas pasiekė 9,203,886 dol. LF, investuodamas tuos pinigus, galėjo paskirstyti 5,773,849 dol. pelno

per tuos 36 metus. Pelno skirstymo komisijos pirm. dr. Antanas Razma pranešė, kad 1998 buvo leista paskirstyti 800,000 dol.; buvo paskirstyta 666,753 dol.

Palikimų komisijos pirm. Vaclovas Momkus sakė, kad 1998 m. palikimais gauta 180,441 dol. Iš viso LF palikimais yra gavęs 4,521,428 dol. Įstatų komisijos pirm. Vytenis Kirvelaitis kalbėjo apie komisijos darbą. Buvo paruošti įstatai, reikalingi tiesioginiam balsavimui, kuriuos LF taryba patvirtino. Jis taip pat sakė, kad komisija nagrinėjo praeitą LF suvažiavimo sudarytos komisijos įgaliojimų klausimą ir sakė, kad įstatų pasiūlymai smulkiau bus nagrinėjami diskusijų metu.

LF narių įgaliojimų teisėtumui aiškinti komisijos pirm. Viktoras Naudžius savo pranešime apžvelgė komisijos darbą ir pateikė jos nuomonę dėl registruotų narių skaičiaus, kuri turėtų nustatyti įstaiga, priklausanči suvažiavimui, siūlė naudotis tik 1% registruotų balsų; palikimų bei atminimų įnašų registruoti balsai negali būti skaldomi, jais gali naudotis tik vienas asmuo ir tik tam tikrą laiką; siūlė pakeisti kai kuriuos LF įstatų skirsnelius.

Meno globos komisijos pranešimą padarė pirm. dr. Gediminas Balukas, nušviesdamas komisijos darbą ryšium su dail. Prano Domšaičio kūrinių palikimu. LF patikėtinių tarybos pirm. dr. A. Razma pranešė, kad iš Lietuvai paskirti 1,150,212 dol. jau išmokėta 886,671 dol. Didžiausi paremti projektai buvo M. K. Čiurlionio dailės muziejus ir VDU biblioteka. Kontrolės komisijos pranešimą padarė Romualdas Kronas. Patikrinus visus 1998 m. duomenis, viskas buvo rasta tvarkoje.

Rinkimai

Nominacijų komisijos pirm. dr. Jonas Valaitis pasiūlė 6 LF tarybos narius perrinkimui 3 m. kadencijai: K. Ambrozaitį, K. Ječių, P. Kilių, V. Kirvelaitį, R. Staniulienę ir R. Steponavičiūtę. Suvažiavimas pasiūlė dar Ramunę Kubiliūtę, dr. Oną Daugirdienę, dr. Vytautą Biliauską, Vyta Maciūną ir Rėdą Plurienę. Į Kontrolės komisiją LF nominacijų komisija siūlė

Vaclovą Kleizą, Dalią Puškorienę ir Pijų Stončių. Suvažiavimas pasiūlė dar Saulių Anužį. Į LF tarybą išrinkti K. Ambrozaitis, K. Ječius, P. Kilius, V. Kirvelaitis, R. Staniulienė ir R. Steponavičiūtė; į kontrolės komisiją – V. Kleiza, D. Puškorienė ir P. Stončius.

Diskusijos

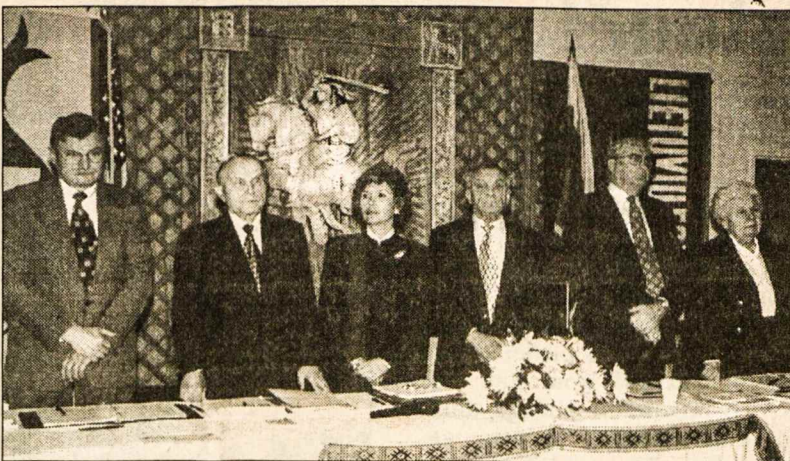
Ypač buvo gyvos ir ilgos diskusijos dėl įstatų pakeitimo – tiesioginio balsavimo. Buvo įvairių skirtingų nuomonių ir pasiūlymų. Kadangi įstatų komisijos pateiktas įstatų pakeitimas buvo balsuojamas, tai praeitą suvažiavimo komisijos, turėjusios nagrinėti įgaliojimų klausimą, pirm. V. Naudžius nebe-matė prasmės pateikti tos komisijos nutarimus. Jis ir visa komisija atsisistatydino.

Už LF įstatų pakeitimą pasisakė 7114, prieš – 2931, bet tai įsigalios tik JAV LB tarybai patvirtinus. Jeigu ji nepatvirtintų, reikėtų sekančio suvažiavimo ¾ registruotų balsų daugumos, kad pakeitimas būtų priimtas.

Siūlymai

Suvažiavime buvo pateikta įvairių pasiūlymų. Čia keletas jų: Birutė Jasaitienė, JAV LB soc. reikalų t-bos pirmininkė, dėkodama už LF paramą, siūlė, kad LF teiktų stipendijas Lietuvoje studijuojantiems (pvz. po 250 dol.), nes tai būtų jiems didelė parama, su sąlyga, kad jie neišvažiuotų iš Lietuvos ir dirbtų jos gerovei. JAV LB Kultūros tarybos pirm. Marija Remienė prašė daugiau paramos ypač mažesnių lietuvių telkinių kultūriniais reikalams. A. Regis prašė remti Maž. Lietuvos lietuviškas mokyklas ir leidžiamą Maž. Lietuvos enciklopediją. Povilas Vaičekauskas siūlė įrašyti į LF narius ir Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos prezidento narius: Joną Žemaitį, Petrą Bartkų, Aleksandrą Grybiną, Vytautą Gužą, Adolfą Ramanauską, Bronių Liesių, Leonardą Grigonį ir Juozą Šibailą.

Po pranešimų iš vietovių buvo perskaityti suvažiavimo nutarimai; skaitė nutarimų komisijos pirm. V. Kamantas. (Nutarimai bus paskelbti spaudoje). Suvažiavimą užbaigė dr. K. Ambrozaitis, kviesdamas visus sugiedoti Lietuvos himną.

Visuotinio Amerikos lietuvių fondo suvažiavimo Čikagoje prezidentas. Iš kairės: K. Ječius, dr. K. Ambrozaitis, R. Staniulienė, A. Ostis, P. Kilius, A. Šmulkštienė. Nuotr. Z. Degučio

Amerikos lietuvių fondo suvažiavime Čikagoje pagerbiant mirusius fondos narius – žvakę uždega ANTANAS JUODVALKIS. Nuotr. Z. Degučio

Nepalūžo ir audroms...

(Atkelta iš 5-to psl.)

Buvau sekamas ir aš

Kanauninkas buvo subtilios sielos ir diplomatiškos prigimties žmogus. Jis suprasedavo ir jautriai vertindavo kiekvieną, nesvarbu ar tai būdavo suverges kaimo žmogus, vietinis mokytojas, ūkio specialistas ar vadovas, ar iš didžiųjų Lietuvos miestų atvykstantis daktaras, studentas ar kompozitorius. Pamenu kaip nuoširdžiai ir net su humoru mes su juo kalbėjome apie 1975 metų Vilniaus universiteto komunistų ir KGB agentų įniršį dėl jiems labai netikusių ir iki tol nežinotų mano biografijos detalių; tiesiog bėsiu jiems darėsi, kiek daug mano ir žmonos giminaičių gyveno užsienyje. Dėl to buvau priverstas "savo

noru" išeiti iš aspirantūros. Kan. A. Kielo tuomet pasakytą nuostata mano situacijos atžvilgiu, kad dorai dirbti ir būti doru žmogui galima nebūtinai tik ten, kur leidžia tuometinė valdžia, labai palengvino ano meto mano padėtį, padėjo susitelkti moksliniam darbiui, parengti ir Maskvoje apginti mokslų kandidatą, o vėliau ir mokslo daktaro disertaciją.

Saulėlydžiui artėjant

Kasmet, kartais ir ne po vieną kartą, apsilankydamas Požerėje mačiau kaip klebono kan. A. Kielo dėka tenykštis gyvenimas gerokai pagyveno ir pasikeitė. Pirmiausia buvo sutarkyta apieista maža medinė šventovė, kuri greitai tapo švari, šviesi ir jauki. Viduje grindys, suolai, klausyklos, altorius buvo suremontuoti, atnaujinti ir išdžyti, sutarkytos šventoriaus tvoros, takai. Šalimais buvo pastatytas nedidelis namelis kunigui gyventi.

Vieną vasarą, berods 1975 metais, kanauninkas paprašė mane nuvežti į jo tėviškę. Gražiam prie miško, netoli Raguvėlės, Aukštaitijoje esančiame tėviškės ūkelyje tuometu gyveno vyresnysis kanauninko brolis. Labai malonus žmogus, tačiau jau nestiprios sveikatos. Šiek tiek pavaiškėjęs po laukus ir netolima esanti, anksčiau jų tėvams priklausiusi mišką pasiskundė, kad širdelį smarkiai tūksi ir nelabai galįs toliau eiti.

Kanauninkas Požerėje dirbo tol, kol leido jėgos. Vargino ir palaipsniui progresavo Parkinsono liga. Švenčiant penkiasdešimties metų kunigystės sukaktį, jau nebeturėjo pakankamai jėgų vaikščioti. Iki ašarų gaudu buvo stebėti, kai didžiai ji gerbė ir mylėję parapijiečiai iš mažojo namelio (klebonija net ir nelabai tikti jų pavadinti) ant rankų nuncė kan. Antaną Kie-lą į Požerės šventovę.

Po šios šventės kanauninkas jau aiškiai suvokė, kad nebeturi jėgų atlikti ganytojo pareigų. Reikėjo spręsti gaudų ir nelengvą klausimą, kur praleisti likusią savo gyvenimo dalį. Nusprendė grįžti į Tirkšlius, kur stovi jo protu, jėgomis ir pasiaukojimu pastatyta mūro šventovė. Sunkiausia buvo rasti žmogų, kuris imtųsi prižiūrėti bejėgį ligonį. Kanauninkas labai norėjo, kad šioje būsenoje jam padėtų mūsų mama. Tačiau jau ir ji nebuvo stipri, ir tokią pareigą nelabai būtų pajėgusi atlikti. Juo labiau, kad būtų tekę jai persikelti į kitą Lietuvos pakraštį. Paskutiniaisiais gyvenimo metais daugiausia kanauninku rūpinosi, prižiūrėjo ir slaugė jo seserys Verutė ir Onutė.

Kan. Antanas Kiela buvo jautrios ir subtilios prigimties, išvalgaus proto, savo pasirinktai dvasininko pareigai iki galo atsidavusi, savo darbais ir pasiaukojimu didelės pagarbos nusipelnusi asmenybė.

Vėtyta ir mėtyta lietuvių Australijoje

(Atkelta iš 5-to psl.)

kare uždaręs mūsų krautuvę, vyras galėdavo susirinkimuose dalyvauti. Susipažino ir su kitais lietuiviais. Antanas 1932 m. buvo išrinktas ALD pirmininku. Jis pritarė ir šį darbą ir savo bičiulius, pradėjo ruošti įvairius renginius, pobūvius, minėti tautines šventes. Dar neturėdami savų patalpų, rinkdavomės privačiuose namuose.

– *Kokia Australijos Lietuvių draugijos veikla?*

– Karui pasibaigus, ALD vėl atgijo. Jos pirmininkas, mano vyras, jautė atsakomybę atgaivinti veiklą. Vokietija buvo padalinota zonomis, kur buvo įrengtos pabėgėliams stovyklos. ALD pirmininkas gavo daug laisvų, kur prašoma pagalbos. Kreipėmės į valdžią dėl lietuvių įvažiavimo į Australiją. Po kiek laiko "General Heinzelman" laivu atplaukė pirmasis transportas su 437 lietuviais, kuriuos, nepaisant kai kurių senųjų emigrantų pasipriešinimo, nuoširdžiai sutikome ir priėmėme, daugeliui padėjome.

Vyras, aplankęs atvykusius lietuvių stovyklas, sušaukė susirinkimą, kur pasakojo įspūdžius ir įtikino senuosius narius pakeisti nuomonę dėl naujų lietuvių ateivių. Atvykėliai netrukus buvo išsiuntinti į darbovietes. Jų nemažai pasiliko mūsų mieste ir apylinkėse. Nemažai atvažiavusių įsijungė į ALD veiklą.

– *Kaip atsirado lietuvių laikraštis "Mūsų pastogė"?*

– 1948 m. pradėjome žygius dėl lietuviško laikraščio. Tais laikais Australijoje laikraštis svetima kalba buvo didelė retėnybė. Svetima kalba laikraščiams buvo dideli suvaržymai. Teko kreiptis į sostinės Kanberos Imigracijos departamentą. Kai saugumo įstaiga nerado jokių kliūčių mano vyriui išduoti leidimą leisti laikraščius, buvome išpėti, kad laikraštis nevyrtų propagandos prieš Australiją ir kad ketvirtadalis būtų spausdinamas angliškai. Mano vyras Antanas Baužė pažadėjo visus skelbimus, aprašymus ir kitą medžiagą spausdinti nemokamai. Šitaip laikraščio atsakomybė ir nuosavybė atiteko mano vyriui. 1948 m. Kalėdoms pasiekė iš cukrašvendrių laukų parsikvies-ti žurnalistą Juozą Zukauską ir, parinę "Mūsų pastogę" pavidinimą 1948 m. sausio 14-tą, mano 45-ųjų gimimo metinių dieną, savo namuose išleidome pirmąjį numerį, kurio pavadinimo antraštę nupiešė Jonas Bastys. Šitaip J. Zukauskas tapo laikraščio redaktoriumi, Ona Baužienė administratoriumi, o platinome visa šeima. Administracijai pirmieji metai buvo labai sunkūs, nes bemaž kas savaitė keliasdešimt prenumeratorių keitė adresus, o aš apie laikraščio administravimą neturėjau jokio supratimo. Tik redaktorius J. Zukauskas pamokė tvarkyti kartoteką, rašyti mašinėle tekstus ir adresus. Darbas buvo įdomus, jį pamėgau, bet laiko surydavo daug. Vis dar laikėme krautuvę, kur irgi reikėjo dirbti. Šeimai padidėjus, prisiejo suktis kaip reikiant, kad viską suspėtum. Dažnai stebėjau, iš kur atsirado tiek jėgų. Mūsų šeima – dukrė Irena, Antuanetė ir sūnus Robertas, kuris buvo tikrai 11 metų, padėjo laikraštį lankstyti, klijuoti adresu. Išleidę "Mūsų pastogę" tūkstąjį numerį, mes džiaugiamės ir ta proga mano vyras palinkėjo redakcijai, leidėjams, skaitytojams ir bendradarbiams sveikatos ir ištvermės sulaukti kito tūkstąjo numerio. Dėkui Dievui, 1999 kovo 15 d. "Mūsų pastogė" išleido jau 2618 numerį. Taigi mano vyro linkėjimai su kaupu išsipildė.

– *Kaip dirbote, kai buvote vertėja?*

– Buvau anglų-lietuvių kalbų oficiali vertėja ir iki mūsų lietuvių neišmoko anglų kalbos, man teko versti ne tik dokumentus, bet ir vertėjauti teismuose. Pasitaikydavo, kad kiekvieną savaitę tekdavo vertėjauti kuriame nors Sidnio priemiestyje ar net provincijoje. Daugiausia prisiejo vertėjauti teismuose ir policijos nuovadose. Atvykus traukiniui į kurį nors provincijos miestelį, policininkas pasitinkdavo mane ir pristatydavo į teismą. Tų kelionių metu prisie-

klausiau įvairiausių naujųjų ateivių rūpesčių. Reikėdavo vertėti ir psichiatrinės ligoninėse, kalbėti su protiškaiki nesveikais. Dabar prisimenu, pati stebiuosi, iš kur sėmiausi tos energijos ir laiko: šeima, krautuvė ir visuomenė.

– *Kaip atsirado Sidnio Lietuvių moterų socialinės globos draugija?*

– Ji įsisteigė 1953-1954 metais. Į šią draugiją įstoju 1962 m. ir netrukus tapau jos pirmininke. Mūsų draugijos tikslas – šelpti vargan pakliuvusius ir lankyti ligonius. Veikla buvo sėkminga, apėmusi vis platesnius lietuvių socialinius reikalus. Po ilgų pasitarimų užsimojome statyti sodybą, bet neturėjome lėšų net žemės sklypiu nusipirkti. Pagaliau numynus Žemės departamento (Lands Department) slenksčius, 1970 m. po ilgų atsisikalbinėjimų draugijai buvo paskirti du akrai žemės miesto pakraštyje, North Engadine, prie Nacionalinio parko (National Park). Sudarė patikėtinių grupę, talkomis pradėjome valyti sklypo krūmus, akmenis ir medžius. Kai architektas J. Malnic padarė planus, juos patvirtinome ir susiradome lietuvių meistrus A. Kuklą ir V. Mickevičių. Šitaip 1975 m. pasistatėme 12 butų.

– *Kada Jums buvo suteiktas Australijos Lietuvių bendruomenės Garbės narės vardas?*

– 1976 m. Melburne įvyko ALB narių suvažiavimas ir Lietuvių dienos, kur gavau kvietimą dalyvauti. Tenai, man perskaitytas draugijos pranešimą, tuometinio ALB Krašto valdybos pirmininko buvo pranešta, kad man suteiktas ALB garbės narės vardas ir įteiktas Trijų Lietuvos respublikos prezidentų medalis.

– *Kada ir už ką buvote apdovanota Britų imperijos medaliu (BIM)?*

– Baigiant lietuvių sodybos darbus, 1982 m. balandžio 28 d. Sidnio Lietuvių moterų socialinės globos draugijos pastangomis už nuopelnus lietuvių bendruomenei vyriausybės rūmose gubernatoriaus Sir James Rowland buvau apdovanota Anglijos karalienės Elzbietos Britų imperijos medaliu. Iškilms buvo labai įdomios, dalyvavo daug svečių. Mano viešnios buvo abi dukros – Irena ir Antuanetė. Gubernatorius, įteikdamas man medalį, išgirdęs mano skotišką akcentą, labai susidomėjo. Po visų formalumų vaišės vyko sode. Vaikštinėjome po sodą, vaišinomės orkestrui grojant.

– *Ką galėtumėte pasakyti apie gyvenimą Adelaidėje?*

– Gyvenant Adelaidėje pažintys plėtėsi. Aplankiau Šv. Kazimiero lietuvių šventovę ir Lietuvių katalikų centrą. Pradėjau lankytis bendruomenės renginiuose, įstoju į rankdarbių būrelį, turėjusi nemažą narių. Pasijutau vėl veikli ir reikalinga. Pradėjau rašyti į lietuvių spaudą, anot G. Straukinės, buvau paskirta būrelio "propagandos ministere". Rankdarbių būrelis surengė parodėlių. Sulaukėme gražių atsiliepimų. Su laiku pripratau prie vienišo gyvenimo. Džiaugiausi gražia sūnaus šeima, kuri manimi rūpinosi.

Adelaidės lietuvių gyvenimas gana judrus. Būna įvairių renginių, susirinkimų, vaišių ir minėjimų. Aš vis talkinu Lietuvių Namų bibliotekoje, lietuvių pensininkų klube, išvažiuoju į išvykas, parašau "Adelaidės lietuvių žinioms" ir "Mūsų pastogei".

– *Kaip norėtumėte apibūdinti svarbiausius savo gyvenimo įvykius?*

– Kaip sapnas prabėgo mano 95 metai. Su didele nostalgija menu Skotiją, vėliau jaunys (Nukelta į 9-tą psl.)

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių Namų)
Prima pacientus pagal
susitarimą
Tel. 416 532-7115
Susitarus priima
pacientus ir vakarais

REDUCED

Get our lowest
international rates ever!
Lithuania
94¢
a minute

With THE MOST™ international savings plan:

- Enjoy new, low international rates to over 240 destinations for only \$4.95 a month
- Call to anywhere in Canada for 15¢ a minute
- Call to anywhere in the U.S. for 22¢ a minute
- Call when you want – any day, any time

Save even more with By-The-Second Billing and FREE Short Calls!

After the first minute, you pay by the second, and calls 10 seconds or less are FREE.
The savings can really add up!

C.I.S.	\$1.19 a minute
Estonia	\$0.66 a minute
Latvia	\$1.49 a minute
Poland	\$0.62 a minute

Call for more low international rates.

Switch to Sprint Canada today!

1-800-966-0816

24 hours a day, 7 days a week
www.sprintcanada.ca

Sprint
Canada

Autoportretas prozoje: Marija Aukštaitė

Žvilgsnis į išeivijos rašytojos prozinę kūrybą

SARA GINAITE

Vilniaus universiteto lituanistikos fakulteto absolventės *Aida Azubalytė* ir *Brigita Speičytė* yra Marijos Aukštaitės fondo Kanadoje (Toronto universitetas) stipendininkės. Jau antrus metus, vadovaujant prof. Viktorijai Daujotytei, jos tyrinėja Marijos Aukštaitės biografiją, jos visuomeninę veiklą ir kūrybą. Čia pateikiama specialiai "Tėviškės žibūriams" parengta apybraižos apie Marijos Aukštaitės literatūrinės kūrybos slenksčius santrauka.

XIX amžius pamažu atvėrė kelius ir kultūros ir kūrybos aplinką gausiausiai lietuviškos bendrijos daliai – valstietijai. Vienas jų – savomokslų rašytojų kelias: nors ir be gilesnio išsilavinimo, literatūrinės tradicijos nuovokos, pasikliaujama vidine būtinybe rašyti, išsakyti. Svarbiausias savomokslų rašytojų kūrybos bruožas yra neišgryninta literatūrinė kalba, kūrinių struktūra, specifinė autoriaus pozicija, galutinai nesuformavusi literatūrinės fikcijos ir teksto specifikos nuovoka.

Ryškiausias šių savomokslų Lietuvos rašytojų brožų pavyzdys yra Lietuvoje mažai žinomos Kanados lietuvių išeivių poetės Kotrynos Radkevičiūtės (Navikėvičienės) – Marijos Aukštaitės (1896-1987) proza. Tiesa, Marija Aukštaitė rašė nemažai poezijos, kuri sudaro lygiavertę jos palikimo dalį, yra parašiusi ir dramą Montreale saviveiklinio lietuvių teatro grupė.

Pagal Marijos Aukštaitės bibliografiją 7 prozos knygos įvardijamos kaip "biografija", 6 priskiriamos grožinės prozos žanrams. Įdomiausia šiuo požiūriu yra jos autobiografinė knyga *Nubangavę kaidikių dienos* (1981), kuri pagal autorės komentarą buvo pradėta rašyti Lietuvoje, prieš 1930 metus, t.y. prieš pat jos emigraciją į Kanadą. Galima manyti, kad prieš daugelį metų parašytą tekstą autorė suredagavo, sudėliojo prasminius akcentus, žvelgdama jau iš besibaigiančios ties kūrybinės, tiek gyvenimiškosios biografijos pozicijos.

Autobiografija pradeda gimtinės aprašymu, šeimos paveikslu. Palyginus su kitomis XIX a. pabaigos – XX a. pradžios lietuvių biografijomis tampa akivaizdu, kad Aukštaitės gimtinė yra natūros – gamtos – prieglobstis, beveik neturintis jokių istoriškumo brožų. Gimtasis vienkiemis Ališauskynė nėra apgaubtas nė šeimos istorijos kaip Žemaitės autobiografijoje. Būsimosios rašytojos pasaulis, į kurį ji ateina, yra persmelktas neistoriškos anonimiškos etnografinės, paprotinės tradicijos.

Radkevičiai Ališauskynę nuomoja. Todėl "savas" visoje gimtinės aplinkoje tėra motinos "kupas", kuriame sukaupti kelių kartų darbo audiniai, malonūs niekučiai; ant "kupo" dangčio iš vidaus prikliputas Šv. Kazimiero paveikslas – šeimos religingumo ženklas. Apie motinos rankdarbius ir tėvo drožinius autorė kalba kaip apie meno kūrinius, tinkančius "Kauno parodai". Rankdarbiai – pirmasis tautinės kultūros ženklas Radkevičių aplinkoje. Tėvas drožia ne vien šaukštus, bet ir Rūpintojėlius, groja savo darbo smuiku.

Pagal tradicinį kaimo gyvenimo ritmą, mažoji Kotryna užaugusi turėtų tapti naginga ugdėja. Tačiau vaikai atsivėrė kitokios galimybės. Kotrynos naujas gyvenimas prasideda gavus dovanų elementorių. Audimo raštas jos gyvenime užleidžia vietą raidžių raštams. Kitas žingsnis – pažintis su dvaro prievaizda, miestiečio "šlėktelės" šeima, jų sūniumi Petruku Klevisku. Petrukas išmokė Kotryną lenkų kalbos, miestiečių dainų, deklamacijų. Čia jau fiksuojamas sąlytis su miesto aplinka, su lenkų kalba Lietuvos kultūra.

Reikšminga, kaip autorė apibūdina pirmąsias savo kūrybos valandas. Kūryba suvokiama romantiskai: rašoma pagavus įkvėpimui, užplūdus vaizduotės reginėjams, nesuprantamam ilgėjimui, užsimirštus, lyg sapne. Aiškiai nesuvokiama, ką norėtųsi rašyti, tiesiog imamas perteikti vaikystės atsiminimus, o vaizduotė, pabudinta konkretaus atsiminimo, tarsi ieško idealaus

to įvykio varianto: "Kelia pakilimas į kažkokias dausas... Skrenda siela kalnais ir pakalnėmis ir nematytas šalis... Ten susiranda trokštamus rūmus, pilis ir šventoves... Vaizduotė neša, veda ranką – rašančioji neišgali apvaldyti vaizduotės polėkio; "pabudusi" iš rašymo ekstazės tik "subara save, kam leido mintims per toli nunešti", bet po valandėlės vis dėlto lieka patenkinta tuo, ką parašė.

Marija Aukštaitė, nepagarėjusi kaip rašytoja Lietuvoje, išeivijoje kūrybinį gyvenimą pradeda tarsi iš naujo – su kitu slapyvardžiu. Išeivikojo gyvenimo pradžia, panašiai kaip vaikystėje, atrodo smarkiai ribojanti autorės siekius, tepasiūlanti jai pirmiausia šeiminiškės dalia: šeimai reikia pirmiausia įsikurti, prasimaitinti. Tad laimingo atsitikimo dėka bei vyriškojo autoriteto pagalba autorė įsitraukia į išeivių lietuvių kultūrinę bei literatūrinę gyvenimą. J. Tysliava "pakrikštija" autorę Marija Aukštaitė (pagal rašytojos Žemaitės slapyvardžio analogiją) ir pakviečia bendradarbiauti "Vienybėje".

Įdomu, kad Aukštaitė nėra aprašiusi tolimesnio savo gyvenimo tarpsnio Lietuvoje, kai dirbo guvernante dvaruose, su kūrė šeima, dalyvavo lietuvių visuomeniniame gyvenime, pradėjo po truputį skelbti kūrybą spaudoje Nemuno Vilnės slapyvardžiu. Vėlesnės autobiografinės knygos skirtos vien išeivikajam laikotarpiui. Gal autorė tą biografijos atskaitą (tolimesnio gyvenimo Lietuvoje) laikė savotiškai nutrūkusia, neišbaigta? Galbūt, intensyviai keičiantis gyvenimui Lietuvoje, nebelikdavo laiko dienoraščiui ar kitokiems asmeninio pobūdžio užrašams, o vėliau šią partitą nutelbė kiti, reikšmingesni, "biografiniai" gyvenimo įvykiai?

Pastarąją prielaidą patvirtintų tai, jog vienas išeiviskasis Aukštaitės biografijos tarpsnis – vos kelių savaitių kelionė iš Lietuvos į Kanadą – yra labai išsami aprašytas – sukurti net trys teksto variantai, pasižymintys skirtingu literatūrinės fikcijos lygiu: *Išėivės keliu* (1978), *Išėivė* (1980), *Išėivė (originali)* (1991). Pasakojimo centre atsiduria svarbiausias šios kelionės momentas – plaukimas laivu per Atlantą. Savajam autoportretui autorė suteikia netikėtų brožų, prasmų. Žinoma, jis išlaiko įprastą sąvąsias apybraižas: idealistės rašytojos, giliai religingos krikščionės, pasiaukojančios motinos, draugijos sielos. Tačiau šikart save autorė regi ir kaip idomią, išsiskiriančią iš aplinkos, gražią, patrauklią moterį, atkreipiančią į save vyrų dėmesį; vyrai siekia užmegzti su ja pažintį, o užmezgę – patiria pakylėjančią apvaldančią, nuskraidinančią šios draugystės galį.

Tačiau šie naujieji autoportreto elementai laikytini beistriniais, fiktyviais – savotiška literatūrinė kaukė. Siužeto elementai, iš kurių atsiskleidžia šie "aš" asmenybės brožai yra įvairinami, perrašomi kelių kartus, vis kitaip juos įprasminant – sukuriamos kelios "aš" kaukės. Šią situaciją pravartu būtų aiškinti iš kūrybinės psichologijos pozicijų: tokioje "neva autobiografijoje" prikurama tai, kas autorės gyvenime neišsipildė, tačiau tam ji turėjo galimybių,

ko visuomet troško. Kūryboje išpildoma tai, ko gyvenime nebuvo duota.

Siužeto turinys – pažintis laive su vyriškiu, dalyvavimas drauge su juo kaukių baliuje, kur jį dėvi Ifigenijos, jis – riterio apranga. Abu herojai išrenkami baltos karaliais. Galbūt šis įvykis ir turi biografinį pagrindą, tačiau tekste jis tampa siužeto kūrimo principu: aprašant save, atsidūrusį tarpinėje, "niekieno" erdvėje tarp dviejų pasaulių, atsiranda galimybė tarsi kaukių baliuje pabūti kažkuo kitu, ne savimi, įsijauti į kitą rolę, bent fiktyviai patirti "kitokią" gyvenimo skoni.

Išėivės keliu kūrinyje regime išskleistą dar vieną Marijos Aukštaitės patirties ir troškimo plotmę: herojė čia yra ir žurnalistė, laiminti tarptautinį progno reportażo konkursą, ir rašytoja, laive sutinkanti jauną moterį Loreta Rimšienę, kuri pasakoja savo gyvenimo istoriją. Loreta laive surengtame prabangame vakarėlyje prisistato kaip "Lietuvos dukra, kilus iš poetų, dainių ir žemdirbių krašto", "gražiai ir jautriai" deklamuoja Maironį, o K. Donelaičio "Metų" ištraukas pristato per Nado Rasteno vertimą. Deklamacijų ir pasakojimų klausosi ne herojės vaikai, būčialis ar Montreale lietuvių, susirenkantys salone, klube, ką ne sykį matome Marijos Aukštaitės kūriniuose, bet išsilavinusi, respektabili, net aristokratiškos kilmės auditorija.

Kitas pasakojimo variantas (*Išėivė*, 1980), kuris laikytinas galutiniu, reikšmingai transformuojamas – atsisakoma ryškesnių romansinių elementų. Herojė laive susipažįsta su graikų poetu Ovidijumi Hermiu (Apolonijaus "variantas"?), bendrauja su juo, kalbasi apie graikų, lietuvių pasaulinę literatūrą, dalijasi kūrybine patirtimi, gauna dovanų jo poezijos knyga su dedikacija, o prieš pat išvykstant – rožių krepšelį, kurį su sūnumis nuneša į laivo kopylę prie altoriaus. Galima sakyti, kad iš šios "kaukės" atsiskleidžia autorės troškimas ne tik dalyvauti pasaulinio lygio literatūriname gyvenime, bendrauti su rašytojais, bet ir turėti lygiavertį pašnekovą, su kuriuo siėtų bendrų interesų ir abipusės simpatijos ar net meilės ryšiai. Tačiau tekstas atsiskleidžia, jog tai yra tik siekiamybė, neišsipildžiusi svajonė.

Šios autoportreto "kaukės" slepia ir rašytojos dramą: neišpildytą atitinkamos literatūrinės aplankos, pažinčių, atitinkamo bendravimo poreikį. Kita vertus, autoportreto susidvejinimas ženklina pirmąjį žingsnį grožinės kūrybos link ir atitinka lyrinę autorės talento prigimimą. Pasaulis imamas perkurti nuo "aš", pirmiausiai beletrizuojamas savas asmuo.

Aukštaitės proza galima vadinti pirmine kūryba. Čia tiek biografinė, tiek grožinė proza yra neatsiejamai susijusios, vienas kūrinyje yra tarsi kito komentaras ir tekstai yra persipynę tomis pačiomis siužetų gijomis. Tokie raštai gali suteikti skaitytojui "teksto malonumą". Pirminė kūryba – puikus asmens ir tam tikros bendruomenės intencijų, troškimų, siekių ir pastangų dokumentas. Marijos Aukštaitės proza yra pirminių žmogaus kūrybingumo formų paliudijimas.

Dalis Toronto Maironio mokyklos kanklininkų, dalyvavusių įvairių renginių meninėse programose ir Mokslo metų užbaigime. Iš k. J. Šimonėlytė, A. Birgiolaitė, A. Rusinaitė. Nuotr. R. Puterio

Eilėraščiai apie Tėviškę

ALĖ RŪTA

Akyse tas vienintelis beržas, pasilpęs viksvyne ant kupsto – vienmarškinis galulaukės bernas pasilenkęs ramiai dalgi pusto... – Lygumų lyguma lygumiausia, akmenų akmenim kapurėta, tavo vejai patys lengviausi, čia užgimęs kiekvienas – poetas.

"Negaliu išeiti" – Žvirgždžių kaimui

Tai kauniškės poetės A. K. Sučylionės eilėraščiai, sukaupti į 70 psl. knygėlę. Jautrūs, lyriški, skambūs, klasikine forma. Juose daug meilės tėviškės kaimui, koks jis buvo nepriklausomoje Lietuvoje. Ir nemažai čia tiesiai išsakytos skausmo, kai svetimieji kaimą skriaudė ir sunaikino ("Tėvo sodyba", 9 psl.).

Paskubom tėvo sūdą iškinto, nei sodinę, nei laistę, vakarop šliunėjo apgirtę ir vąpėjo kažką apie laisvę. ... kiauřą naktį kirviu išbaidytas blaškės TĖVO Sodybos GERUMAS.

Penkiuose knygelės skyriuose – "Žarijėlė plėnim pris-

dengusi", "Atlupau laiko velėną", "Ta giesmė neišgiedota", "Meldžiuos" ir "Pilnas ilgesio mano gyvenimas", – jautriai parodyta gražių kaimo ir miesto gamtos vaizdų ir daug skriaudų bei žmogiško kentėjimo paprastame, laisvės mylinčiame žmoguje. Lengva, skambi, daininga eilėraščių forma išryškina vaizduojamą žmogaus buitį ir būjtį: lyg liaudies dainose ir giesmėse... O kitur posmai prilęsta maldai.

Pro prašančias rankas, / pro alkanas akis, / per speigą, pūgą, lietu / jei nepraeisi Tu, / tai kas, tai kas / priels iš skurdo Lietuvą?

Vien "Tu" didžiąja raide padaro, kad tai religinis eilėrašties. Anksčiau A. K. Sučylionė yra išleidusi tris lyrikos knygas. Ši ketvirta.

Anastazija Kanoverskytė-Sučylionė, TA GIESMĖ NEIŠGIEDOTA. Eilėraščiai. Naujasis lankas, 1999 m. Kaunas. Ilustracijos – Felikso Karpausko nuotraukų fragmentai. Tiražas – 300 egz. Spaudė "Morkūnas ir Ko" (Studentų g. 54, LT 3031 Kaunas).

Atsiųsta paminėti

Antanas Klimas, LIETUVIŲ KALBOS MAŽYBINIŲ (MALONIŲ) DAIKTAVARDŽIŲ ŽODYNĖLIS. Spausdino AB "Standartų spaustuve" (Dariaus ir Girėno g. 39, Vilnius 2038). Tiražas – 1000 egz. Vilnius, 1999 m., 48 psl. Kaina – 2.50 Lt. Pratarmėje autorius rašo: "...čia surinkti visi tie lietuvių kalbos daiktavardžiai, paimti iš 'Dabartinės lietuvių kalbos žodyno' (1993)... Gal šis žodynelis (ar žodynukas!) bus kai kam naudingas. Ypač norėčiau, kad jis būtų praverstas Lietuvos jaunimui".

METMENYS, 1999 m. 76, kūryba ir analizė. Išleista dukart per metus. Redaguoja Violeta Kelerienė ir Rimvydas Šilbajoris. Admistracija – Marija Paškevičienė 1306 55th Place, Downers Grove, IL 60516. Pavienio numerio kaina – \$8.00, metinė prenumerata – \$15.00.

Arydas Vilkaitis, GYVENSIM. Sibiro tremties atsiminimai. Redaktoriai: Aleksas Dabulskis, Rima Dulkienė, Danutė Meškauskienė. Redaktorių kolegija: Robertas Keturakis, Jonas Mar-

kauskas, Jonas Puodžius, Elena Vilkaitienė. Sudarytojas – Jonas Markauskas. Dailininkas – Alfonsas Žvilius. Įvadas – Viktorijos Daujotytės. Leidėjas – Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (Didžioji g. 17-1, Vilnius 2001) ir Laptėvų jūros tremtinių brolija "laptėviečiai". Leidinį parėmė Lietuvos kultūros ministerija, Tautos fondas JAV, KTU skaičiavimo centras ir visa eilė Kanados lietuvių. Vilnius, 1999 m., 448 psl.

Kazimieras Garša, ARMİJA KRAJOVA LIETUVOJE. Antra dalis. Redakcinė komisija: A. Bubnys, K. Garša (pirmininkas), E. Gečiauskas, J. Lebonka, R. Zizas. Išleido "Vilnijos" draugija ir Lietuvos politinių tremtinių bei kalinių sąjunga. Redaktoriai – Kęstutis Kasparas, Irma Džiugienė. Spausdino SPAB "Aušra" (Vytauto pr. 23, Kaunas 3000). Tiražas – 2000 egz. Vilnius-Kaunas, 1999 m. 304 psl.

William Wolkovich-Valkavičius, LITHUANIAN RELIGIOUS LIFE IN AMERICA. A Compendium of 150 Roman Catholic Parishes and Institutions. Volume I, II and III. Publisher: Lithuanian Religious Life in America, c/o 36 St. George Ave., Norwood, Massachusetts 02062-4420, USA. Sole distributor: Corporate Fulfillment Systems, 1 Bert Drive, W. Bridgewater, MA 02379-9970, USA.

Į LAISVĘ, rezistencinės minties ir kultūros žurnalas, 129(166) nr. Redaktorius – Juozas Baužys. Administratorius – Jonas Prackas (14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305, USA). Leidėjas – Lietuvių studijų centras Čikagoje. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje – 10 JAV dolerių, kitur – 15 JAV dol.

"PENSININKAS". Išleista 8 kartus per metus. Leidėjai – JAV lietuvių bendruomenės socialinių reikalų taryba. (2711 W. 71 Street, Chicago, IL. 60629, USA). Redaktoriai – Karolis Milkovaitis, administratorė – Elena Sirutienė. Metinė prenumerata – JAV 15 dol., Kanadoje ir kitur – 25 JAV dol.

Tėviškės žibūriai • 1999. VI. 8 • Nr. 23 (2570) • psl. 7

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Dail. Evos Labutytės meno darbų paroda Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, Čikagoje, veikė š.m. gegužės 7-24 d.d. Ją buvo surengusi Mažosios Lietuvos draugija ir pavadinusi "Lietuvių rinkų ir prūsų žemėse". Šiuo retesnės tematikos meno renginiu čikagiečių susidomėjimas rengėjų neapvydė.

Povilo Višinskio bibliotekoje, Šiauliuose, š.m. balandžio 16 d. buvo atidaryta fotografijų paroda "100 Lietuvos Žiemgalos istorijos ir kultūros paminklų". Kaip rašo tos dienos "Lietuvos aidas", parodoje žiūrovai supažindinami su kultūros ir istorijos paminklais, esančiais Pakruojo, Joniškio, Akmenės, Pasvalio ir Šiaulių – vadinamosiose Lietuvos Žiemgalos žemėse. Iš Šiaulių paroda keliaus į Panevėžį, Kauną, Rumšiškes, Vilnių. Numatoma ją nuvežti ir į Latviją. Parodos kelionės tvarko Žiemgalos dr-jos Kauno skyriaus pirm. V. Didžpetris.

Čiurlionio vardu pavadintą Kultūros institutą š.m. gegužės pradžioje įsteigė Lietuvos kultūros ministerija ir kultūros fondas. Tuo buvo įvykdytas jau nuo 1990 metų svarstytas sumanymas. Instituto užduotis bus skleisti Lietuvos kultūrą užsienyje. Kaip "Lietuvos aide" (1999.V.11) rašoma, į šios svarbios užduoties veiklą jungsis Švietimo ir mokslo bei Užsienio reikalų ministerijos. Įsteigtas institutas susilaukė Švedijos finansinės paramos – pusę milijono kronų. Švedijoje veikia Lietuvos kultūros atstovybė, vadovaujama L. Ruokytės.

Nobelio premijos laureato Česlovo Milašiaus (Czeslaw Milosz) naujausios knygos "Road – Side Dog" pasirodymo proga Robert Fulford "The Globe and Mail" 1999 m. gegužės 15 d. laidoje paskelbė straipsnį "Neišpranášaus Č. Milašiaus kelionės". Straipsnį pailiustruoja didelė rašytojo nuotrauka, po kuria – jo žodžiai: "Aš ateinu iš vietovės, kurioje nebuvo automobilių, prausyklų ir telefonų". Straipsnio autorius skaitytuos supažindina su rašytoju ir jo kūryba. Patinka jam paprastas tradicinis knygos įvadinis posakis "I went on a journey" (Aš išsiursiuo kelionėn). Ir štai – rašytojas prisimena dviejų arklių traukiamą vežimą per gimtąją Lietuvą. Kiekvieną kartą pasiekus naują kaimą, šunų lojimas pranešdavo apie atidardantį vežimą... Tokia buvusi šio šimtmečio pradžia. 1980 metų Nobelio premijos laimėtojai – netrukus 88 metai. Trumpai apžvelgtas vingiuotas rašytojo gyvenimas, gimtojo krašto nostalgija, parašyta apie Lietuvos okupaciją, ir nepriklausomybės atstatymą. Nors Č. Milašius nuolatiniame gyvenime pasirinkęs Kaliforniją, bet visada buvęs lenkų patriotas ir niekada dėl to nesigailėjęs. Naujoje knygoje nagrinėjamas nihilizmas, įsiterpes smunkant religijai ir kylant mokslams.

"Varpo" almanacho literatūrinės premijos už jo paskutiniame numeryje spausdintus geriausius kūrinius paskirtos poetui M. Karčiauskui, prozininkui D. Mušinskui, eseistui D. Jakokui ir specialia dovana už naujausią apysaką "Liaukis, motin Joana" – rašytojui M. Sluckiui. Jis buvo apdovanoti dviračiais, batais ir saldumynais. Premijų įteikimas įvyko š.m. balandžio pabaigoje Rašytojų sąjungos klube, Vilniuje. "Lietuvos aide" (1999.V.4) prie pranešimo išspausdinta visų keturių apdovanojimų nuotraukos. **Šnk.**

Laisvė – kaip paukštė

Man Laisvė visad panaši į paukštę Baltais sparnais, žvitirom, drašiom akim, Žydrinė neria kylanti į aukštį, Kur niekas nesugaus, nekalins, neatims.

Kai sakom: LAISVĖ, aš regiu trispalvę – Tremties svajonę, gėlę mūs vilčių, Kai iš vergystės liūno kėlėm galvas, Išgirdę šauksmą protėvių kančių.

Man Laisvė – tai malda ir Kryžių kalnas, Delnas prie delno Baltijos kely, Ir džiaugsmo ašarą, ir šypsnį švelnų, Atrodė, lig dangaus širdim keli.

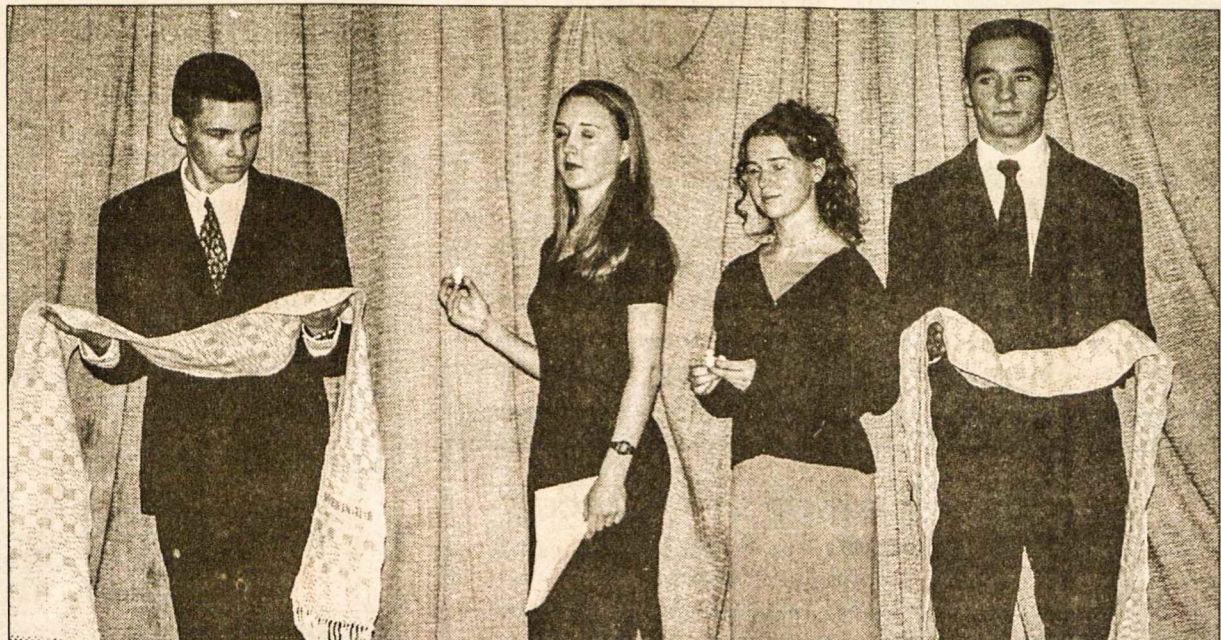
Man Laisvė šlama ažuolų giraitė Su Basanavičiaus šventu vardu. Kaip įstabiai mes krovėm Laisvei kraitį... Meni tą džiaugsmą, o širdy gūdų.

Juk be žmonių Tėvynė – ne Tėvynė. O kokios mes? Vienybė kur šviesi? Nuo tankų siaubo Lietuvą apgynę, Supriešinti pikto debesų.

Į skaidrią liepsną panaši man Laisvė (Ne į žariją, kur rusens vos vos). Kiek gi senoliai žemę krauju laistė? - Darbais prigluslime prie Lietuvos.

Pavasaris. O kur daigai Vienybės? Kas tą gerumo dirvą išpursęs? Pasėkim derlių, rąkom susikibę, Kad bent vaikaičiams būt šviesiau gyvent.

Janina Štrimaitienė-Marcinkevičienė

Toronto Maironio mokyklos Aukštesniųjų lituanistinių kursų abiturientai, atlikę meninę programą mokyklos išleistuvėse š.m. gegužės 28 d. Prisikėlimo parapijos salėje. Jie vaidavo Lietuvos praeitį stilizuotu būdu. Iš kairės: T. Jonaitis, D. Valiulytė, V. Trumpickaitė, R. Juškevičius. Nuotr. R. Puterio

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: 416 532-3400 ir 532-3414
FAX: 416 532-4816
Anapilyje telefonas: 905 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p. ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

AKTYVAI per 60 milijonų dolerių

MOKA UŽ:	IMA UŽ:
90-179 d. term. ind.3.30%	Asmeninės paskolas nuo 7.75%
180-364 d. term. ind.3.40%	Sutarties paskolas nuo 7.75%
1 metų term. indėlius3.40%	Nekiln. turto paskolas: Su nekeičiamu nuosimčiu 5.95%
2 metų term. indėlius3.80%	1 metų 5.95%
3 metų term. indėlius4.00%	2 metų 6.20%
4 metų term. indėlius4.15%	3 metų 6.30%
5 metų term. indėlius4.35%	4 metų 6.35%
1 metų GIC-mėn. palūk.3.15%	5 metų 6.40%
1 metų GIC-met. palūk.3.65%	Su keičiamu nuosimčiu 1, 2, 3 metų 5.95%
2 metų GIC-met. palūk.4.05%	
3 metų GIC-met. palūk.4.25%	
4 metų GIC-met. palūk.4.40%	
5 metų GIC-met. palūk.4.60%	
RRSP, RRIF ir OHOSP "Variable"3.00%	
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.3.65%	
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.4.05%	
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.4.25%	
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.4.40%	
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.4.60%	
Taupomąją sąskaitą iki2.00%	
Kasd. pal. taupymo sąsk. iki2.00%	
Kasd. pal. čekių sąsk. iki2.00%	
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.2.50%	

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės (iki \$250,000). Parduodame pinigines perlaides (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai "INTERAC-PLUS" kortelė

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

LEDAS REFRIGERATION
AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu

- Centrinės šildymo ir A/C sistemos
- Oro drėkintuvus (Humidifiers)
- Skalbimo mašinas, džiovintuvus
- Indų plovimo mašinas, viryklas
- Šaldymo sistemas, šaldytuvus

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti R. Jareckui
tel. 416 370-3539 arba 905 502-9614
(Nemokamai atvažiuoju įkainoti)

ROCK OF EUROPE INC.
GRANITO PAMINKLAI, BRONZOS LENTOS

AUKŠTOS KOKYBĖS DARBAS
GERIAUSIOS RŪŠIES GRANITAS
PROFESIONALUS PATARNAVIMAS
RAŠTIŠKA GARANTIJĄ

(416) 232-1250
83 SIX POINT ROAD
(PIETUS NUO BLOOR, NETOLI ISLINGTON)
TORONTO, ON M8Z 2X3

BPL Import/Export
SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR LENKIJĄ

\$1.99 už kilogramą + \$20 už pristatymą
SKAMBINTI

905 545-8868 – Asta arba Beatas Brasai
Siuntiniai paimami iš namų nemokamai. Perduodame pinigus.
Adresas: 23 Springer Ave., Hamilton, Ont. L8M 2W7

ROYAL LEPAGE

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižaduo mielai ir sąžiningai patarnauti

Lina Kuliavienė

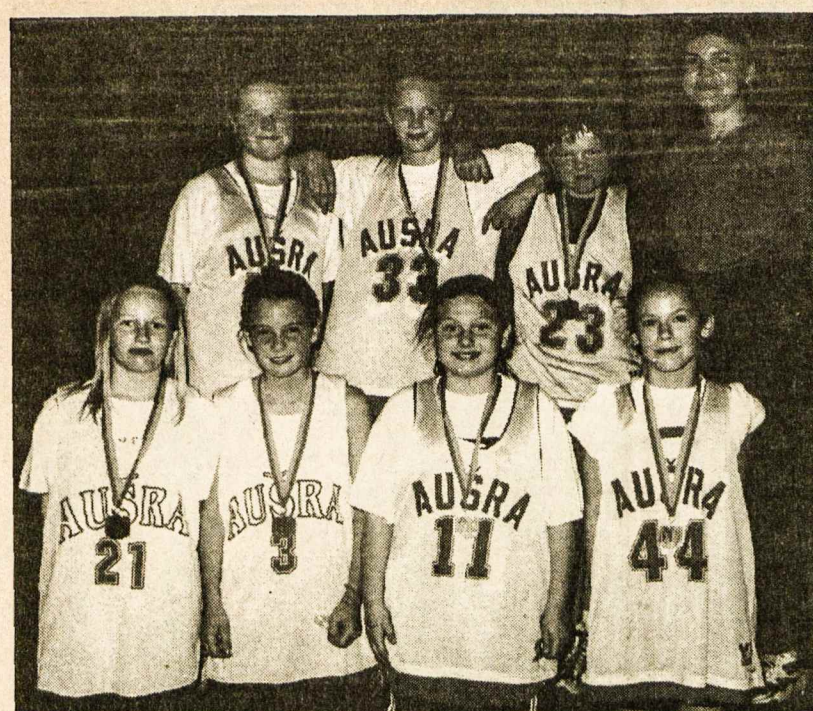
2320 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6S 1P2
Tel. 416 762-8255 FAX 416 762-8853

VISAIS NEKILNOJAMO TURTO KLAUSIMAIS – PARDAVIMU AR PIRKIMU – sąžiningai patarnausiu.

PIRMIAUSIA PRAŠAU SKAMBINTI

TEODORUI STANULIUI, B.A.
Associate Broker

Tel. 416 769-1616; faksas 416 769-1524.
RE/MAX WEST REALTY Inc., 1678 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A9

ŠALFASS Jaunučių krepšinio žaidynėse Klivlande š.m. balandžio 30 – gegužės 1 d.d. aukso medalį mergaičių "D" grupėje laimėjo Toronto "Aušra". Pirmoje eilėje iš kairės: Renata Simonavičiūtė, Samantha Stončiūtė, Karianna Levišauskaitė, Megan Stončiūtė; antroje eilėje: Hanna Coutreau (Urbonas), Michele Stončiūtė, Natalija Šiaučilytė ir trenerė Ilona (Paškauskaitė) Turczyn

KANADOS ĮVYKIAI

(Atkelta iš 1-mo psl.)
patį įdomiausių oratorių, "Imax" didžiulio kino filmų ekrano pradininką Graeme Ferguson, kuris ne tik pakalbėjo, bet ir parodė kelis kadrus iš naujai pagaminto "Imax" filmo, dokumentuojančio jo kelionę Yangtze upe Kinijoje. "Mount Allison" universitetas suteikė garbės doktoratą CBC televizijos žinių diktoriui Peter Mansbridge; "University of Manitoba" – Čekijos prezidentui Václav Havel. "University of New Brunswick" taip pagerbė Jungtinių tautų Hagos tribunolo karro nusikaltimų prokurorę Louise Arbour.

Baltoji meška, puošusi iki šiol dviejų dolerių monetą, bus išleista poros metų "žiemos miegui". 1999/2000 metais ją pavaduos Nunavut, naujausios Kanados teritorijos, eskimų ("Inuit") būgnininkas. Toje pačioje monetos pusėje ant būgno bus įrėžtas Nunavut žemėlapis ir tradicinė akmens lempa, vadinama "kudlik", bei užrašai: "Nunavut Canada 2 Dollars". Moneta suprojektavo Nunavut menininkas Germaine Arnak-tauyok. Šiais metais Karališkoji pinigų kalykla išleis 10 milijonų monetų, kurių vienos pagaminimas kainuoja 16 centų. Iki šiol pinigų kalykla pagamino 400 milijonų "baltųjų meškų".

Piktnaudžiavimas kredito kortelėmis kasmet visoje Kanadoje didėja. Kanados bankų sąjungos statistika rodo, kad 1996 metais prarasta \$86 milijonai kredito kortelių apgyvystėmis, 1997 jau \$127 milijonai, o 1998 metais net \$147 milijonai. Tos apgyvystės pasireiškia ne tik pavogtų ar pamestų kortelių panaudojimu, bet daugiausia padirbtomis nelegaliomis kredito kortelėmis. Policijos apgyvystė

Neužmirškime spaudos

Išskelbiantis į amžinybę kyla klausimas, kam palikti savo santaupas. Neužmirškina, kad tarp įvairių fondų, lietuviškų institucijų bei organizacijų yra jau 49 metų sulaukę "Tėviškės žiburiai" – plačios apimties savaitraštis. Rašdami savo testamentus, neužmirškite ir jo. Iškeliauja tautiečiai į anapus vienas po kito, o "Tėviškės žiburiai" lieka šviesti ir toliau. Mažėjant tautiečių skaičiui, jie reikalingi vis didesnės paramos, ypač nuolat kylant paruošimo ir spausdinimo išlaidoms. Testamentinis palikimas "Tėviškės žiburiams" bus prasminga parama ir visai lietuviškai veiklai. Adresas: "Tėviškės žiburiai", 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont., L5C 1T3, Canada.

"TŽ" leidėjai

čių tyrinėjimo skyriai skundžiasi, kad permažos baudsmės skiriamos teismuose pagautiems nusikaltėliams būna paskata piktnaudžiauti toliau. Nusikaltėlių grupės gamina nelegalias, dažniausiai vadinamąsias "auksines" arba "platinas" kredito korteles, kurios paprastai turi žymiai didesnę pirkimo galią; naudojami įvairūs būdai nukopijuoti legalių kortelių numerius. Todėl visi turėtų labai būti atsargūs naudodami savo korteles ir neišduoti kortelių numerio bei galiojimo datos be reikalo, ypač turint reikalą su siūlančiais savo produktus bei paslaugas telefonu (vadinamais "telemarketers").

Oro tarša Toronto ir visoje pietinėje provincijos dalyje gegužės 30 pasiekė 64 lygi (priimtoje standartinėje skalėje nuo 0 iki 100, 32 lygis laikomas "nepatenkinamu", o 50 yra "blogas" ir skelbiamas taršos pavojaus perspėjimas ("alert"). Karštas be vėjo oras sukelia fotocheminę reakciją su automobilių ar fabričių išleistomis taršos dalelėmis, ir toks užterštas oras, kuris atrodo kaip rudos spalvos migla, kenkia visiems žmonėms, bet ypač tiems, kurie turi astmą ar kitokias kvėpavimo takų bei plaučių ligas. Šiame šio oro tarša pasireiškė gana anksti. "Health Canada" statistika rodo, kad kasmet tarp 1,800 ir 6,000 Ontarijo gyventojų miršta kvėpuodami užterštą orą, bet nei federacinė, nei provincinė valdžia nesugeba efektingai tos oro taršos sumažinti.

"Žurnalų karas" tarp Kanados ir JAV pasibaigė "abiejų pusių laimėjimu". Paveldo ministerė S. Copps pravedė parlamentinę įstatymą, draudžiantį JAV žurnalams, skirtiems Kanadai, pasipirginėti kanadiečių reklamos. JAV pagrąsino suvaržyti Kanados produktų importą ir tuo privertė S. Copps derėtis. Derybos baigėsi leidimu JAV žurnalams spausdinti vis didėjančią (12,15,18) nuosimčių Kanados reklamų per ateinančius 3 metus. Kanados žurnalai teigia, kad ir 10% reklamų JAV žurnalams reikėtų kanadiškiems pražūti. Jų nuraminimui Paveldo ministerija įsteigė kanadiškų žurnalų paramos fondą. Taigi abi pusės laimėjo, tik ne kanadiečiai mokesčių mokėtojai. Jie turės paremti žurnalų paramos fondą savo pinigais.

HOMELIFE
Home Life/Realty One Ltd.
2261 Bloor Str. W.
Toronto, Ont. M6S 1N8

NIJOLĖ B. BATES
Tel. (416) 763-5161
Fax: 416 763-5097
Prašau kreiptis visais namų pirkimo-pardavimo reikalais.
Patarnauju lietuvių visuomeni 12 metų

WALTER V. DAUGINIS
INSURANCE - DRAUDIMAS
PERSIKĖLĖ Į NAUJAS PATALPAS NUO 1998 M. LAPKRIČIO 1 D.
KEN GIBB REAL ESTATE & INSURANCE
300 North Queen St., Suite 105N
Etobicoke, Ont. M9C 5K4
(šiaurinė pusė Queensway, prieš Sherway Gardens)
Tel. 416 622-5305 arba 1-800-463-5305
Faksas 416 620-7584

Sportas Pasiruošimas pirmenybėms

Dabartinių Europos moterų krepšinio čempionių-lietuvių rinktinės paruošimas prasidėjo š.m. balandžio 6 d. Druskininkuose, o nuo balandžio 19 d. rinktinės kandidačių stovykla vyko Palangoje. Nuo gegužės 4 d. buvo treniruotasi Kaune ir čia jau prisistatė visos rinktinės narės, kurios atstovauja stiprioms užsienio komandoms. Vyko ir tarptautinės krepšinio varžybos, kuriose dar žaidė Rusijos, Gudijos ir Turkijos rinktinės. Gegužės 11-17 d.d. Lietuvos krepšinininkės stovyklavo Klaipėdoje, o 18-23 dienomis buvo organizuota išvyka į Vokietiją, kur Aschafenburgėje vyko tarptautinės varžybos. Grįžusios iš ten, Lietuvos atstovės ruošėsi išvykai į Europos čempionatą Poznaneje, Lenkijoje.

Lietuvos rinktinės vyr. treneris yra Vydas Gedvilas. Komanda numatyta iš šių žaidėjų: Jurgita Štreimikytė, Dalia Kurtinaitienė, Jolanta Vilutytė, Vitalija Tuomaitė, Irena Baranaukaitė, Diana Razmaite, Loretta Berukšienė, Daiva Jodeikaitė, Reda Aleliūnaitė-Jankovska, Lina Brazdeikytė, Rima Vodopalaite. Lietuvos moterys prieš dvejus metus Vengrijoje tapo Europos čempionėmis. Iki to laiko mūsikiškos prieskario metais (1938-ais) Italijoje yra laimėjusios sidabro medalius. Šių pirmenybių žaidynės prasidėjo š.m. gegužės 28 d. E. Šulaitis

DALIA KURTINAITIENĖ, Lietuvos moterų krepšinio rinktinės kapitone

"Carassauga", metinis – jau keturioliktas – kultūrų mozaikos festivalis Mississaugos mieste tęsiasi tris dienas nuo gegužės 28. Šiame jame dalyvavo 16 tautų (Kanada, Kinija, Kroatija, Serbija, Karibų salos, Kipras, Egiptas, Ghana, Graikija, Jamaika, Indija, Filipinai, Portugalija, Skotija, Lenkija ir Havajai) ir kompiuterio svetainė (www.carassauga.com). Kanados paviljonas kasmet vis pasirenka kitą temą. Šių metų tema "Anne of Green Gables" – sveikinimai Atlanto provincijoms. Lietuvos paviljono "Carassaugoje" jau keletą metų nėra.

Manitobos pietvakarių ir Saskatchewan'o pietryčių dideli žemės plotai užlieti vandeniu. Iš pradžių buvo lietingas ruduo, vėliau sniego pūgos privertė kalnus sniego, pavasaris vėl prasiidėjo gausiu lietuviu. Tirpstantis sniegas, lietūs ir tvinstančios upės užliejo daugiau kaip 4,000 ūkių ir žada didelių nuostolių tų provincijų žemdirbiams.

Sunkvežiminių saugumo tikrinimas, nors apie jį Kanados žiniasklaida paskutiniu metu mažai kalba, vis dar reikalingas įvyksta. Halton apygardoje (netoli Toronto) iš anksto nepaskelbtame penkis valandas trukusiame policijos patikrinime buvo sulaikyti 26 sunkvežimiai. Iš jų 11-kai buvo neleistai važiuoti toliau, o kitiems 12-kai išduoti perspėjimai, kad artimiausiu metu sutaisyti rasti trūkumus. Taigi tik 3 iš 26 sunkvežimių buvo saugūs. Atrodo, kad panašių patikrinimų turėtų būti daugiau ir dažniau, nes sunkvežiminių saugumo lygis nė truputį nepagerėjo per paskutinius kelerius metus. G.K.

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS PARAMA

AKTYVAI per 112 milijonų dolerių

MOKA:	IMA:
3.25% už 30-89 dienų term. indėlius	už asmenines paskolas nuo.....7.75%
3.30% už 90-179 dienų term. indėlius	už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
3.40% už 180-364 dienų term. indėlius	su nekeičiamu nuosimčiu (fixed rate)
3.80% už 2 m. term. indėlius	1 metų.....5.95%
4.00% už 3 m. term. indėlius	2 metų.....6.30%
4.15% už 4 m. term. indėlius	3 metų.....6.60%
4.35% už 5 m. term. indėlius	4 metų.....6.75%
3.15% už 1 m. GIC mėn. palūk.	5 metų.....6.90%
3.65% už 1 m. GIC invest. pažym.	
4.05% už 2 m. GIC invest. pažym.	
4.25% už 3 m. GIC invest. pažym.	
4.40% už 4 m. GIC invest. pažym.	
4.60% už 5 m. GIC invest. pažym.	
3.00% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	su keičiamu nuosimčiu.....5.95%
3.65% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
4.05% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
4.25% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
4.40% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	
4.60% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.	
3.00% už OHOSP (variable rate)	
2.00% kasd. pal. čekių sąsk.	
3.75% už JAV dol.1 m. GIC	
2.50% už JAV dol. kasd.pal. sąsk (US dol. Sav. Acc.)	

Nuosimčiai gali pasikeisti savaltės eigoje

Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas. Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų. Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire transfer) Lietuva ir kitus kraštus.

KASOS VALANDOS

- Pirm., antr., ir trečiad. nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.
- Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. – 8 v.v.
- Šeštadieniais nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.

SKYRIAI:

Lietuvių Namuose – 1573 Bloor St. W., Toronto ON M6P 1A6
Telefonas: 416 532-1149
Etobicoke – 2975 Bloor St. W., Toronto ON M8X 1C8
Telefonas: 416 207-9239

Sutton GROUP

PAŽADU JUMS
24 valandų
tarnybines paslaugas,
greitą dėmesį,
sąžiningumą,
išsamią informaciją.
Prašau skambinti šiandien

tel. 416 236-6000
pirkimo ar pardavimo klausimais

sutton group – assurance realty inc. realtor
5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

SMITH MONUMENT CO. LTD.
(nuo 1919 metų)
▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
▲ Puošiamo lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.

Skambinti tel. 416 769-0674
Adresas: 349 Weston Road
(tarp Eglinton ir St. Clair),
Toronto, Ontario M6N 3P7

Queen Travel International Ltd
133 Roncesvalles Ave.,
TORONTO, Ont. M6R 2L2 Tel. 416 531-4800

ALGIS MEDELIS

KELIONĖS Į VISUS KRAŠTUS VISOMIS ORO LINIJOMIS!
Į LIETUVĄ KELIONES paruošiu geriausiomis kainomis ne tik iš Toronto, bet ir iš kitų, kad ir tolimiausių Kanados vietovių. Bilietus dar vis parduodu pavasarinėmis kainomis.
Nuo birželio 1 d. įsigalioja vasaros kainos. Bilietai dabar parduodami pradedant.....nuo 1095 dolerių.
Skrendam per PARYŽIŲ, LONDONĄ, FRANKFURTĄ, HELSINKI, arba per kitus Jums tinkamus miestus. Teiraukitės! Užsakykite jau dabar! Pigių bilietų lėktuvuose yra neperdaugiausia!
Pas mane atvažiuoti nėra būtina – kelionės sutvarkau paskambinus telefonu. Bilietus pristatau X-PRESS paštu. Asmeniškai susitikti galima QUEEN TRAVEL įstaigoje trečiadieniais tarp 11 ir 17 val., arba kitu Jums tinkamu laiku iš anksto susitarus. Reikalui esant atvažiuoju ir į Jūsų namus.
ALGIS MEDELIS

MEDELIS CONSULTING
45 Forest Heights Str., Whitby, Ont. L1R 1T7
Tel. 1-905-666-9086 FAX 1-905-666-9183
ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atskleidžiant Jūsų giminės iš Lietuvos, arba Jums skrendant į Lietuvą. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienį.
PER 7 DARBŲ DIENAS JŪSŲ GIMINĖMS LIETUVOJE TIESIAI Į RANKAS PERDUODAM AMERIKEIŠKUS DOLERIUS. G A R A N T U O T A !

Advokatas

VIKTORAS E. RUDINSKAS,

B.Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P.Eng.

Tel. 416 240-0594

27 John St., Second Floor
Weston, Ontario M9N 1J4
(arti Lawrence ir Weston Rd.)Lengvai pasiekiamas autobusu
nr. 79 (Scarlett Road) nuo
Runnymede požeminio stoties.

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.**PACE, JOHNSON**

5110 Dundas ST.W.

(tarp Islington ir Kipling gatvių)

Etobicoke, Ont. M9A 1C2

Tel. 416 236-3060

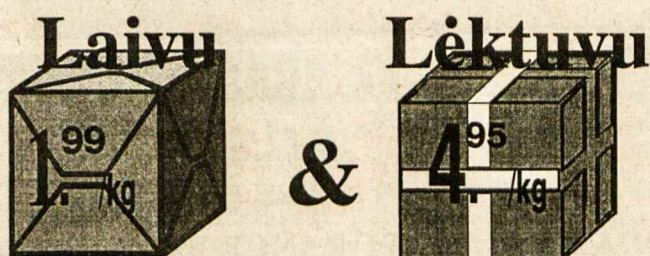
Fax 416 236-1809

MARGUTIS

PYSANKA - V.I.M. Inc.

4134 Dundas St. West, Etobicoke, ON, M8X 1X3

Tel. (416) 233-4601 Fax (416) 233-3042

**Siuntiniai laivu ir lėktuvu
TIESIOG Į VILNIŲ****MES PRISTATOME!
MES GARANTUOJAME!**

Pristatymo kaina \$15 už siuntinį

Tel. (416) 233-4601

Veiklusis Toronto lietuvių choras "Daina", vadovaujamas muz. Lilijos Turūtaitės, 1999 m. gegužės 2 d. šventės savo veiklos penkmetį, paženklinantį gražiu koncertu Prisikėlimo parapijos salėje, gegužės 8 d. koncertavęs Motinos dienos proga "Vilniaus" rūmuose. Choras, baigęs žiemos sezoną, po vasaros atostogų pradės vėl rinktis į repeticijas. Kviečiami ir nauji dainos mylėtojai.

Skaitytojai pasisako

RYTŲ LIETUVA

Nuoširdžiai dėkojame už "Tėviškės žiburius" ir žinias apie rytų ir visą Lietuvą. Nespėjame dažniau atsilipti, bet skaitome ir randame daug reikalingo. Sužinau naujienų, ko net Lietuvos spaudoje nepasitaiko.

K. Garšva,

Vilnius

KLAIDINGA DATA

"Tėviškės žiburių" 1999 m. nr. 20 (gegužės 18 d.) penktajame puslapyje išspausdintas kun. K. J. Ambroso aprašytas pokalbis su Australijos lietuvių bendruomenės pirmininke Janina Vaboliene. Straipsnio "Svarbiausia - išlaikyti tautinę dvasią" 5-tame stulpelyje, 12-toje eilutėje, padaryta žymi klaida. Vietoje "1994 m. sudariau ALB krašto valdybą..." turi būti "1998 m..."

Linkiu ko geriausios kloties Jūsų darbuose ir dėkoju iš anksto. Su pagarba -

Janina Vaboliene,
ALB krašto valdybos pirmininkė

ISTORINIAI ĮVYKIAI

Esu laiminga perdavusi per "TŽ" šiandienos gyviesiems savo a.a. Senelių ir Mamytės dvasios išgyvenimų dalelę ir dalelę nuosavo

Knygų rėšykla
"SAMOGITIA"
meniška įraš
knygas bei žurnalus**A. PLENYS**3333 Grassfire Cres., Mississauga,
Ont. L4Y 3J8. Tel. (905) 625-2412**Vėlyta ir mėlyta...**

(Atkelta iš 6-to psl.)

tės metus Lietuvoje, o dar vėliau - gyvenimą Australijoje, kur sunkiais krizės metais gyvenimas nebuvo rožėmis klotas, bet ištvermė, nepalūžome ir sulaukėme geresnių laikų. Su skausmu prisimenu savo sūnelio Raimondo netektį ir 1975 m. mane palikusį savo gyvenimo draugą Antaną. Tada netekome mylimo vyro ir šeimos tėvo. Šias skaudžias valandas išgyvenau tikrai visos šeimos padedama. Likus vienai, gyvenimas nesustojo. Daug teko dirbti. Man ypač džiugus įvykis - Lietuvių sodybos įkurtuvės. Be šeimos, radau Lietuvių moterų socialinės globos draugijos valdybos prieglobstį. Nors laiko stokojo, bet Sodybą pastatėme.

Esu dėkinga Adelaidės lietuvių bendruomenei, kuri mane priglaudė. Ypač pensininkų klubui, davusiam progą aprašyti klubo veiklą ir įvairius renginius spaudoje. Man tai buvo malonus užsiėmimas. Man aktyviai įsijungus į Australijos lietuvių bendruomenę, buvo didelė dvasinė parama. Patenkinta, kad bent šiek tiek galėjau jai pasitarnauti. Dėkoju Dievui už ištvermę ir sveikatą.

Kalbėjosi -

Aldona Baltulionienė, Alytus

kun. K. J. Ambrasas, SJ

SVEIKII! LAIMINGII!

ONUTĖ IR ZIGMĄS GIRDAUSKAI
Nuoširdžiai sveikiname 50 metų
vedybinio gyvenimo sukakties progą.
ILGIAUSIŲ METŲ!

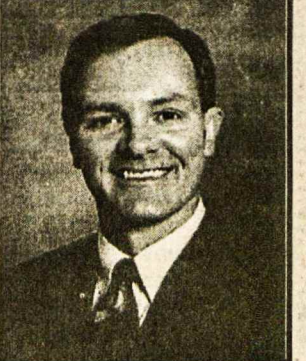
Rūtelė, Ramona,
Eugenijus, Rūta, Kristofas, Tomas
ir Danguolė

JUOZAS (JOSEPH) NORKUSRe/max West įstaigoje
ilgiausiai dirbantis agentas

♦ 25 metai namų remonto patyrimas ♦ Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirkimo patyrimas ♦ Namų nuomojimų ir nuomininkų reikalų specialistas.

RE/MAX West Realty Inc.1678 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel.
416 769-1616, namų - 416 769-3577

Nemokamas namų įvertinimas

Dantų gydytoja**Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.**

1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)

Mississauga, Ontario L5G 3H7 Tel.: 905 271-7171

Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais

1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

(Priešais Lietuvių Namus)

Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai**Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.****Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.****Dr. O. ELVIKIS, D.D.S.****Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.**

(Orthodontist)

Telefonas

2373 Bloor Street West 416 763-5677
(Prie Jane St.)**Astra Travel
& Services Inc.**1600 Bloor St. W., Toronto, (priešais Lietuvių Namus į vakarus)
Ontario, Canada, M6P 1A7**LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA SIŪLO:**

- * Keliones į Lietuvą * Keliones į šiltus kraštus * Draudą *
- * Bilietus atvykstantiems iš Lietuvos (pristatymas į namus per vieną parą) *
- * Dokumentų vertimą * Išskvietimų sutvarkymą ir išsiuntimą *
- * Didelės nuolaidas dažnai keliaujantiems *
- * Sažiningą, rūpestingą patarnavimą ir žemas kainas *

Organizuojame grupę keliauti į Lietuvą rugpjūčio 14 dieną,
skrydžio kaina tik \$950.00. Dėl kitų paslaugų - teiraukitės!

TEL: 416 538-1748 FAX: 416 538-4390

FINNAIR...*Bringing families together.*With FINNAIR's
convenient flights from
Toronto to Vilnius via
Helsinki Gateway. Getting
there has never been
easier or faster.Rediscover your roots,
Vilnius from**\$1,060.00**

Departure Arrival	
Toronto-Helsinki	17:30 08:15*
Helsinki-Toronto	13:20 14:50
Connections to/from Vilnius	

*next day

Canada's trusted
experts to Finland,
Scandinavia, Baltics
and Northern Europe
since 1968

Telephone: 416 222-0203 or Toll free: 1 800 461-8651

Website: www.finnaircanada.com

* Retail Registration No. 4344263 Subject to government approval.

Norvista*

FINNAIR

A NEW PERSPECTIVE

TORONTONT

Anapilio žinios

– Birželio 6, sekmadienį, mūsų parapijoje per 9.30 v.r. Mišias Pirmąją Komuniją priėmė: Vytautas Dzemionas, Petras Harvie-Paliulis, Daiva Paznėkaitė, Dainius Ramanauskas, Rasa Šiaučūnaitė, Audrius Valiulis. Mišių metu grojo Vilniaus jaunimo ansamblis "Ūla" ir giedojo "Angeliukai".

– Birželio 1, antradienį, palaidota a.a. Stasė Radzevičienė, 83 m., amžiaus.

– Delhi apylinkėje sibirinių trėmimų minėjimas bus birželio 12, šeštadienį, tuoj po pamaldų Šv. Kazimiero šventovės salėje. KLB apylinkės valdyba kviečia visus dalyvauti.

– Mišios sekmadienį, birželio 13: 9.30 v.r. už a.a. Joną Mickevičių (1 metinės); 11 v.r. už parapiją; Vasagos Gerojo Ganytojo šventovėje 3 v.p.p. už a.a. Antaną Bernotą; Delhi Šv. Kazimiero šventovėje, birželio 12, šeštadienį, 3 v.p.p. už a.a. Domicelę Raudienę.

Išganytojo parapijos žinios

– Šį sekmadienį, birželio 13, 9.45 v. ryto pamaldų metu įvyks sibirinių trėmimų minėjimas. Tą pačią dieną, 3 v.p.p. Baltiečių federacija minės išvežtuosius Šv. Andriejaus šventovėje (kampas Carlton ir Jarvis gatvių).

– Šį sekmadienį, birželio 13, po pamaldų įvyks Moterų draugijos susirinkimas Lietuvių Namų patalpose.

– Birželio 15, antradienį, 7.30 v. vakare įvyks parapijos tarybos posėdis Šturmų namuose Missisaugeoje.

– Metinė parapijos iškyla: sekmadienį, birželio 20. Bus pradėdama pamaldomis 11 v. ryto, "Boyd Conservation" parke, Cliffside Nr. 2 rajone, Woodbridge, Ont. Įvažiuojamas į parką maždaug 3,5 km iki šiaurų nuo 7-to kelio, važiuojant išlington gatve. Programoje numatyta bendri pietūs, žaidimai vaikams, moterų draugijos loterija. Pabendrauti lietuviškai krikščioniškoje nuotaikoje kviečiame visus parapijietius, rėmėjus bei svečius iš toli ir arti.

Šv. Jono lietuvių kapinėms auکو: \$200 – E. Kronienė; \$100 – J. Leppert, B. P. Kalpokai, A. Mačiulaitienė, V. Kubilienė, F. V. Mockai, F. Juzėnas, F. Sopienė, I. Danilūnienė, J. Jocas, B. Stalioraitienė, I. Jakowich, B. J. Stankai (šeimos artimųjų atminimui), B. Pranienė, A. Vaišnoras, E. Delkuvienė, A. E. Šiška; \$80 – P. Jukna; \$60 – S. Stankuvienė; \$50 – B. Žiobienė, V. Jasinevičienė, A. Z. Stančik, A. Vaišvilienė, L. Einikienė, A. Lukošienė, J. Bakis, O. Skėrienė, V. Timošenko, J. A. Kutkos, T. Gureckienė (a.a. A. Gurecko ir A. Stankuvienės atminimui), D. Zolunienė, E. Raudienė, A. Jagėlienė, B. Galinienė, J. Dovidaitienė (a.a. Prano Dovidaičio ir Gudinskų mirusiųjų atminimui), J. Butkienė (a.a. vyro Edvardo III metinių proga), S. E. Kuzmickai, B. G. Čičikai, O. R. Berentai, J. K. Januškevičiai, O. Rimkienė, E. Geldutis; \$40 – J. Žakevičius, P. Stauskas, G. Vaišvila, O. Vitkevičienė; \$30 – N. Zakaras, J. V. Dimsčiai, V. Otienė; \$25 – J. Juodis, M. Žemckienė, G. Šutienė, E. Girėnienė, D. Simanavičienė; \$20 – P. Balasevičius, P. Gabrėnas, D. Mitalienė, S. Valickis, K. Vėgas, B. Pittman, A. D. Bajorinai, E. M. Kazakevičiai, A. Petkevičienė, A. Skučienė, A. Sukauskas; \$10 – P. Daržinskas.

Prisikėlimo parapijos žinios

– Praeitą sekmadienį per 10.15 v. Mišias giedojo jaunimo choras, kuriam gitara pritarė Viktorija Šilekaitė.

– Birželio mėnesį, kuris yra skirtas Jėzaus Širdies garbinimui, Jėzaus Širdies litaniai kalbama šventovėje šio kėdieniais po 8 v.r. Mišių, šeštadieniais po 9 v.r., o sekmadieniais po kiekvienų Mišių.

– Šv. Pranciškaus trečiojo ordino nariai birželio 10, ketvirtadienį, 10 v. ryto renkasi į Mišias ir į susirinkimą.

– Tėvo dienos proga, birželio 20, tėvelių ir senelių/prosenelių ir dėdžių pagerbimą organizuoja parapijos persikėlimo vajuos komitetas, ruošdamas "pietus su tėveliais" parapijos salėj nuo 11 v.r. Bus karšti patiekalai, gros muzika, vyks loterija, veiks baras. Stalus galima užsisakyti parapijos raštinėje – 416 533-0621.

– Pakrikštytos: Narija-Irena, Inos (Lukoševičiūtės) ir Morkaus Sungailų dukrelė; Gabriela-Elena, Astos (Sukauskaitės) ir Frank De-Fina dukrelė.

– Australijoj mirė a.a. Elana Dziukienė, Vytauto Luimos sesuo.

– Sibirinių trėmimų minėjimas šventovėje bus šį sekmadienį, birželio 13 per 10.15 v. Mišias. Organizacijos dalyvaus su vėliavomis. Tą dieną Kanados baltiečių federacija minės trėmimus 3 v.p.p. latvių/estų Šv. Andriejaus šventovėje (Carlton/Jarvis gatvių sankryžoje).

– Naujuose parapijos pastatuose parapijos bibliotekos įrengimas finansuos Genovaitė Kuzmienė neseniai savo mirusio vyro a.a. Stasio Kuzmo atminimui. Parapijos biblioteka, kuriai vadovauja R. Žioga, birželio 13 d. veiks paskutinį kartą prieš vasaros atostogas.

– Mišios sekmadienį, birželio 13: 8.15 v.r. už a.a. Antaną Peleckį; 9.15 v.r. už Kuodžių šeimos mirusius; 10.15 v.r. už a.a. Antaną Sapionį ir Antaną Balnį, už a.a. Justiną ir Juozą Venslovaičius; 11.30 v.r. už Sibiro tremtinius ir visus už Lietuvos laisvę kovojusius ir mirusius lietuvių.

Toronto Maironio mokykla ir Aukštesnįjį liutuanistinį kursai, 1998-1999 mokslo metams baigiantis, išleido 92 psl. apimties metrašį "Mūsų mokykla". Leidinį paruošė mokytojai talkinant redakciniam komitetui (R. Sakalaitei-Jonaitenei, R. Žemaitėi ir R. Stravinskienei). Viršelis L. Sedera-vičiūtės, nuotraukos R. Puterio. Spausdino J. Kuliesiaus spaustuvė "Printing Net". Maironio mokyklos 51-ųjų mokslo metų veiklą įvadiniu straipsniu apžvelgė naujoji mokyklos vedėja Aldona Aušrotaitė-Šimonėlienė. Su mokytojais ir mokyklos vadovybe susipažįstama skaitant parašus po keturiomis nuotraukomis. Toliau pradedant jaunėsiųjų ir vyresniųjų darželių kopiamą aukštyn iki liutuanistinių kursų abiturientų. Mokinių piešiniai, rašinėliai ir nuotraukos išmarginti leidinio puslapiai atspindi mokslo metų nuotaikas, rašančiųjų svajones bei liutuanistinį pasirusimą. Pabaigoje gausiomis nuotraukomis pavaizduotas mokyklos 50-metis, kitos šventės bei išvykos.

Patikslinimas. Buvo gautas ne-tikslus Lietuvos karininkų pavar-džių nurodymas po jų nuotrauką, kuri išspausdinta "TŽ" 22 nr., 2 psl. Turi būti iš kairės: mjr. Ričardas Valunta, vyr. ltn. Vidmantas Žilkauskas, vyr. ltn. Gintaras Striupaitis, plk. Arvydas Pocius, vyr. ltn. Aidanas Andžulis, kpt. Saulius Vitkus ir mjr. Rimantas Šurys.

Toronto Maironio mokyklos Aukštesniųjų liutuanistinių kursų moksleiviai abiturientai, dalyvavę meninėje programoje mokyklos išleistuvėse š.m. gegužės 28 d. Prisikėlimo parapijos salėje. Jie pavaizdavo istorinį Lietuvos kelią, įpindami ir "Tėviškės žiburius"

Nuotr. R. Puterio

KANADOS BALTIEČIŲ FEDERACIJA visus kviečia dalyvauti metiniame

SIBIRINIŲ TRĖMIMŲ MINĖJIME

birželio 13, sekmadienį, 3 valandą po pietų. Ekumeninės pamaldos

Toronto Šv. Andriejaus latvių-estų šventovėje (Carlton-Jarvis gatvių sankryžoje).

Visos organizacijos prašomos dalyvauti su vėliavomis. Rikiuotei į pamaldas rinktis

2.30 valandą po pietų prie šventovės. Gausiu dalyvavimu pagerbkime ištremtųjų ir

Sibire žuvusiųjų atminimą.

Kanados baltiečių federacija
Kanados lietuvių bendruomenės krašto valdyba

Toronto Lietuvių Namų ir "Atžalyno"

GEGUŽINĖ

birželio 20, sekmadienį, 12 v.r.

Boyd Conservation Area, Cliffside 2

Programoje:

sportas, žaidimai, šokiai, loterija.

Užkandžių ir gaivinančių gėrimų rasite vietoje.

Autobusas išvažiuoja nuo Lietuvių Namų ir "Vilniaus"

rūmų 12.30 v.p.p., grįžta 6 v.v. Kelionė nemokama.

Aikštėse vietos robotos – neveluokit! Laukiame!

Rengia Lietuvių Namų vyrų būrelis
ir "Atžalynas"

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS FOLKLORINIO ANSAMBLIO

"DIJŪTA" – KONCERTAS

"Oi, skamba, žvanga sidabro dalgelė"

š. m. birželio 27, sekmadienį, 2 val. p.p.

Toronto Lietuvių Namuose

Dainos, šokiai, pasakos, tarmiškos sakmės, liaudies
instrumentų muzikos kapela ir t.t.

Šis entuziastingų akademikų ansamblis, išskilantis lietuvių

liaudies meną, papročius, muziką, yra nusipelnęs visų dėmesio.

Atvažiuokime jo išklausyti ir šiame renginyje dalyvauti.

Įėjimas – 10 dol.

Rengia "Dijūtos" ansamblio Toronto
globos komitetas ir LN kultūros komisija

Muziejaus-archyvo žinios

– Muziejus-archyvas gavo iš Kanados valdžios paramos įdarbin-ti du jaunuolius ar jaunuoles. Vienas jaunuolis dirbtų muziejuje vasaros metu (12 savačių, 24 val. per savaitę). Kitas turėtų dirbti muzie-juje ateinančią rudens, o 2000 m. sausio-balandžio laikotarpiu – Lie-tuvos universitete, muziejuje ar kul-tūrinėje įstaigoje. Darbas Lietuvoje bus pritaikytas siunčiamo asmens išsilavinimui, ir kelionė bei kuklus pragyvenimas apmokamas. Abiem projektams reikalingi asmenys tarp 20-30 m. amžiaus, turi būti Kana-dos piliečiai arba turintys teisę le-galiai dirbti Kanadoje ir bent dve-juis metais lankę universitetą. Skam-binti tel. 905 566-8755.

Tremtinių vaikaičių mo-kyklai "Lietuvių Namai" Vil-niuije I. Jakowich paaukko \$100. Mokinius drabužiais apdovano-jo V. Cumming. A.S.

Ses. Nijolės Sadūnaitės glo-bojamiems vaikučiams "Kovai su vėžio liga" Lietuvoje auکو: \$40 – Z. P. Augaičiai, I. Ignaitienė su šeima; \$20 – G. E. Kuchalskiai; \$10 – A. K. Ratavičiai. M.P.

Išėjusių lietuvių klierikų fondui \$100 auکوjo E. Ališaus-kienė (a.a. Prano, Vlado ir Po-vilo Ališauskų atminimui), J. Staškevičius.

A. a. Broniaus Pakšto atmi-nimui Elena Girėnienė, užjau-sdama žmoną Ceciliją ir šeimą, "Tėviškės žiburiams" auکوjo \$15.

IEŠKOME moters prižiūrėti ligonę savaitgaliais. Skambinkite tel. 905 844-7000.

Vilniaus mokytojų namų

tautinių šokių ansamblis "Ūla", vadovaujamas L.Kisielienės, glo-bojamas Toronto gintariečių, Toronto su originalia programa pasirodė Maironio mokykloje birželio 5 d., o visuomenei kon-certas buvo surengtas praeitą sekmadienį, birželio 6 Lietuvių Namuose. Nematytų šokėjų pa-sižiūrėti, liaudies muzikos pasi-klausyti susirinko apie du šim-tus torontiečių, kurių tarpe bu-vo nemažai jaunimo. Svečių globėjai gintariečiai, vad. R. ir J. Karasiejų, sudarė sąlygas, "Ūlos" ansambliečiams ne tik koncertuoti, bet ir įdomiai pra-leisti laiką, pasivaikinti, pamaty-ti Niagaros krioklius.

A. a. Stasės Radzevičienės atminimui pagerbti aukos, skir-tos ses. Nijolės Sadūnaitės glo-bojamiems ligoniams-vaikučiams ir tremtiniais "Kovai su vėžio liga" Lietuvoje: \$30 – O. Balsie-nė su šeima, B. A. Matulaičiai; \$25 – K. Žutautienė; \$20 – B. P. Sapliai, A. Genčiuvienė, A. Gaidelienė, A. M. Pranėvičiai, L. H. Sukauskai, I. J. Beržins-kai, L. S. Bredshaw, A. Buragie-nė; \$10 – S. Kryževičienė, S. V. Aušrotai, A. G. Valiūnai, J. Pa-veciūnienė, I. H. Petkai, S. Gir-čienė, A. Lemežys, A. Augaitie-nė, Č. A. Pažėrūnai, G. Balčiū-nienė. Aukos surinko B. Matu-laitienė ir M. Povilaitienė. M.P.

Paieškosimas

Prašau atsilepti Oną Kuky-tę, atvykusią į Torontą. Skambinti E. Šičiui tel. 416 767-8209.

MONTREALQUE

"Lito" narių visuotinis metinis susirinkimas įvyko gegužės 30 d. Šv. Kazimiero parapijos svetainėje. Iš 2038 "Lito" narių susirinkime daly-vavo 127 ir 6 svečiai. Per praėjusius metus mirė 25 nariai buvo pagerbti vienos minutės susikaupimu. Iš įvai-rių pranešimų paaiškėjo, kad "Litas" stipriai laikosi ir pirmą kartą pasiekė 31 milijono balansą. Praei-tais metais turėta \$365,600 pelno, iš kurio \$125,000 bus grąžinta na-riams – 5.25% už gautas indelių pa-lūkanas ir tiek pat už paskoloms iš-mokėtas palūkanas. \$12,500 paskir-ta lietuviškiems reikalams. Likutis – mokesčiai valdžioms, atsargos fondai ir t.t. Valdybos pirmininkė Rūta Pocauskaitė-Rudinskienė su-maniai pravedė susirinkimą ir ypa-tingai įvertino "Lito" vedėjo Bruno Bulotos sugebėjimą bankelį vesti reikiamu keliu. Diskusijose iškilo klausimas apie tris pastatus, kurie dėl nesumokėtų paskolų yra atitekę "Litui". Pasirodo, šiuo metu namų kainos Montrealyje yra labai žemo-s, todėl nesistengiama jų par-duoti, o yra išnuomojami ir dar duoda pelno.

Rinkimų nebuvo. Valdybos na-

rys Andrius Gaputis išskelia iš Montrealio, o į jo vietą tebuvo vienas kandidatas – Gytis Vazalinskas. Revizijos ir etikos komisijos narys Alfredas Palšaitis vėl kandidatavo toms pačioms pareigoms. Dabar valdybą sudaro: pirm. R. Pocaus-kaitė-Rudinskienė, vicepirm. Paul Rutkauskas, sekr. Arūnas Staškevi-čius ir nariai Rimantas Jurkus ir G. Vazalinskas. Revizijos ir etikos ko-misija: pirm. Joana Adamonytė, sekr. A. Palšaitis ir narė Lynn Zienka-Goodwin. Susirinkimas tru-ko apie 50 minučių. Po to visi buvo pavaikinti puikia vakariene.

Dviratininkų dėl pasaulinės taurės lenktynės, įvykusias gegužės 30 d. Montrealyje, laimėjo australė. Čempionė Diana Žiliūtė liko de-šimtąja. Gal mūsų karštas ir drėg-nas oras (tą dieną oficiali tempera-tūra buvo 31°C) netiko lietuvaitei.

A. a. Pranas Gudžinskas, 91m. amžiaus, mirė gegužės 31 d. Po ge-dulinių pamaldų Šv. Kazimiero šventovėje birželio 2 d. palaidotas Cote de Neiges kapinėse. Liko daug giminių Lietuvoje, o čia daug artimų žmonių. B.S.

LITAS Montrealeio lietuvių kredito unija

1475, rue De Sève, Montréal (Québec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827

FAX: 766-1349

SPECIALIOS DRAUDIMO KAINOS

AUTOMOBILIAMS,
kurių vairuotojai yra 55 metų
amžiaus ar daugiau,
neturėję nelaimių.

NAMAMS,
naujiems ir atnaujintiems, gerai
išlaikytiems, savininko
gyvenamiems arba nuomojamiems.

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel. 722-3545

Fax: 722-3546

Įvairios žinios

Dubingjų žudynes prisime-na dr. Juozas Lebonka "Lietu-vas aide" (1999.V.4). Jis rašo, kad š.m. birželio mėnesį sukan-ka 55 metai, kai lenkų "Armija krajova" Dubingiuose ir jo apy-linkėse išžudė apie šimtą lietu-vių, nepasigailėdami nei vaikų, nei moterų, nei senelių. Žiau-rios žudynės būtų buvusios ir toliau vykdomos, jei ne "mir-ties" brigadų atšaukimas artė-jant prie Vilniaus sovietų armi-jai. Žudynės buvo vykdomos keršto dingstimi už lietuvių po-licijos karinio dalinio nusikalti-mą 1944 m. birželio 20 d. – Gli-tiškių dvaro gyventojų sušaudy-mą, kai jie lenkams išdavė su-žėistus lietuvių karius. Lietuviai buvo nubauti: vienas karinin-kas ir keli kariai sušaudyti. Ta-čiau lenkai, įvykdę žiaurųjų ker-štą, tapo didvyriais – kai kurie palaidoti prie jėgimo į Rasų ka-pines. Straipsnio autorius rašo, kad "šiais metais reikėtų pasta-tyti paminklą Armijos krajovos aukų atminimui". Siūloma tuo pasirūpinti Molėtų rajono savi-valdybei, Utenos apskrities va-dovybei. Paminklą reikėtų staty-ti Dubingiuose. Skaičiuojama, kad lenkų kariai 1943-1946 m. laikotarpį yra nužudę apie 1000 lietuvių.

Dail. Rimos Mačikūnaitės tapybos ir grafikos darbų pa-roda buvo atidaryta praeitą šešta-dienį, birželio 5 Balzežo lietu-vių kultūros muziejuje, Čikago-je. Dailininkė, pradėjusi dailę studijuoti Toronte, gana greitai ėmė plačiau reikštis – Skotijoje įsigijo mokytojos teises, surengė parodas Islandijoje, Vilniuje, Toronte ir kitur, dalyvaavo gru-pinėse parodose Kanadoje ir JAV, keliavo po Lietuvą, Latvi-ją ir Estiją. Inf.

MEDICINOS darbuotojai, atvykusi iš Lietuvos, ieško darbo. Gali sau-gyti ligonius ar senelius. Skambinti Barbora tel. 416 233-5996.

CLEAN FOREVER. Valome kil-mus, minkštus baldus ir automobi-lių vidų nauju būdu – sausomis pu-tomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 va-landas. Labai gera kokybė. Skambin-ti bet kuriuo laiku tel. 416 503-1687.

KANADOS LIETUVIŲ MUZIEJUS-ARCHYVAS, gavęs Kanados valdžios jaunimui įdarbinti projekto lėšų, gali siūlyti vasaros darbą studentui ar studentei (20-30 m. amžiaus), turin-tiems teisę legaliai dirbti Kanadoje (žr. "Muziejaus žinios").

KAIP GERIAU PARDUOTI NA-MĄ? Visas informacijas rasite "Guide to Selling your Home". Skambinti bet kuriuo laiku 24 val. laikotarpįje tel. 416 231-1929. Šią knygėlę atslūsim niekaip jūsų neįpareigojant.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sis-temos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas), dengiu stogus. Skambinti Algiiui tel. 905 272-8323. Pager 416 715-4783.

BANGA RENOVATIONS, namų re-monto bei patalymų bendrovė, at-lieka įvairius staliaus, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonias kam-barius. Taiso smulkius vandentie-kio bei elektros gedimus. Stato lau-ko verandas, tvoras. Garantuoja-mus priėmamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Mel-kiui, tel. 416 760-7181.

Punia Construction Ltd.

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ atlieka įvairiausius statybos-remonto darbus. Įvedame dujotiekius, oro ir van-dens šildymo sistemas, atliekame visus elektros bei vandentiekio dar-bus, nusausiname rūsius, den-giame stogus ir t. t. Garantuoja-me gerą darbo kokybę. Skambinti Alvydui tel. 905 848-9628 416 609-5108 (pager).

Toronto lietuvių jaunimo ansamblis "Gintaras" savo metinio koncerto metu š.m. gegužės 9 d. Anapilio sodybos salėje: vyresnieji šoka, mažieji laukia savo eilės

Nuotr. R. Puterio